

Uvodnik

Andrej Bratuž

Mittelevropa danes

V teh dneh se v Gorici odvija letošnji že nad štirideseti posvet o Srednji Evropi. Gre namreč za simpozij, ki ga prireja goriško društvo za srednjeevropska kulturna srečanja Istituto degli Incontri culturali mitteleuropei (ICM).

V Gorici je vsako leto veliko pomembnih večjih kulturnih prireditev, kot so zborovski tekmovanji Seghizzi in slovenska Cecilijanka, violinski natečaj Lipizer, folklorni festival in še kaj drugega. Vsa ta srečanja imajo v goriškem, deželnem in mednarodnem okviru svojo važno vlogo.

Kaj je pravzaprav Srenja Evropa ali kar Mitteleuropa, o kateri bo tu govor? Tu imamo v glavnem v mislih prostor, ki geografsko obsega vzhodno Italijo, Slovenijo, Avstrijo, Bavarsko, Hrvaško, Češko in Slovaško, Madžarsko, Poljsko in še morda Romunijo (ki je bila na goriškem srečanju večkrat prisotna). Vse to kaže, da gre predvsem za germanske, slovanske in romanske narode in seveda še nekatere druge (kot Madžarska).

Zlasti v začetku je pojem Mitteleurope kazal bolj svoje germanske lice. Tu bi lahko omenili nekatere avstrijske oz. nemške teoretike tega pojma, kot so bili Adler, Naumann in List, ki so gotovo skušali mittelevropski ideji dati izrazito germanski značaj. Seveda pa današnja srednjeevropska kultura nima več tega predznaka in to je tudi samo po sebi razumljivo. Srednjeevropska ideja v tem duhovnem smislu ni kak dedič ali zastavonoša habsburškega mita ali nostalgije.

Katere pa so vrednote, ki jih še danes ima kultura v Mitteleropi? Gre predvsem za nekatere temeljne postavke, kot so npr. resnost in marljivost, smisel za red, delavnost in pridnost, ki v glavnem označujejo narode Srednje Evrope. Te poteze se kažejo zlasti v kulturi in na njenih najrazličnejših področjih.

Goriška mittelevropska srečanja so v dogem loku svojega obstoja že obeležila vsa glavna področja kulturnega sveta, med temi (da omenimo le nekatere) so bili literatura, glasba, zgodovina, filozofija, likovne umetnosti, film itd. Slovenska prisotnost je bila v vseh teh posvetih zelo tehtna in številna, in to tudi letos. Predavatelji so bili iz Slovenije in zamejstva, zlasti iz Gorice, in so s tem dali lep kulturni doprinos in ostalim srednjeevropskim udeležencem obširno prikazali našo kulturno stvarnost.

Ali lahko v dobi evropskega združevanja sploh še govorimo o Srednji Evropi? Seveda, saj je Mitteleuropa le Evropa v malem in vendar njen del, ki kaže svoje raznoliko duhovno bogastvo.

V srednjeevropski kulturi je poleg drugega zgodovinsko prisoten tudi židovski element. V Evropi nasploh lahko v večji ali manjši meri beležimo to kulturo, ki je gotovo veliko prispevala k skupni civilizaciji. Danes seveda obstajajo v glavnem še sinagoge, kot v Trstu in Gorici. Židje so se udeleževali na različnih področjih javnega življenja in pustili za seboj globoke sledove. V slovenskem prostoru je sicer ta element manj viden in prisoten.

Nov šolabus za otroke iz števerjanske občine

Foto DPD

Ljubljana / Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu

Petnajst let uspešnega delovanja

Na dobro obiskani tiskovni konferenci, ki je bila v Ljubljani v petek, 13. novembra, je resorska ekipa s ministrom Boštjanom Žekšom na čelu predstavila petnajstletno delovanje Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Gre za pomembno obletnico organa, s katerim je Republika Slovenija postavila temelj za skrb svojih rojakov izven državnih meja. Od organa v sestavi znotraj zunanjega ministrstva, s šestimi zaposlenimi, se je Urad s časom preoblikoval v samostojno vladno službo s sedemnajstimi zaposlenimi in ministrom kot predstojnikom. V petnajstih letih delovanja je Urad dosegel veliko število pomembnih rezultatov, ki predstavljajo nujen pogoj in hkrati čvrst temelj za njegovo uspešno delovanje v prid slovenskim zamejcem, zdomcem in izseljencem sedaj in v prihodnje. "V tem času se je zvrstilo veliko število zaključenih projektov v zamejstvu in po svetu na kulturnem, športnem, izobraževalnem in drugih področjih", je uvodoma dejal vodja Sektorja za spremljanje položaja Slovencev zunaj RS in za statusne zadeve Rudi Merljak.

Državni sekretar Boris Jesih pa je zagotovil, da Urad kljub gospodarski krizi ne bo krčil finančne podpore slovenskim ustanovam izven meja RS. Tokrat je za štiri zamejstva (v Italiji, Avstriji, Madžarskem in na Hrvaškem) namreč namenjenih 7.800.000,00 evrov, za Slovence v tujini pa 900.000,00 evrov. Omenil je tudi letošnjo novost, po

kateri bodo redne dejavnosti pri ključnih in najbolj pomembnih slovenskih organizacijah v zamejstvu deležne dveletnega financiranja. Boris Jesih je še dodal, da bo Urad podpiral zlasti projekte in dejavnosti, ki vključujejo mlade. "S to spremembo želimo spodbuditi vključevanje in aktivno sodelovanje mladih Slovencev, potomcev Slovencev, ki živijo izven meja RS".

Foto IG

V finančnem obdobju EU 2007-2013 Urad intenzivno sodeluje pri izvajanju čezmejnega sodelovanja v programih Evropskega teritorialnega sodelovanja (ETS) in Instrumenta za predpristopno pomoč (IPA). Urad daje pri tem polno podporo izvedbi evropskih projektov slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, njen delež pri črpanju EU sredstev pa je odvisen od več dejavnikov (priprave projekta, usklajenosti pristojnih resorjev in aktivnosti Urada), ki se izražajo v zastopanju interesov slovenskih narodnih skupnosti v skupnih nadzornih odborih za operativne programe (OP) čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija, Slovenija-Italija in Slovenija-Hrvaška ter pri OP Slovenija-Madžarska, kjer ima Urad svoje predstavnike. Poleg tega Urad tudi neposredno, preko rednega letnega razpisa, podpira organizacije slovenske na-

rodne skupnosti v sosednjih državah pri naporih za pridobitev evropskih sredstev za njihove projekte. Predstojnik resorja, minister Boštjan Žekš, pa je predstavil prioritete Urada za prihodnje leto. Naglasil je zlasti potrebo po vzpostavitvi omrežja sodelovanja s slovenskimi znanstveniki in drugimi vrhunskimi izobraženci v tujini. V pripravi so posamezni akcijski načrti, ki bodo s konkretnimi ukrepi in njihovo časovno izvedbo podrobneje določali usmeritve iz predpisov, strategij in drugih razvojnih dokumentov. Eden pomembnejših ukrepov je tudi ureditev baze podatkov o slovenskih znanstvenikih in vrhunskih strokovnjakih ter gospodarstvenikih v tujini z namenom, "da bi okrepili povezovanje znanstvenikov in vrhunskih strokovnjakov in gospodarstvenikov in gospodarstvenikov v tujini v združenja; da bi oblikovali mrežo povezovanj znanstvenikov in gospodarstvenikov, univerz, visokošolskih institucij ter vladnih in drugih institucij v RS s slovenskimi znanstveniki in drugimi vrhunskimi izobraženci v tujini; da bi te strokovnjake vključili v pripravo strateških usmeritev RS na različnih področjih in da bi omogočili pogoje za vračanje slovenskih raziskovalcev v RS ob spoštovanju načela enakopravnosti s tukaj živečimi raziskovalci", je pojasnil minister

Žekš, ki je ravno tako kot državni sekretar Jesih poudaril prizadevanja Urada do mlajših generacij Slovencev izven meja RS. "Zanimanje za slovenski jezik po svetu raste", mladi pa so temelj ohranjanja in krepite slovenske identitete v tujini. Mlade generacije so dovzetne za nove razvojne izzive slovenskih skupnosti, kulturnih in gospodarskih institucij ter so neobremenjeni z zgodovinskimi in drugimi družbenimi ovirami, s katerimi se danes, še posebej v zamejstvu, sooča slovenska narodna skupnost. "Z grenkobo opažamo, da se spori znotraj slovenskih manjšin dogajajo med vrhovi organizacij, nikakor pa med mladimi", je ugotovil minister Žekš in dejal, da je v javnem razpisu za dodelitev sredstev letos prvič kot poseben kriterij poudarjena skrb za mlade.

/str. 2
IG

V ponedeljek, 16. novembra, je na sedežu goriške pokrajine potekal posvet ob 10. obletnici odobritve državnega zakona za zaščito zgodovinskih jezikovnih manjšin št. 482. Na srečanju, ki sta ga priredila odborništvu za jezikovne skupnosti in Pokrajinska konzulta za slovensko skupnost, so pripadniki slovenske in furlanske narodne skupnosti kritično presodili izvajanje zakona in zarisali možne perspektive.

S 1. strani

Petnajst let...

Kdosegu teh ciljev bosta prispevali tudi vzpostavitve krovne spletne strani za sodelovanje z znanstveniki v zamejstvu in po svetu, ki je nadgradnja obstoječe spletne strani Urada www.slovinci.si, ter ustanovitve odborov za znanost pri Svetu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki sta posvetovalni telesi Vlade RS.

Minister Žekš je nato razčlenil osrednje probleme, s katerimi se posamezna slovenska manjšina sooča. Če je na Avstrijskem glav-

ni problem vprašanje šolstva, na Madžarskem financiranje, na Hrvaškem pa vrnitev slovenske manjšine v državno ustavo, se v Italiji osrednje težave pojavljajo pri krizi SSG, "ki pa se na neki način vendarle rešuje". Predstojnik Urada je pri tem dejal, da sta krovni organizaciji SSO in SKGZ aktivno sodelovali in prevzeli nase teže reševanja gledališča: "Mi pa bomo prispevali del finančne podpore", je zagotovil. S končno rešitvijo ne bodo sicer vsi zadovoljni, delovanje gleda-

lišča pa je treba postaviti na "bolj zdrave in pregledne temelje".

Po mnenju ministra Žekša je treba na novo podlago postaviti tudi odnose z italijansko državo. Tako kot v drugih domicilnih državah slovenskih manjšin bo treba tudi do Italije imeti bolj kremenita stališča: minister je namreč dogodek ob priložnosti slovensko - italijanskega medministrskega srečanja na Brdu (ko se italijanski minister Frattini ni hotel sestati tudi s predstavnikoma slovenske manjšine) ocenil za nezaslišano gesto. "Slovenska narodna skupnost v Italiji ne bo nikakor predmet kupčije na račun kakršnih koli državnih interesov", zlasti ne energetskih...

KRIZA SSG Sezono je treba začeti pred 1. decembrom

Pooblaščenca sta Andrej Berdon in Paolo Marchesi

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka bi tako kot njegov kolega Rudi Pavšič raje izbral varianto, po kateri bi - kot je bilo med drugimi predlagano v ekspertizi izvedencev Marije Marc in Renata Manzoni - obe krovni organizaciji in predstavniki javnih uprav (se pravi dejavniki, ki so v zadnjih tednih približe spremljali krizo SSG) imenovali dva komisarja oziroma pooblaščenca, ki bi nato začasno vodila Slovensko stalno gledališče.

"Dejstvo pa je, da imamo res malo časa na razpolago: do 1. decembra mora SSG začeti novo sezono, drugače bo izgubilo podporo italijanskega sklada za gledališče FUS. Zato je bilo na sestanku na prefekturi določeno, da bo deželni odbor neposredno imenoval dva komisarja. Deželni odbornik Molinaro je obljubil, da bo v kratkem zadevo preštudiral; dal nam je tudi razumeti, da bo pri imenovanju komisarjev upošteval mnenja krovnih organizacij", nam je dejal predsednik Štoka, preden sta bila za pooblaščenca imenovana odvetnik Andrej Berdon in knjigovodja Paolo Marchesi. Slednja

bosta SSG vodila do junija, razpolagala pa bosta z budgetom v višini poldrugega milijona evrov.

Kakšne pristojnosti bosta imela pooblaščenca?

Na podlagi finančnega položaja bosta morala razumeti, od kod črpati potrebna sredstva, da bo gledališče s 1. decembrom začelo sezono. S tem se prizadevanja krovnih organizacij v zvezi z gledališčem končajo. Dodati pa moram, da sta SSO in SKGZ dobro spremljala celotni krizni postopek. Vedno sem bil mnenja, da mora slovensko gledališče ob temeljiti reorganizaciji lastnega ustroja nadaljevati svojo pot.

Kako ocenjujete ekspertizo izvedencev?

Izvedenca sta v bistvu predlagala: prvič, da gledališče nadaljuje z dejavnostjo, ker je to življenjskega pomena za slovensko narodno skupnost v Italiji in tudi za celoten tržaški prostor; drugič, da se pozornost osredotoči na finančni vidik in se nato premisli reorganizacija SSG: namen je, da se delovna mesta ohranijo, skrajšala pa se bo delovna pogodba uslužbenecem; tretjič, da se imenujeta že omenjena pooblaščenca.

Govor je tudi o deležu, ki naj bi ga manjšina sama prispevala SSG-ju.

Ob podpori javnih uprav bi tudi obe krovni organizaciji prispevali preko Društva Slovensko gledališče vsoto sto tisoč evrov. Nismo sicer še evidencialni, kje naj bi ta denar črpali: morda ga bomo dobili v skupnih fondih krovnih organizacij ali pa drugje. Odgovora na to vprašanje za zdaj še nimamo.

IG

SSO in SKGZ

V zvezi z rešitvijo krize SSG in ob imenovanju dveh polnomočnih pooblaščenec, odv. Andreja Berdona in dr. Paola Marchesetija, izražata predsednika SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, zadovoljstvo zaradi tega konkretnega koraka, ki gre v tisto smer, ki sta jo nakazala v svoji ekspertizi Marija Marc in Renato Manzoni. Predsednika krovnih organizacij izražata obenem pričanje, da bosta omenjena polnomočna izvedenca v dogovorjenem roku opravila vse, kar je v tem trenutku nujno potrebno za pravočasni začetek redne gledališke sezone, in obenem krenila na pravilno pot reorganizacije naše osrednje gledališke hiše, za kar sta si SKGZ in SSO prizadevali od samega začetka hude krize, ki je zajela slovensko gledališče.

Ob razsodbi Evropskega sodišča

Politikantstvo okoli razpela v Italiji

Politično razpravljanje v Italiji je v zadnjem obdobju padlo na zelo pritlehno ravnen, tako da praviloma vsak dogodek ali pojav postane predmet ostrih polemik, ki so pogostokrat brezpredmetne, neurejene, vseprek protislovne ali skregane z logiko in zdravo pametjo. Tako je, recimo, pred kratkim dvignila veliko prahu razsodba Evropskega sodišča za človekove

vajo tudi druge krščanske veroizpovedi, kot so pravoslavni in protestanti. Po drugi strani niso dovolj upoštevali dejstva, da je križ v stoletjih prerasel v splošen simbol krščanskega etosa in krščanstva kot sestavnega dela evropske družbene in kulturne politike. To misel je zelo posrečeno izrazil novi tržaški škof Giampaolo Crepaldi v svojem sporočilu, v katerem med drugim pravi: "Krščan-

Omenili smo že, da so številni italijanski politiki, ki se v svojem vsakdanjem zasebnem in javnem življenju ne ravnaajo povsem skladno po načelih krščanskega etosa, naenkrat postali zagovorniki prisotnosti razpela v javnih šolah in s tem zašli v očitno nedoslednost. Pri tem njihovem zadržanju so prevladali drugačni nagibi od globokega osebnega prepričanja o potrebi po obrambi "krščanskih korenin". V nekaterih primerih so strankarski politiki bolj "goreče" obsojali razsodbo Evropskega sodišča kot predstavniki cerkvene hierarhije. Tako je vatikanski tiskovni predstavnik trezno dejal, da bo Sveti sedež razsodbo še preučil, potem ko jo je označil kot "kratkovidno".

Sklep tega prostega razmišljanja o obravnavani zadevi je vsekakor tale: mediji in politiki bi bili mnogo bolj verodostojni, če bi vprašanje v zvezi s krščanskim križem v šolah obravnavali bolj poglobljeno in se sploh bolj dosledno ravnali. Vzemimo primer stranke Severne lige, katere prvaki se ob raznih priložnostih proučajo za branitelje krščanske družine in krščanskih evropskih korenin, v primeru tujih priseljenec, ki se zatekajo v Evropo iz stiske po golem preživetju, pa isti politiki prezirajo temeljna krščanska načela, ki jih simbolizira križ.

stvo ne zahteva od političnega razuma, da sprejme njegovo zgodovinsko prisotnost samo zaradi zgodovinskih in kulturnih razlogov - 'evropskih korenin' - ampak zato, ker krščanstvo izboljšuje družbo, pripomore k skupnemu dobremu in prikazuje vsem, vernim in nevernim, vrline življenja in ljubezni". Ob do tu povedanem težko razumemo stališče, da sama prisotnost križa "krši" svobodo laičnega izobraževanja in pravico staršev, da vzgajajo svoje otroke skladno s svojimi prepričanji, kajti učitelji in profesorji v italijanskih javnih šolah so povsem svobodni pri podajanju učnih snovi, ker po nobenem zakonskem določilu niso vezani na kake ideološke smernice.

Po drugi strani bi morali tisti, ki se zavzemajo za odstranitev križa iz šolskih učilnic, zahtevati, naj se njihovi otroci ne udeležujejo šolskih ekskurzij oz. izletov, ki imajo v programu ogled cerkva in katedral, ki izrazito prikazujejo številne krščanske simbole. Do takšnih absurdnih posledic pride, če se nekritično spotikamo ob preprosta razpela v šolskih poslopih, ki objektivno gledano, res nimajo tiste čudodelne moči, da bi ideološko vplivala na učence, dijake in starše. Prav v izpostavljenem italijanskem primeru je potrebno razmišljati trezno in po načelih zdrave pameti.

Alojz Tul

Generalni konzulat RS v Trstu

Pomembno srečanje

Generalna konzulka Vlasta Valenčič Pelikan se je 10. novembra v prostorih generalnega konzulata RS v Trstu srečala z vladnim komi-

sarjem AD FJK Giovannijem Balsamom. Srečanje se je dotaknilo nekaterih aktualnih vprašanj. Sestanek je potekal dan po srečanju ministrov Republike

Slovenije in Italijanske republike, zato je bila tema diskusije tudi ta. Generalna konzulka je naglasila problem financiranja slovenske manjšine s strani italijanske vlade in pri tem poudarila pričakovanje, da se obljuba italijanskega zunanje ministra, da znesek finančnih sredstev tudi v tem letu ne bo okrnjen, tudi udejanji. Slovenija je zaskrbljena glede prihodnosti Slovenskega stalnega gledališča, ki je pomembna kulturna institucija, zato je nujno, da obstane in ohrani visoko umetniško raven. Generalna konzulka je prefekta zaprosila za maksimalno angažiranost v reševanju zadeve, tudi glede izpolnjevanja zakonskih obveznosti s strani lokalnih oblasti, pri čemer pa je potrebno razumeti specifično situacijo slovenske manjšine, ki daje posebno vrednost celotni AD FJK. Prenesla je tudi bojazan manjšine, saj ne pristajajo na to, da se situacija reši na račun proračunskih sredstev Italijanske republike iz zakona št. 38/01. Generalna konzulka in prefekt sta se dogovorila o tesnejšem sodelovanju med prefekturo in Ministrstvom za notranje zadeve Slovenije in podčrtala nekaj idej, ki bi lahko prispevale k rešitvi problemov prebivalcev in hkrati zblížale ljudi na tem območju.

Na dnu...

GRUDINA
GLEDE PRISPEVKOV MORATE UPOŠTEVATI, DA BOSTA S HITRO ŽELEZNICO ŠTOKA IN PAVŠIČ LAHKO PRIHAJALA GOR IN DOL KOT BLISK!

Povejmo na glas

Nelahka zgodba manjšinskega človeka

Verjetno se vse premalo zavedamo, kako življenje v manjšinski skupnosti ni lahko in prav je, da se ne prepuščamo nezdravemu samopomilovanju, ki ubija zagon in pričanje v prihodnost. Pa vendar, nedavna odločitev rimskega senata, da prihodnje leto zmanjša prispevek naši narodni skupnosti za milijon evrov ali petino, naš položaj otipljivo in nedvoumno osvetljuje in daje misliti, da se moramo namreč vedno na novo potrjevati in boriti za že izbranjene pravice oziroma dokazovati pomen manjšine kot v vseh smislih posebne skupnosti. Končno ne gre samo za tukajšnjo slovensko, gre istočasno še za italijansko manjšino v Sloveniji in Italiji, ki naj bi bila v prihodnjem letu ravno tako deležna zmanjšane rimskega prispevka. In nevhvaležnost naše situacije je preprosto v vprašanju, kaj ob vsem tem storiti, kako preprečiti napovedane ukrepe in kako druge prepričati, da vlaganje v naše življenje in delovanje ni zgolj splošno sprejeta dolžnost, ampak tudi smotrna in koristna naložba za vse, kljub temu da manjšine niso pridobitniška kategorija in sodijo v skupino dejavnosti, kot so šolstvo, zdravstvo, kultura, sociala, ali nemara celo na njihovo obrobje. In vse to so dejavnosti, s katerimi so z vidika ekonomske in finančne miselnosti nenehne težave in pomisleki. Podeljevanje sredstev stvarjem, ki niso pridobitniške, žal dosledno povzroča nelagodje in nejevoljo ter občutek nekoristnega zapravljanja denarja. Ko je denar vendar podeljen, se to neredko zgo-

di s prizvokom, češ dali smo vam sicer toliko in toliko, vedite pa, da le zaradi naše dobre volje. Nekaj podobnega je z manjšinami, kjer se točno ne ve, čemu so tu in zakaj jih je treba podpirati, posebno še v času gospodarske in finančne krize. Zaradi vsega naštetega zgodba manjšinskega človeka res ni lahka in tega dejstva ni bistveno spremenila niti nova Evropa. Še več, po padcu meja naj bi bil problem manjšin slednjič rešen, manjšine so z zakonom deležne podpore večinskega naroda in imajo povsem neoviran dostop do matičnega naroda in z njim lahko kujejo skupne načrte; to pa je v tem trenutku le vizija, ki jo je treba šele doseči. In še tedaj bo vedno ostalo v veljavi dejstvo, da manjšina ne more imeti tolikšne lastne gospodarske osnove, ali vsaj praviloma ne, da bi se brez podpore od zunaj kulturno in vsestransko razvijala. Zato ji ne preostane drugega - tudi naši skupnosti ne preostane drugega -, dat da poglobljuje svojo izvirnost in se postavi proti zmanjševanju pomoči, ki ji pripada. Postavi se proti s pozivom, naj ne bo na prvem mestu ekonomska računica in naj se končno preseže količinski kriterij, po katerem je vse, kar "je v manjšini", torej manj številno, tudi manj vredno in manj pomembno. In naj matična domovina poveča ali vsaj ohrani svojo skrb do rojakov izven nekdanjih meja, večinski narod pa ne zmanjšuje odgovarjajoče pozornosti, ampak s svojo naklonjenostjo potrjuje svojo siceršnjo kulturnost in širino.

Janez Povše

POGOVOR Minu Kjuder, dobitnica Borštnikovega prstana 2009

“Želela sem igrati, igrati, igrati...”

O d letošnjega oktobra se Borštnikov prstan blešči tudi na prstu, pri nas po krivici premalo poznane igralkice Minu Kjuder, ki se je rodila v Trstu l. 1942, a jo je, ko je bila še čisto majhna, tok življenja odnesel iz domačega kraja. Življenje ji v tistih viharnih časih res ni prizaneslo. Fašisti so ji ustrelili očeta kot talca, ko ji je bilo komaj dve leti. Pred koncem vojne sta z mamo za las ušli bombardiranju predela Trsta, v katerem sta živeli. Zaradi tega je preživela nekaj časa pri noni na Krasu, pri tetah na Kočevskem in v Beli krajini. Z mamo sta po dolgem času spet zaživeli skupaj v Sežani in Kopru, a tudi tedaj jima ni bilo lahko, saj je mama takrat hudo zbolela. Kljub vsem stiskam se je izsolala in uresničile so se ji sanje postati igralka.

Kljub mnogim intervjujem, s katerimi so jo obsuli časnikarji in razne televizijske hiše po prejetju visokega priznanja, je prijazno sprejela srečanje z našim časnikom in tako sva prav prijetno pokramljali v eni izmed sobic, namenjenih igralcem v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica v ponedeljek, 2. novembra, preden se je v družbi novogoriških kolegov z avtobusom popeljala v Velenje, kjer so gostovali s predstavo Gospa ministrica B. Nušiča, ki so jo premierno uprizorili v lanski sezoni v režiji Dušana Jovanovića in v kateri je kot tetka Savka spet ustvarila komedijski biserček.

Na slovesni podelitvi Borštnikovega prstana smo tudi gledalci, ki smo večer spremljali na televizijskem zaslonu, opazili na vašem obrazu in razbrali iz besed vidno ganjenost, ki se je kar prelila na gledalce.

Začuda so bili vsi ganjeni ob mojih besedah, ki so sicer res prirele iz srca. Ko mi je Alja Predan, direktorica Borštnikovega srečanja, rekla, da moram na slovesni podelitvi nekaj povedati, nisem vedela, kako bom to storila, ker se mi je tiste dni dogajalo vse mogoče. Pa še na slavnostno podelitev v Maribor sem prišla zadnji trenutek, ker smo z Gospo ministrico pozno popoldne tistega dne gostovali v Šmarju pri Jelšah. Tako rekoč “padla sem na oder”, sploh nisem vedela, kdo so nagradenci, ki so sedeli pri strani odra. Res sem se tresla. Predanova mi je rekla, naj si nekaj napišem. Pa sem ji odgovorila, da si ne bom nič napisala, ker nočem imeti govora. Če kaj povem, povem naravnost iz srca.

Kakšni občutki so vas prevzemali, ko vam je T. Partljič natak Borštnikov prstan? Kaj pa ste občutili ob sporočilu, da ste dobitnica tega visokega priznanja? Ali ste kdaj pomislili, da bi se to lahko zgodilo?

Občutki so bili taki, da se še sedaj nisem umirila in nisem še začela uživati. Neka kolegica mi je rekla – zelo sem vesela vseh kolegov, ki mi te dni čestitajo –: “Minu, ti si to nagrado tako zelo zaslužiš, valjaj se v slavi in nekaj dni sploh ne vstani!” Nagrade sem bila zares zelo vesela. Še sedaj se sicer ne valjam v slavi niti še ne uživam, ampak ker so mi dali to največje javno priznanje, mislim, da sem dolžna ugoditi vsakemu, ki me prosí za intervju. Bila sem vedno skromna, nikoli nisem imela zvezdnških popadkov. Glede na to, da sem veliko delala in tudi že kot mlada igralka prejela nagrade, sem včasih res pomislila, da bi si menda še sama zaslužila to visoko priznanje. Potem pa se ti spet zdi, da tega ne boš nikoli dosegel, ker nehaš igrati, greš v penzijo, se seliš, generacije se zamenjajo. Naše delo je žal tako, da ko se zavesa spusti, ne ostane nič. Moji mladi kolegi – zelo sem vesela, da se lahko z njimi družim – mogoče sploh ne poznajo niti mojega imena, kaj

žele, da bi vedeli, kaj sem delala, kaj sem bila, kaj sem pomenila za gledališče in za publiko. Zato sem bila izredno vesela, ker so v Maribor na podelitev prišli starejši abonenti iz Celja samo zato, ker sem jaz dobila Borštnikov prstan.

Zibelka vam je stekla na Tržaškem, a vaš poklic vas je odpeljal od doma. Ste kdaj pri tem začutili domotožje ali željo igrati v našem gledališču?

To vprašanje me zelo veseli. Prvi ste načeli to temo. Na Akademijo sem se namreč vpisala s prepričanjem, da bom po študiju odšla v tržaško gledališče, ker sem v Kopru poznala samo ta teater. Ko so Tržačani gostovali v Kopru, sem približno vedela, kdaj se bodo pripeljali – takrat so se še vozili z avtobusom –, in pričakala sem jih na kakem vogalu. Ko so se pred predstavo malo sprehodili po mestu, sem vedno skrivaj hodila za njimi. Zame so bili kot bitja iz drugega sveta. Ko sem končala Akademijo, na kateri sem našla tudi ljubezen, moža, ki pa ni bil iz teh krajev, sem šla vprašat gospoda Filiberta Benedetića v tržaško gledališče za angažma. Odgovoril je: “Veste, vas bi lahko sprejeli, ker ste tu rojeni, ampak vaš mož je Jugoslovan – bil je iz Maribora – njega pa ne bi mogli vzeti, mogoče čez nekaj let”. Ker sem bila takrat svezhe poročena, zaljubljena..., sem se temu odpovedala. Tako me je pot vodila drugam. Naj povem, da zaradi svojega “ljubega moža” nisem šla še marsikam. Povabili so me v ljubljansko Dramo, a sem šla raje v Celje, ker je bil on že tam angažiran, zato sem šla za njim. Tudi Mestnemu gledališču ljubljanskemu sem se odpovedala iz istega vzroka. Vendar pa kljub vsemu to ni bil srečen zakon. Po veliko letih se mi je uspelo ločiti. Pozneje sem na Tržaškem našla srce, ki me je razumelo v vseh pogledih, tako sem si presenečena rekla “glej no, saj so možki, s katerimi bi se dalo živeti!”, in sem spet šla v tržaški teater vprašat, če bi me vzeli, da bi mi ne bilo treba več voziti se iz Trsta v Maribor in obratno. Moja otroka sta takrat bila že odrasla, zato v Mariboru nisem imela več družinskih obveznosti. V tržaškem gledališču je bil takrat gospod Miroslav Košuta, ki mi je najprej več kot eno uro razlagal finančno konstrukcijo SSG, in ko sem ga ob koncu vprašala, če to pomeni, da me vzame, je odgovoril “žal, ni denarja”. Tako mi niti takrat ni bilo dano priti v moje ljubljeno gledališče.

Kdaj ste sploh začutili nagnjenje do gledališkega poklica in kako vas je življenjska pot pripeljala na ljubljansko Akademijo?

Od nekdaj sem čutila nagnjenje do gledališča. Morda je to bilo že zapisano v genih, saj so bili v moji družini, ki izvira iz Kazelj pri Sežani, moja nona pa je bila iz Dutovelj in tam so še Kjudri, vsi umetniško navdahnjeni. Nonin brat, župnik in pisatelj Albin Kjuder iz Tomaja, je bil vsestranski kulturnik. Pri mojem očetu je bilo dvanajst otrok in vsi, ki so preživeli, so bili zelo nadarjeni: moj nono je bil organist v cerkvi v Kazljah. V takratnih revnih časih je bil v hiši moje none črn pianino! Vsi so igrali kak instrument, pisali, peli. Moja teta, Lojzka Kjuder, je 16-letna, l. 1945, opravila avdicijo za tržaško gledališče in bila sprejeta skupaj z Danilom Turkom in ostalimi, a žal je zbolela za tuberkulozo; bo-

lezen ji je preprečila vstop v gledališče. Zelo dobro se spominjam, kdaj sem prvič “javno” nastopila: pri štirih letih sem na nekem skednju v Kazljah na Silvestrovo bila Novo leto, moj stric, očetov brat, je bil pa Staro leto, ena izmed tet mi je napisala priložnostno pesmico. V spomenu sta mi ostala moja modra oblekica in strah, ki sem ga občutila pred stricem, ki si je nadel dolgo brado in bil pomazan z ogljem, da bi bil videti zelo star. Ko bi se morale ugasniti luči ob prihodu Novega leta, sem začela od samega strahu jokati, a sem vseeno vse zrecitala. Takrat me je prišla na skrivaj, da me ne bi zmedla, pogledat tudi moja mami, ki me zaradi gmotnih razmer ni mogla imeti pri sebi. Kasneje sem na kraški gmajni pod električnim daljnovodom, na katerega smo privezali rjuhe za zastor,

sedbah. Tako je bilo tudi v Mariboru, dokler ni prišel v gledališče Tomaž Pandur. Z njim se je vse spremenilo. Treba se je bilo do-brikati, se sprenevedati, isto misliti, ali pa nisi igral. Moja kariera se je takrat za celih šest let prekinila. Tudi v Celju, takoj po Akademiji, je bilo krasno. Pred premiero smo vedno imeli “kontrolko”, vajo, ki so si jo ogledali vsi: direktor, lektor, dramaturg, hišni režiser, itd., in vsak je povedal svoje mnenje o nastajajoči predstavi; tudi igralci drug o drugem, tuje napake pač vidiš prej kot svoje, pa nihče ni bil užaljen. Tudi o režiji smo povedali svoje mnenje. Takih koristnih kontrolnih vaj že zdavnaj ni več. Zdaj je vse prepogosto v gledališču en sam bog: režiser.

Na poklicni poti ste sodelovali z marsikaterim režiserjem in se soočili z njegovimi estetski-

Minu Kjuder in Peter Trnovšek v predstavi Smrt trgovskega potnika, Drama SNG Maribor, 2004

nastopala pred otroki, mamo, teto, sosedo... Že takrat sem vedela, da hočem biti igralka.

Ste morda to veselje do igralskega prenašali na mlade, ki ste jih vodili na igralških tečajih, kot to delate sedaj v igralški šoli Studio Art v Trstu?

Vse slušateljke gledališke šole Studio Art vprašam, zakaj bi bili radi igralci. To vprašanje sem zastavljala že v Mariboru, ko sem poučevala dramsko igro v Dramski šoli, ki je delovala v sklopu gledališča in Mladinskega kulturnega centra, veliko od tistih mladih študentov je zdaj mojih kolegov. Na to vprašanje dajo različne odgovore. A če rečejo, da zaradi slave, ki se jim obeta, zaradi aplavzov..., in če pri tem dodajo še denar, jim povem, naj gredo čim dlje od teatra. To zagotovo ni dober razlog. Sama sem vedno želela le igrati, igrati in igrati. Svojemu sinu sem zmeraj pravila: “Ne želi si denarja, glej samo, da tisto, kar delaš, delaš dobro!” Potem tudi denar nekako pride.

Prve poklicne izkušnje, pa tudi uspehe ste imeli na odrih v Mariboru in Celju. Kakšne spomine imate na ta čas in kako se je od tedaj spremenilo delo v gledališču?

Na samo delo imam na splošno zelo lepe spomine. Veliko sem delala, ustvarila dosti velikih vlog. Srečna sem, da mi ni bilo nikoli treba prosjati za vlogo, “padati” komu okoli vratu... ali nekam lesti... Takrat je bilo resnično dovolj, da si dobro delaj, potem si seveda bil v mnogih za-

objemi in poljubi.

Nekaj pa res težko prenašam: da režiser kriči in se dere na igralce. Kje je vzajemno spoštovanje? Tak je bil Jože Babič, s katerim sem delala veliko predstav. On si je po navadi med študijem predstave izbral nekoga za strelvod. Znašel se je nad njim zaradi vsega, kar ga je tisti dan jezilo, čeprav ta ubožec ni bil nič kriv. Name se k sreči ni nikoli sprivil. A spomnim se še, kako je nekdo v Celju zaradi neke igralkice razmetaval stole po dvorani!

Gledalci so prepričani, da je pri študiju predstave za igralca največji problem učenje teksta, a v resnici ni tako. Najtežje je ustvariti dramsko osebo, ki jo igraš. Iščeš jo v sebi, grebeš po svoji notranjosti, in preden jo izkoplješ in sestaviš, tekst že znaš.

Vam je morda kak lik prirasel k srcu?

Mimogrede naj povem, da mora igravec do premiere vzljubiti vsak lik, tudi če je karakterno še tako grd. Drugače mu ga je zelo težko igrati. Nekoč si nismo izbirali vlog, morda si jih sedaj vsaj “slavna imena” izbirajo. Kar je bilo napisano na oglasni deski, tisto smo igrali. Nikomur ni prišlo na misel, da bi vlogo zavrnili, smel je to sicer storiti le v primeru – tako je pisalo v pravilniku –, če je lik oz. tekst žalil njegov moralni ali svetovno-nazorski čut.

V katerem žanru ste se najbolj znašli?

Zdi se mi, da enako v komediji kot tragediji. Igrala sem namreč v komedijah, tragedijah, vse sem igrala!

Vam je ostala v gledališču kaka nezpolnjena želja?

Žal sem bila v teatru v času, ko še ni bilo muzikalov. Na Slovenskem smo v Mariboru orali ledino v kabaretu. Takrat je režiser Voja Soldatović, ki je bil kakih 25 let pri nas, do osamosvojitve, nato je odšel v rodni Novi Sad, zrežiral zbirko pesmi Ervina Fritza Fleur de Marie. Večina jih je bila uglasbenih. Pesmi smo interpretirali, peli, plesali, ta predstava je bila najboljša na Dnevih komedije v Zagrebu. V Maribor je prišla tudi Mira Erzeg iz Beograda, ki je dolga leta delala v Berlinu. Pri nas je režirala Brehta in istočasno z nami štirimi pripravila še zahtevnejšo kabaretno predstavo: Erotični kabaret Bertolda Brehta. Peli smo Kurta Weila, plesali... Imeli smo odlične kritike in razprodane predstave. Ko pa je prišel v Maribor Pandur, je ukinit vse, kar ni bilo njegovo. Njegov Faust, ki je trajal pet ur, je bil vizualno enkraten, vsebine pa ni nihče dojel. Njegov Hamlet je imel vsebino, a ne Shakespeareovo. Še zmeraj mislim, da bi morali režiserji, ki črtajo tekst in obračajo njegov smisel, raje napisati nekaj svojega. Saj sem bila pravzaprav kar zadovoljna, da me v svojih predstavah, razen v prvi, Faustu, ni zasedal. Škoda le, da je bil tako zamerljiv, da mi nikjer drugje ni dovolil delati, ker sem bila pač angažirana v Mariboru. Z Vladom Novakom, izjemnim igralcem, sva delala enako usodo.

S poklicnih odskih desk pa bi se sedaj ozrli na ljubiteljski oder. Kako se počutite v družbi ljubiteljskih igralcev? Zna-je namreč, da pomagata Sergeju Verču pri delu v gledališki skupini Brce iz Gabrovice pri Komnu.

Pot sedaj že enajstletne ljubiteljske gledališke dejavnosti v Gabrovici se je zasejala takrat, ko je za vaški praznik sv. Petra, na veliko razočaranje obiskovalcev,

odpadel nastop dvojice Sergej Verč-Boris Kobal. Sergej je tisti večer predlagal, naj v vasi sami kaj naredijo, namesto da bi vsako leto vabili druge. In naslednje leto so prišli povedati, da bi res kaj naredili, če bi jim pomagal. Tako se je začelo. Za naju je delovanje v društvu velika obveznost. Za vsako predstavo je veliko vaj, ki potekajo od januarja do junija. Najtežje je najti primeren tekst, v katerem morajo pač igrati vsi, ki si to želijo. Zato Sergej prevaja, večkrat kaj dopiše, priredi itd. Imava jih zelo rada, ker so res zlati. Zelo so poštvalni, pridni. Na vaje prihajajo točno. Za predstavo vse sami pripravijo, izdelajo sceno, rekvizite... Midva jim pač pomagava “za narodov blagor”. Žal se nihče drug ne želi ukvarjati z njimi, čeprav živijo v bližini režiser Zvonke Šedlbauer in Anton Petje ter Bogdana Bratuž. Jaz sem pri predstavi pomočnica režiserja, lektor, koreograf, kostumograf... Navadno Sergej na vaji pove, kako in kaj bi rad, jaz pa skušam igralcem razložiti, kako naj do tega pridejo. Imam kar neverjetno veliko potrpljenja. Zavedava se, da če bi izpustila skupino iz rok, bi vse razpadlo in to bi bila velika škoda. V teh letih so namreč ogromno naredili, čeprav nimajo dvorane in morajo vaditi v garažah in igrati pod lipami z upanjem na lepo vreme. Ko sem prišla iz Maribora po Borštnikovem srečanju, so mi pripravili veliko presenečenje: napravili so mi “kaluono” z brinjem in napisom Dobrodošla Borštnica Minu, potem se je na borjaču oglasila harmonika, odprli so šampanjec, dali so mi darilo. Tako zelo sem bila presenečena! Z gledališkim delom in z gostovanji se jim je odprl nov svet. Zdi se mi, da bova s Sergejem še naprej delala.

Za konec pa še to: kakšno bi moralo biti po vašem naše gledališče, da bi ga domača publika spet vzljubila in res začutila za svojega kot nekoč?

Repertoar bi moral biti pravi! To govorimo že nekaj let. Vsak umetniški vodja tukaj misli, da lahko po mili volji usmerja in vodi teater, kot da bi bil to njegov peskovnik. Štefka Drolčeva in Aleksander Valič še zmeraj z veliko ljubeznivo gorivito o začetkih tržaškega gledališča, saj sta prav tu začela svojo igralsko pot. Gospa Drolčeva je na Borštnikovem srečanju z odra skoraj v solzah zahtevala, da se ta teater nikakor ne sme zapreti. Spominja se, kako so igrali, koliko so gostovali po naših krajih in kako so jih bili ljudje veseli in povezani z njimi, v tistih časih, ko so bili lačni slovenske besede. Sedaj ni več tako, čeprav je slovenski jezik v zamejstvu, tudi pri mladih, bolj cenjen kot v osrednji Sloveniji. Sedaj, ko tudi meje ni več in se ljudje že lažje odpelejo na predstavo tudi v Ljubljano, je treba gledalcem nuditi primeren repertoar, a ne tak, ki bi jih zamorilo do konca. Človek, ki dela ves dan in se na hitro preobleče, da bi šel v slovensko gledališče, mora najti v njem predstave, s katerimi bo zadovoljen, pri tem pa ne mislim na cenene komedije. Veliko je dobrih tekstov, zato ljudi ni treba “pitati” z nekim črnogledim svetoboljem. Kar nekaj let so se v Trstu pripravljale predstave za jugoslovanski festival Sterijino pozorje v Novem Sadu namesto za tukajšnje ljudi. Predstave so bile sicer dobre, a režiserji, ki so bili vabljeni v Trst, niso dali ljudem tega, kar si tukajšnja publika želi. Ljudje se zaradi tega raje umaknejo in gredo v italijansko gledališče, ki jim nudi tudi veliko več izbire. Štiri predstave, ki jih postavlja na oder SSG vsako sezono, bi morale biti malce bolj prijazne do ljudi, da bi vzbujale neki optimizem, saj nesrečni in brez služb smo že itak!

Vsestransko združenje katoliških tednikov

O krizi, solidarnosti in razvoju

Konec minulega tedna je bil v krajih Casciana Terme, San Miniato in Santa Croce sull'Arno v Toskani vsakoletni kongres katoliških tednikov vsestranske zveze FISC, ki so ga tokrat pripravili kolegi tednikov Toscana oggigi, La Domenica in tiskovne agencije SIR, ob 25. obletnici izhajanja prvega tednika, 70. obletnici škofjskega tednika La Domenica in 20. obletnici delovanja agencije SIR. Kongresa se nas je udeležilo okrog 150 odgovornih urednikov s sodelavci, na nekaterih okroglih mizah nas

zastopal msgr. Dušan Jakomin s kolegom Aljošo Vodopivcem. Letošnji kongres združenja FISC, ki mu predseduje msgr. Giorgio Zucchelli, je bil namenjen krizi v gospodarstvu in družbi, iskanju možnega razvoja in pa seveda iskanju takega družbenega in raz-

di to območje Toskane, kjer sicer domuje več kot 300 tovarn usnja, ki izdelajo 35 odstotkov vsega usnja v Italiji, od tega pa kar 98 odstotkov usnja za podplate čevljev, kot je tudi povedal, da je na ozemlju, ki ima sicer porazno slabo infrastrukturo (ceste so primerljive tistim v Tretjem svetu!), deluje še tristo tovarn, ki posredno delajo za usnjarsko industrijo. Podpredsednik dežele Toskana Federico Gelli je bil jasen: "Območje, kjer smo mi, še nekako dela, Prato pa je v popolni krizi, globalna kriza nam dela sive lase, letos bomo imeli

današnjih dni!, hlastanje za denarjem na vseh ravneh, je krivo, da ljudje danes izgubljajo delo in dostojanstvo"! Znani ekonomist Stefano Zamagni nas je častnikarje nagovarjal, naj ne poslušamo siren kapitala, ampak naj pišemo objektivno, v službi malega človeka naj bomo!, razložil nam je najbolj vidne goljufije v ekonomiji današnjih dni, politik Enrico Letta pa nam je poskušal prikazati, kakšne načrte za izhod iz krize ima sedanja opozicija v Italiji. Ministra za delo Sacconi, ki bi nam moral povedati, kaj dela vlada za izhod iz krize, v Toskano ni bilo, ker je moral sodelovati pri

Foto JMP

neki parlamentarni razpravi... V zameno pa smo si od blizu ogledali uspehe ene izmed najbolj pomembnih usnjarn (Ausonia) v kraju Santa Croce sull'Arno, ki ima štiri tovarne, izdeluje najboljše usnje na svetu, kate-

regava večino odkupijo Kitajci, le-ti izdelujejo potem poceni izdelke, ki jih italijanski modni kreatorji strašansko drago prodajajo, a zaposlje samo 40 ljudi (sic!) v vseh obratih... Depresivno ozračje v tej Toskani, ki ne pozna velikih tokov turizma, si čutil v zraku, pa vendar, tako škof Tardelli: "Na strani t. i. malega človeka moramo biti, vedno"!

regava večino odkupijo Kitajci, le-ti izdelujejo potem poceni izdelke, ki jih italijanski modni kreatorji strašansko drago prodajajo, a zaposlje samo 40 ljudi (sic!) v vseh obratih... Depresivno ozračje v tej Toskani, ki ne pozna velikih tokov turizma, si čutil v zraku, pa vendar, tako škof Tardelli: "Na strani t. i. malega človeka moramo biti, vedno"!

regava večino odkupijo Kitajci, le-ti izdelujejo potem poceni izdelke, ki jih italijanski modni kreatorji strašansko drago prodajajo, a zaposlje samo 40 ljudi (sic!) v vseh obratih... Depresivno ozračje v tej Toskani, ki ne pozna velikih tokov turizma, si čutil v zraku, pa vendar, tako škof Tardelli: "Na strani t. i. malega človeka moramo biti, vedno"!

Jurij Paljč

Nagovor nadškofa msgr. Alojza Urana Ob 50-letnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana

Nadškof Alojz Uran je minulo nedeljo ob so-maševanju pomožnega škofa Antona Jamnika v ljubljanski stolnici daroval mašo za nekdanjega ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana. V ponedeljek je namreč minilo 50 let od Rožmanove smrti. Ob tem je nadškof Uran poudaril, da je bil škof Rožman v svojem življenju predvsem duhovnik in pastir. V pridigi je msgr. Uran opozoril, da je negativno podoba o Rožmanu v slovenski javnosti ustvaril predvsem montirani sodni proces avgusta 1946, ta podoba pa se je po njegovem nekoliko spremenila šele oktobra 2007, ko je vrhovno sodišče sodbo zaradi nepravilnosti razveljavilo. Ob očitkih nekaterih, da je Rožman med drugo svetovno vojno sodeloval z okupatorjem, je Uran poudaril, da je Rožman takrat reševal življenja, kolikor je le mogel. "Nedavno

ti nekakšen povzetek prelomnic, bolečih in globokih, ki jih je slovenski narod doživljal v 20. stoletju in se poznajo še danes. Molimo za spravo in odpuščajmo drug drugemu. Kristusova pot trpljenja in krivične zavrnitve se stalno ponavlja. Globoko je to občutil pokojni škof Gregorij in toliko drugih. Vendar je to pot, ki edina vodi v življenje. Danjelova prerokba v današnjem 1. berilu pove: 'Razumni se bodo le sketali kakor sijaj neba. Ti, ki so mnoge pripeljali do pravičnosti, pa bodo kakor zvezde za vso večnost' (Dan 12,3). Naj nam naši nebeški zavetniki izprosijo mir in spravo". Kot je znano, so komunistične povojne oblasti nadškofa Rožmana na sodnem procesu pred vojaškim sodiščem avgusta 1946 obsodile na odvzem prostosti s prisilnim delom za dobo osemnajst let, izgubo političnih in državljskih pravic

objavljeni seznam oseb, za katere je posredoval, vsebuje imena preko 1300 posameznikov in 60 skupin s skupaj nekaj tisoč osebami", je dejal in poudaril, da pokojni dr. Rožman pri tem ni gledal na politično ali versko prepričanje posameznikov, saj da "je znano, da je posredoval tudi za komunističnega Toneta Tomšiča in njegovo ženo Vido in za ljudi judovske vere. Ni pa mogel sprejeti komunistične ideologije zaradi očitnega bojevitiga ateizma in proticerkvene nastojenosti". Opozoril je tudi, da je bil Rožman predvsem duhovnik in pastir, kjerkoli je že deloval. "Tudi po umiku na Koroško, maja 1945, ko se je pridružil tragičnemu slovenskemu eksodusu, pa do smrti v Clevelandu, je kot skrbni pastir deloval med množicami slovenskih beguncev in izseljencev po svetu. S svojimi obiskimi jim je prinašal tolažbo in upanje", je dejal, ob koncu pa pozval k molitvi za spravo in odpuščanje drug drugemu. V njegovi biografiji moremo zre-

ter zaplembo celotnega premoženja. Oktobra 2007 je vrhovno sodišče takšno sodbo zaradi številnih napak razveljavilo ter jo predalo v ponovno odločanje Okrožnemu sodišču v Ljubljani. To pa je 10. aprila letos kazenski postopek proti Rožmanu tudi dokončno ustavilo. Nadškof Rožman je od maja 1945 živel v tujini, nazadnje v Clevelandu, kjer je 16. novembra 1959 v starosti 76 let tudi umrl.

Vrsta človekoljubnih pobud Teden Karitas

Od 23. do 29. novembra poteka v Cerkvah na Slovenskem Teden Karitas z geslom Kruh za življenje. Nekatera dogajanja v škofjski karitas Koper: - 21. novembra ob 20.00 bo na dvorcu Zemono pri Vipavi Svečana akademija Škofjske karitas gosper Umetniki za karitas pod geslom Daj nam danes naš vsakdanji kruh. Slavnostni govornik bo škof Metod Pirih, pozdravila bosta tudi ravnatelj ŠK Matej Kobal in ajdovski župan Marjan Poljšak. Program bodo obogatili glasbena skupina Pesem tisočerih zvo-

nov, pesnik Janez Medvešek in povezovalc Jože Bartolj. Osrednji del večera bo odprtje prodajne razstave likovnih del, ki so nastala v 15. likovni koloniji Umetniki za karitas v avgustu 2009 na Sinjem vrhu. Udeleženci kolonije: Jože Bartolj, Lucijan Bratuš, Primož Breclj, Silva Copič, Tea Curk Sorta, Vesna Čadež, Silva Karim, Azad Karim, Janez Medvešek, Lenče Mitevska, Tone Seifert, Jana Vizjak, Edi Žerjal, Franko Žerjal. Posebni gostje kolonije: Mirsad Begič, Marta Jakopič Kunaver, Mira Ličen Krmpotič in Marijan Skumavc. Razstavljeni bodo tu-

di dela udeležencev dneva odprtih vrat in kasnejših darovalcev. Umetnike in njihova dela bo predstavila likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Izku-piček prodanih del bo namenjen otrokom, katerih starši so izgubili zaposlitev. Dne 25. novembra bo srečanje sodelavcev Karitas na Ponikvi in obisk popoldanskega koncerta Klic dobrote v Celju. Vsako leto se z avtobusi iz Koprške škofije udeleži tega dogodka več kot 500 sodelavcev Karitas. Dne 26. novembra je v vseh večjih Centrih karitas v škofiji Dan odprtih vrat. V Centru karitas v Ajdovščini bo predstavitev programov in dejavnosti Karitas od 10.00 do 11.00 in od 15.00 do 19.00. Dne 27. novembra se bodo po

dekanijah zbrali sodelavci Karitas k Uri molitve pred Najsvetejšim. Dne 28. novembra bo ob 18.00 v dvorani 1. slovenske vlade v Ajdovščini Dobrodelni koncert, ki ga bodo oblikovali Glasbena šola Vinka Vodopivca Ajdovščina, Vipavski tamburaši - otroška skupina, Dekliški pevski zbor župnije Kamnje in band ReContra. Prostovoljni prispevki bodo namenjeni podpori programa učne pomoči Popoldan na Cesti in Popoldan na Slapu. Eno uro pred koncertom bo v avli dvorane razstava izdelkov otrok, ki obiskujejo te programe. Dne 29. novembra bo Nedelja karitas: ta dan je po vseh župnijah nabirka za Karitas, ki je namenjena pomoči družinam in posameznikom v stiski.

PAVEL IN NJEGOV OBUJENI

V vstajenje mrtvih je Pavel verjel že kot farizej, kajti farizeji so sprejemali tudi resnico o vstajenju, medtem ko so njihovi vrstniki saduceji to resnico zavračali (Mt 22,23-33). Z isto resnico o obuditvi in vstajenju od mrtvih je Pavel nastopil tudi pred najbolj imenitnim poslušalstvom v Atenah (Apd 17,31) in pozneje pred velikim zborom v Jeruzalemu (Apd 23,6), ker je vedel, da so v njem saduceji in farizeji. V uvodu v pismo Rimljanom pravi, da je odbran za Božji evangelij o "njegovem Sinu, po telesu rojenem iz Davidovega semena, po duhu svetosti pa določenem za mogočnega Sina Božjega po obuditvi od mrtvih - o Jezusu Kristusu, Gospodu našem" (Rim 1,3-4). O Kristusu tako pove samo dve reči: da je bil rojen iz Davidovega rodu in da je bil obujen od mrtvih. V pismu Rimljanom omenja obuditev od mrtvih še večkrat: Ko obravnava Abrahamovo vero, ki je opisana "tudi zaradi nas in se nam bo štela v pravičnost, če bomo verovali v njega, ki je od mrtvih obudil našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je bil žrtvovan zaradi naših grehov in je bil obujen zaradi našega opravičenja" (Rim 4,24-25).

Ko govori o krstu: "Pokopani smo bili torej z njim po krstu v smrt, da bi tako, kakor je Kristus bil obujen od mrtvih po slavi Očetovi, tudi mi zaživelimo novo življenje" (Rim 6,4). "Če pa smo s Kristusom umrli, verujemo, da bomo z njim tudi živeli, saj vemo, da Kristus, potem ko je bil obujen od mrtvih, več ne umrje, smrt nad njim nima več oblasti" (Rim 6,8-9).

Ko govori o prostosti od judovske postave: "Zato ste tudi vi, bratje moji, bili po Kristusovem telesu usmrčeni glede na postavo, da bi pripadli nekemu drugemu, namreč njemu, ki je bil obujen od mrtvih, da bi obrodili sadove za Boga" (Rim 7,4).

Ko priporoča, naj v nas prebiva Božji Duh: "In če v vas prebiva Duh njega, ki je od mrtvih obudil Jezusa, bo on, ki je Jezusa Kristusa obudil od mrtvih, tudi vaša umrljiva telesa oživil po svojem Duhu, ki v vas prebiva" (Rim 8,11). Ko hvali Božjo ljubezen: "Kdo bo obsojal (Božje izvoljence)? Kristus Jezus, ki je umrl, še več, ki je bil obujen od mrtvih in sedi na Božji desnici ter posreduje za nas" (Rim 8,34). Ko razlaga, kako nam je beseda vere blizu in že navzoča v naših srcih in na naših ustih: "Kajti če boš s svojimi usti priznal, da je Jezus Gospod, in boš v svojem srcu veroval, da ga je Bog obudil od mrtvih, boš rešen. S srcem se namreč veruje za opravičenje, z usti pa se priznava za rešitev" (Rim 10,9-10). "Dvakrat se Pavel sklicuje na sprejem ali 'kabalno' in izročilo ali predajo, obratno v 1 Kor: ko govori o zadnji večerji (1 Kor 11,23-26) in ko govori o vstajenju (1 Kor 15,1-58). Tako piše o vstajenju: "Zakaj izročil sem vam

predvsem to, kar sem tudi prejel, da je Kristus za naše grehe umrl, kakor je v pismih; in da je bil pokopan in da je tretji dan bil obujen, kakor je v pismih; in da se je prikazal Kefu in potem dvanajsterim; potem se je prikazal več kot petsto bratom hkrati, izmed katerih je še zdaj večina živih, nekateri pa so zaspali. Potem se je prikazal Jakobu, nato vsem apostolom" (1 Kor 15,3-7).

Pripoved deluje kot povzetek vsega, kar je treba najprej sprejeti in nato predati naprej. Sledi dokaz iz (rabinskega) sklepanja najprej v nasprotni smeri: "Če ni vstajenja mrtvih, tudi Kristus ni bil obujen. Če pa Kristus ni bil obujen, potem je prazna naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera. Očitno pa je tudi, da smo lažnive Božje pričre, ker smo pričali zoper Boga, da je obudil Kristusa, ki ga ni obudil, če seveda mrtvi ne morejo biti obujeni. Zakaj če mrtvi ne morejo biti obujeni, tudi Kristus ni bil obujen. Če pa Kristus ni bil obujen, je prazna vaša vera, še ste v grehih. Torej so izgubljeni tudi tisti, ki so v Kristusu zaspali. Če imamo samo v tem življenju upanje v Kristusa, smo od vseh ljudi najbolj bedni" (1 Kor 15,13-19). In nato sklepanje v pravi smeri: "Toda Kristus je

bil obujen od mrtvih, prvina njih, ki so zaspali, ker je namreč po človeku smrt in po človeku vstajenje mrtvih. Kakor namreč v Adamu vsi umirajo, tako bodo v Kristusu vsi oživiljeni" (1 Kor 15,20-22). "Kot zadnji sovražnik pa bo končana smrt, 'zakaj vse je podvrženo njegovim nogam'. Ko pa pravi, da mu je vse podvrženo, je jasno, da razen njega, ki mu je vse podvrženo. Ko mu bo pa vse podvrženo, tedaj se bo tudi sam Sin podvrženo njemu, ki mu je vse podvrženo, da bo Bog vse v vsem" (1 Kor 15,26-28). V 2 Kor piše: "Za vse pa je umrl zato, da tisti, ki živijo, ne bi živeli več zase, ampak za tistega, ki je zanj umrl in bil obujen" (2 Kor 5,15). V pismu Gal omenja obuditev samo enkrat, to je na začetku pisma: "Pavel, apostol, ne od ljudi, tudi ne po človeku, temveč po Jezusu Kristusu in Bogu Očetu, ki ga je obudil od mrtvih" (Gal 1,1). V pismu Flp: "Zaradi njega sem zavrgel vse in imam vse za smeti, da bi si prislužil Kristusa, ... da kako pridem do vstajenja od mrtvih" (Flp 3,8,11). V pismu Kol: "In on je glava telesu, Cerkvam, on je začetek, prvorojenec med mrtvimi, tako da je postal prvi med vsemi stvarmi" (Kol 1,18). "Če ste torej obujeni s Kristusom, iščite to, kar je zgoraj, kjer je Kristus, sedeč na Božji desnici" (Kol 3,1). V pismu 1 Tes: "Če namreč verujemo, da je Jezus umrl in vstal, bo Bog tiste, ki so zaspali po Jezusu, privedel skupaj z njim" (1 Tes 4,14). V 2 Tim: "Spominjaj se Jezusa Kristusa, ki je bil obujen od mrtvih, Davidovega potomca, kakor sem oznanjal v svojem evangeliju" (2 Tim 2,8).

DUHOVNIKI POMAGAJO VSEM. POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

DAR ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA MNOGIM KORISTI VSEM.

Darujete lahko na 4 načine:

- Z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- S kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- Z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- Neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

Dar je odtegljiv: kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani www.offertesacerdoti.it

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska Škofovska Konferenca

Kratke

Odkrijte simbolnega kipa

V soboto, 14. t. m., je bila v atriju goriške vladne palače krajša, a vsebinsko bogata svečanost. Prefektnja Maria Augusta Marrosu je odkrila kiparsko delo umetnice Arianne Gasperini, ki je posvečeno dialogu. Sama prefektnja je v svojih besedah orisala pomen te kamnite umetnine in to še posebej v tem času in prostoru. Oglasili so se še nekateri drugi govorniki. Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je kip blagoslovil in tudi podaril podobne misli. Navzoči so bili še predstavniki vojaških in civilnih oblasti in razni župani. Med temi sta bila tudi goriški župan in videmski prefekt.

Podmladka SSK sta obeležila prvo obletnico delovanja

V četrtek, 5. novembra 2009, smo člani Mladih SSK iz Gorice (Prihodnost) in Trsta (Mladi za mlade) slavili prvo leto delovanja. Da bi primerno proslavili obletnico, smo povabili Julijana Čavdka in Petra Močnika, pokrajinska tajnika za Gorico in Trst, ter deželnega tajnika SSK, Damijana Terpina, na večerjo v restavraciji Devetak na Vrhu Sv. Mihaela. Tu smo si, seveda po formalnih pozdravih, prijateljsko izmenjali mnenja in spodbude za nadaljnje delovanje. Tajnik Prihodnosti Simon Koren je pohvalil skupino odbornikov za dobro izpeljane pobude, opozoril pa je tudi na to, da smo v tem letu vse kratkoročne cilje že dosegli ali celo preseglji. Spregovorili so tudi ostali gostje, vključno s Kajo Draksler, predstavniko SDMA, podmladka SDS-a. Kot Prihodnost plodno sodelujemo s skupino Mladi za mlade že od vsega začetka, sedaj je na vrsti le še poenotenje imena. Seveda nameravamo nadaljevati s športnimi in kulturnimi pobudami in bomo še naprej toplo sprejemali vsakogar, ki se nam bo želel pridružiti; smo namreč odprtega mišljenja in popolnoma avtonomni, kot nam je zagotovil deželni tajnik SSK Damijan Terpin.

Pogovor so seveda spremljali odlična Devetakova vina in jedi; topila zahvala naj gre njemu in njegovi družini za gostoljubnost, ki nam jo vsakič prijateljsko izkaže. / JK

V KCLB angleška predstava za dijake / Domiselna uprizoritev Gulliverjevih potovanj

Kot že vrsto let se je gledališka skupina The American drama group Europe, ki nepretrgoma gostuje po evropskih odrih, oglasila v Kulturnem centru Lojze Bratuž in ponudila svojo novo gledališko uprizoritev v angleščini za dijake višjih srednjih šol. Ponudbo so v KCLB sprejeli z veseljem kot zmeraj. Tako so v petek, 6. novembra, na velikem odru goriškega kulturnega hrama v dveh jutranjih ponovitvah, za italijanske in slovenske višješolce, zaživela Gulliverjeva potovanja v scenosko minimalni, a dognani odski različici. Igralci so kot vselej jasno in razločno izgovarjali besedilo, tako da so gledalci ujeli prav vsako repliko in v smehu v njej razbrali tudi humorno satirične osti, ki jih je angleško-irski pisatelj in satirik Jonathan Swift (1667-1745) znal tako ostro naperiti proti tedanji družbi in njenim hibam, ki jih mnogokrat lahko prepoznavamo tudi v sodobnih družbenih pojavih. Vsebinsko satirično utopičnega fantastičnega potopisnega romana se je ob živahnosti igre nastopajočih, ki so znali dobro izkoristiti režijske domislice in spretno izbrati tudi včasih prav hudomušne kostumske rešitve, lepo prelila v odsko govorico. Uprizoritev so dijaki z gledno spremljali in ob koncu se s ploskanjem zahvalili igralcem za nevsakdanji umetniški užitek, ki je bil nedvomno tudi koristna in učinkovita ura angleškega jezika. / IK

Zahvalnica v Štandrežu

V Štandrežu se še pozna, da je bila nekoč kmečka vas. Zahvalno nedeljo praznujejo občuteno in slovesno. Tako je bilo tudi v nedeljo, 15. novembra, ko se je zahvalni dan začel s slovesno sv. mašo, med katero so otroci pri darovanju prinesli k blagoslovu obilo pridelkov, verniki pa so si medsebojno izrekli besedo hvala. Bogoslužje sta obogatila otroški in mešani zbor. Otroški zbor je prvič nastopil pod vodstvom Michele De Castro, na koru pa je pevec vodila Tiziana Zavadvl. Na harmonij in na orgle sta pevec spremljala Alessandra Schettino in Silvan Zavadvl. Sv. maši je sledil na trgu pred cerkvijo blagoslov kmečkih pridelkov in kmetijskih strojev. Pridelke so fante in moške pripeljali na lepo okrašenem vozu, na katerem je kraljeval puran. Tudi pri naloženem vozu so zapeli otroci, kmetovalci pa so razdeljevali številnim prisotnim koruzni kruh in domače vino.

Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem v štandreški cerkvi

Za prvi koncert po poletnih počitnicah si je Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem izbral štandreško cerkev, ki jo že dobro pozna z nastopa na Primorski poje. Lep zborovski večer sta v nedeljo, 15. novembra, organizirala župnija in Prosvetno društvo Štandrež. Vrhunski akademski zbor je tudi ob tem nastopu potrdil sloves solidnega in homogenega pevskega sestava, ki je na nedeljskem koncertu navdušil številne ljubitelje petja iz raznih krajev Goriške. Pod vodstvom Ambroža Čopija je zbor dovršeno odpel program sakralnih skladb od Brahmsa in Mendelssoona do dirigetove Ave Maria. To so prvič izvajali v naših krajih. Mlade pevce in zborovodjo je v imenu organizatorjev pozdravil Silvan

Zavadvl, ki se jim je ob koncu zahvalil za čudovit večer in bogat duhovni užitek.

Nov tečaj na šoli Komel

SCGV Komel in Arsatelier najjavljata novo pobudo, ki je namenjena glasbenikom s predznanjem. Dne 18. t. m. je že bilo prvo srečanje. Tečaj se bo razvijal v glasbeno analizo in v spoznavanje kompozicijskih tehnik. Prva smer je namenjena učiteljem glasbe in koncertantom, druga pa vsem, ki bi se radi poizkusili v skladateljevanju. Tečaj vodi prof. David Macculli, docent na konservatoriju v Adri. Informacije na tajništvo šole (tel 0481 532163) ali na spletni strani www.emilkomel.eu.

SOVODNJE Predstavitev fotomonografije Rema Devetaka o Tosijevem dvorcu v Škrjljah

Dragocen zgodovinski biserček

Sovodnjska dekleta in avtor

Nikdar si ne bi predstavljal, da bo dočkal uredništev intimitne skrite želje, je v petek, 13. novembra, v natrpani dvorani Kulturnega doma v Sovodnjah povedal publicist, krajevni politični delavec in naš dolgoletni sodelavec Remo Devetak ob krstni predstavitvi knjige o nekdanjem "Tosijevem dvorcu", ki jo je sam uredil, opremil s fotografijami in posvetil vsem Sovodnjcem. Glasbeno voščilo knjigi na pot je zapel otroški zborček Vrh Sv. Mihaela, ki ga vodi Karen Ulian, nato pa je predsednik KD Sovodnje Erik Figelj spregovoril o povezanosti društva z vaščani. "Ljudem manjkajo trenutki, ko bi se srečevali in pogovarjali", zato njihove pobude rojevajo najlepše praznike. Tudi zamisel o novi knjigi, ki ima neprecenljivo vrednost za vso vas, je nastala v pogov-

Erik Figelj

oru na cesti. Remo Devetak, ki se je rodil na Vrhu Sv. Mihaela in se je v Sovodnje preselil pred približno 25 leti, je znan kot zvest spremljevalec krajevnega dogajanja; pred leti je sodeloval z različnimi časniki in l. 1994 prejel častnikarsko izkaznico. Poznan je predvsem zaradi svojega arhiva, ki zajema dogajanje v domači in širši stvarnosti v okrog dva tisoč vsebinsko različnih map. Pristrčen pogovor z avtorjem je vodila kulturna delavka in županja Alenka Florenin, ki je g. Devetaka izzvala k temu, da je spregovoril o sebi, svojih spominih in

delu, katerega izid so omogočili Lokanda Devetak, občinska uprava in KD Sovodnje. V njem je - prek odlomkov različnih krajevnih zgodovinarjev in raziskovalcev ter prek starih in sodobnejših fotografskih posnetkov - nazorno orisana zgodba o gosposki graščini, neoklasični vili, Tosijevem dvorcu v za-

razdejan, nato pa je na posestvu zraslo precej hiš, kjer so še vidni sledovi nekdanjih poslopij, obzidja in celo stez za ježo, saj je vitez rad jahal in s svojimi konji tudi uspešno tekmoval. To poglavje sovodenjske zgodovine bi veljalo podrobneje raziskati, je povedala moderatorka. Devetak je navedel nekaj anekdot o "Tuožetu", ki jih je slišal še kot otrok; po svojem

Alenka Florenin in Remo Devetak

prihodu v Škrlje je njegovo zanimanje še naraslo in začel je brskati po raznih arhivih. S pomočjo sosedov in znancev je zbiral fotografije in dokumente ter jih primerjal, da bi dobil čim popolnejšo sliko nekdanje slave dvorca. Sad svojega truda namenja Škrljem in Škrljancem, ki so ga lepo sprejeli že od prvega dne, je povedal Devetak. Pristrčno se je zahvalil vsem, ki so mu pomagali pri tem podvigu, najprej pa ženi Mari. Alenka Florenin se mu

je zahvalila s stihmi domačih pesnikov Franja Rojca in Doriane Devetak, sklepnih glasbenih venček pa so mu zapela Sovodnjska dekleta. Vsi navzoči so bili nato vabljeni na zakusko in kuhane štruklje, ob tem so si v dvorani lahko ogledali zanimivo razstavo starih stenskih in drugih ur, največ ljudi pa se je gnetlo okrog mize, kjer je Remo Devetak prav vsakomu rad napisal osebno posvetilo v knjigo. / DD

Seznanil se je s težavami osnovne šole Deželni svetnik Igor Gabrovec v Romjanu

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je v torek, 11. novembra, popoldne obiskal slovensko osnovno šolo v Romjanu, kjer se je sestel z ravnateljico Sonjo Klanjšček, s podravnateljcem in učiteljem na romjanski šoli Dariom Bertinazzijem, z ronško podžupanjo in odbornico za šolstvo Marino Cuzzi ter občinskim odbornikom za javna dela Liviom Vecchietom.

Deželni svetnik Gabrovec se je odločil, da se поблиže seznanil s stanjem slovenske šole na Laškem tudi zaradi alarmnega zvonca, ki ga je že v poletnih mesecih sprožilo tamkajšnje Združenje staršev. To so politično-in-

stiacionalne predstavnike ter krovni organizaciji seznanili s finančnimi težavami, ki so napo-

sled dejansko privedle do prekinitve organiziranega prevoza otrok v šolo. Zato bo Gabrovec že v prihodnjih dneh stopil v stik tudi z Združenjem staršev, o za-

devi pa se je že pogovarjal s kolegom v deželnem svetu in nekdanjim predsednikom Goriške pokrajine Giorgiom Brandolinom. Rešitev gre po Gabrovčevem mnenju iskati na pokrajinski ravni in v sodelovanju s prevoznim podjetjem APT. S to možnostjo soglašata tudi pokrajinski predsednik SSO Walter Bandelj.

Predstavniki šole in ronške ob-

nja novega šolskega objekta tik zraven sedanje šole namreč ne bo zaključena pred letom 2011, do takrat pa je potrebno evidentirati začasne prostore za dve ali tri učilnice. Nepojmljivo bi bilo, tako Gabrovec, da bi v tem času omejili delovanje slovenske šole, ki je, nasprotno, v polnem raz-

Možnosti sta dve. Na dvorišču

šole bi lahko namestili začasno montažno strukturo, kar pa je s tehnično-operativnega vidika sila zapleteno. Bolj prehodljiva pa je pot sodelovanja z Občino Tržič, ki bi lahko za nekaj let priskočila na pomoč z nudenjem nekaj začasnih učilnic v ostalih šolah na občinskem območju. Sestanek v Romjanu se je končal s sklepom, da bo deželni svetnik Igor Gabrovec stopil v stik s tržiškimi županom Gianfrancom Pizzolittom. Prihodnji teden bo prišlo do novega sestanka, ki bo zato razširjen na občinske upravitelje Tržiča.

Člani goriškega občinskega sveta in rajonov Sestali so se izvoljeni upravitelji SSK

V ponedeljek, 9. novembra, so se na redni mesečni seji sestali izvoljeni upravitelji SSK, ki delujejo v sklopu goriške občine. Na dnevnem redu je bilo več aktualnih tem, za katere je bilo potrebno, da si občinski svetniki in predsedniki ter svetniki rajonskih svetov uskladijo stališča. Srečanje je vodil koordinator Bernard Špacapan. Problematika solkanske Lavarne je še vedno prisotna in prišlo je do zaostritve odnosov znotraj rajonskega sveta Gora-Placu-

ta. Svetnika Miloš Čotar in Niko Klanjšček sta menila, da je rajonski svet začel zelo pozitivno obravnavati celotno problematiko s solkanskim krajevnim svetom. V zadnjih mesecih pa je prišlo do zaostritve zaradi vprašljivega vmešavanja goriškega odbornika Del Sordija. V torek, 17. novembra, je rajonski svet Sv. Gora-Placuta sklical javno sejo o problematiki Lavarne v Kulturnem domu v Gorici. Predsednik rajonskega sveta Marjan Brescia je zaskrbljeno izjavil,

da je v Štandrežu prisotna tudi problematika elektrovođa, ki zadeva družbi KB 1909 in konkurenčno skupino Adrialink. Do sedaj ni prišla na rajonski svet nobena dokumentacija ali obvestilo goriške občine. Skupina Adrialink pa je v teh dneh zaprosila za informativno srečanje. Brescia je še poročal o obisku deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca, ki si je ogledal cestišče pri obkrožnici in spoznal težave zaradi tovrnovega prometa skozi Štandrež. V ta namen bo Gabrovec spet vložil pisno interpelacijo. Skupaj pa so zahtevali sklic deželne služnostne komisije. Občinska svetnika Tabaj in Primožič pa bosta za pojasnila pisno povprašala goriško občinsko upravo.

V nadaljevanju srečanja je Walter

Bandelj obrazložil odločitev o sodni prijavi glede problematike azbesta v Podgori. Tabaj in Primožič sta poročala o spremembi regulacijskega načrta, na podlagi katere bo uveden poenostavljen postopek za širitev stanovanjskih objektov. Postopek mora upoštevati nov deželni pravilnik, ki je bil odobren pred kratkim.

Na srečanju je bila posebna točka, namenjena tudi nedavni odločitvi Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je razsodilo, da predstavlja izobesjanje razpel v italijanskih šolah kršitev laičnosti države. Vsi udeleženci srečanja so menili, da razpelo v svojem bistvu in kot kulturni ter zgodovinski simbol ne more predstavljati nobene kršitve. Odločitev Evropskega sodišča je zato neprimerna.

POGOVOR Peter Černic, dosedanji predsednik goriškega društva

Društvo Mladinski dom gleda naprej

Društvo Mladinski dom je včeraj imelo občni zbor. Pred tem smo se o njegovi vlogi in perspektivah za prihodnost pogovorili s Petrom Černicom, ki po petih letih predsedovanja zapušta to nalogo novim silam.

Kako bi ocenil obdobje, ki je za vami?

Mladinski dom obstaja pet let. V tem času smo na Goriškem pridobili novo društvo, ki se ukvarja z mladino in ji želi dajati prostor. Uspelo nam je si izboriti prostor pod soncem, v prvi vrsti prireditelj pobude za nižješolce. Naše poslanstvo je ustvarjati storitve za pomoč družinam: v tej luči smo organizirali poletna središča, tečaje za otroke, pomoč pri pisanju domačih nalog, popoldansko varstvo itd. Sedaj nas večje izzivi. Nekateri zadeve, za katere smo doslej skrbeli mi, in to ne le v javnih prispevkih, kot npr. prevoz otrok s Plešivega v šolo, so na našo pobudo in s pomočjo SSO-ja prešle pod ok-

rilje javne uprave, konkretno APT-ja. Tako lahko naše energije preusmerimo v druge projekte, koristne za vso skupnost.

Katero je bilo največje zadoščenje v tem času?

Zadoščenje nam je zavest, da lahko pomagamo družinam. Delo na tem področju bi se moralo v naši manjšinski skupnosti povečati. Občutljivosti za to problematiko je še premalo. Mi smo začeli delati na tem področju, na to smo ponosni. Veseli smo tudi, da smo postali v manjšini uradno priznani, da smo zmagali na razpisih in natečajih, pridobili sredstva, da lahko kaj naredimo.

Katero pa so bile glavne težave?

Najtrši oreh je gotovo bil zasedati se v teritorij. Manjkata nam večja vidljivost in stik s širšim ozemljem. Večkrat imam grenak priokus, da ljudje razumejo naše delo izključno kot neko storitev; naša želja pa je, da bi spodbujali srečevanje ljudi, kulturo za družino, kulturo družin, iz katere lahko nastanejo nove stvari. Izziv Mladinskega doma je spodbujati nastanek konkretnih rešitev za realne potrebe, ki jih imajo družine. Na tem moramo delati sedaj. Zato iščemo močnejše stike z okoljem.

Foto DPO

Vaša glavna naloga je popoldanski pouk...

Glavni dejavnosti sta pošolski pouk in poletna središča. Imamo tudi psihološko službo, ki je v veliko oporo družinam. V tem trenutku pa bi morali po mojem mnenju biti malo bolj dinamični. Okrog sebe moramo iskati sinergije. Več glav bolje misli, več rok bolje dela. Najrazličnejše ponudbe in informacije danes naravnost bombardirajo mlade, ostaja pa jim premalo časa, da bi se za trenutek ustavili in imeli možnost ponotranjiti vse to, kar se okrog njih dogaja, da bi si začrtali pot in si zadali smernice za osebno življenje. Take ponud-

be primanjkujejo.

Potreba obstaja, Mladinski dom lahko na tem področju odigra svojo vlogo, postane lahko ne le zbirališče za mlade od 11. do 13. leta, ampak tudi za malo starejše. Mladi potrebujejo kraj, kjer bi se čutili doma. Po drugi strani bi Mladinski dom lahko podprl tudi druga društva, ki se ukvarjajo z vzgojo. Nudimo lahko svoje znanje in pomagamo ustvarjati storitve v iskanju odgovorov na probleme družin v mladih.

To je tvoja popotnica novemu odboru?

Potreba po novih obzorjih je prišla na dan že v starem odboru. Mislim, da bo novi imel

v tem smislu proste roke. Smernice za prihodnost so razvojni deli z mladimi, nudenje pomoči družinam otrok tudi v predšolski fazi in večje sodelovanje z dekanijo. Čutimo se del dekanije, znotraj katere želimo dati svoj doprinos. Zelo dobro sodelujemo tako z dekanom kot z župnikom v Gorici. Rad bi, da bi te vezi še okrepili.

Ustvariti moramo prostore združevanja za mlade. Mladinski dom je poklican tudi v to. Prva faza je mimo, smo profilirani, zdaj moramo začeti delati na drugih področjih. Delo moramo usmerjati v teritorij, in to ne izključno na območju mesta Gorica. Poskusili smo imeti pošolski pouk v Doberdolu ipd. Take poti moramo še iskati. Res je, da delamo za druge, to pa moramo delati skupaj z drugimi. To bi bil zame resen korak naprej za naše društvo. / DD

Kratke

Specializacija goriške zdravnice

Goriška zdravnica dr. Sandra Lombardi je nedavno z najvišjo oceno dosegla specializacijo iz revmatologije na Šoli za specializacijo iz revmatologije Univerze v Vidmu. Diplomsko nalogo z naslovom "Vloga farmakologije v terapiji spondiloartritisov" je branila pod mentorstvom prof. Salvatoreja DeVite, dr. Luce Quartuccia in dr. Martine Fabris. Iskreno ji čestitajo družina, mož Mauro, vsi svojci in prijatelji ter člani našega uredništva.

Števerjan / Martinovanje

Prireditelji Vinoteka Števerjanski griči, prosvetni vaški društvi Briški grič in F. B. Sedej ter lovski družini iz Števerjana in z Jazbin so pod pokroviteljstvom občine Števerjan organizirali na Martinov predvečer družabni praznik. Prizorišče dogajanja je bilo osredotočeno v grajski dvorani v Dvoru v Števerjanu. Praznično in veselo vzdušje se je zavleklo pozno v noč. Zahvala gre posameznikom in dobrotnikom, ki so pripomogli k izpeljavi lepega večera.

Števerjan / Dobrodošel nakup šolabusa

Prejšnji konec tedna so se števerjanski otroci veselili novega šolskega avtobusa. Števerjanska občinska uprava je, tudi s pomočjo prispevka goriške pokrajine, poskrbela za zamenjavo starega, odrabljenega

šolabusa. Pred števerjansko občinsko hišo so se ga veselili županja Franca Padovan, člani ožjega odbora in pokrajinski odbornik za prevoze Di Matteo. Prihod rumenega prevoznega sredstva v Števerjan so z radostjo pozdravili tudi otroci osnovne šole Alojz Gradnik in malčki otroškega vrtca. To je še dodaten dokaz, če je bil sploh potreben, da kljub težki in ostri gospodarki krizi je bila števerjanska občina v preteklosti gospodarno vodena. Poleg tega dokazuje nakup poslušnost uprave potrebam mlajših in predvsem neizpodbitno nujno po ohranitvi vrtca in osnovne šole na občinskem ozemlju. / MD

Štandrež / Prireditve ob prazniku zavetnika

Župnija sv. Andreja ap., rajonski svet in Prosvetno društvo Štandrež vabijo na niz prireditev ob praznovanju župnijskega zavetnika sv. Andreja. Torek, 24. nov.: ob 20. uri v župnijskem domu dekanjsko srečanje katehistov. Sreda, 25. nov.: ob 20. uri v župnijskem domu okrogla miza: Kaznovati otroka da-ne. Četrtek, 26. nov.: ob 20. uri v župnijskem domu okrogla miza: Okolje in ekologija. Petek, 27. nov.: ob 18.30 v kapeli sv. Jožefa spovedovanje. Sobota, 28. nov.: ob 19. uri v župnijski cerkvi sv. maša. Nedelja, 29. nov.: od 9. do 12. ure na trgu Božična trgovina, ob 10. uri v župnijski cerkvi sv. maša (vodi msgr. Franci Petrič, urednik tednika Družina); ob 10.50 na trgu sv. Andreja podelitev sedmega Klasa; ob 11.15 v župnijski cerkvi sv. maša (vodi novomašnik Bruno Mollicone); ob 17.30 v župnijski cerkvi slovesne večernice; ob 18. uri v župnijski cerkvi koncert duhovniškega okteta Oremus. Ponedeljek, 30. nov.: ob 19. uri v župnijski cerkvi praznična sv. maša (vodi novomašnik Mirko Butkovič); ob 20. uri v župnijskem domu komedija Radio plamen (igrajo sodelavci Radia Ognjišče iz Ljubljane). Torek, 1. dec.: ob 15. uri v župnijskem domu lutkovna predstava. Četrtek, 3. dec.: ob 20. uri v župnijskem domu Skupnost sv. Egidija se predstavi.

Zahvalna nedelja in praznik zavetnika Sv. Martin v Sovodnjah

Praznovanje sv. Martina iz Toursa, zavetnika sovodnjske župnije, je tudi letos potekalo na nedeljo po dnevu godovanja, ki je bil v sredo, 11. novembra. Kot vsako leto je praznovanje združeno z zahvalno nedeljo, ko se župnijska skupnost zahvali Bogu za prejete duhovne in materialne dobrine v iztekajočem se letu.

Številne sovodnjske vernike, ki so se udeležili zahvalne evharistije, je pričakala lepo okrašena cerkev, še posebno ob oltarju, kjer so bili številni darovi sovodnjske zemlje. Za vse to je potrebno biti

hvaležni in se spominjati, kako nas ima Bog rad, ko nam preko narave izkazuje svojo ljubezen, je v svoji pridigi povedal sovodnjski župnik Vojko Makuc. Pri tem pa podčrtal pomembnost medsebojnih odnosov in odrekanja človeški samozadostnosti. Na koncu je sovodnjski cerkveni ženski zbor zaključil liturgijo s slovesno pesmijo Hvala večnemu Bogu. Praznovanje se je nato preselilo na prostor ob Kulturnem domu, kjer je otroški zbor zapel nekaj pesmi, sledila sta blagoslov pridelkov in kmečkih vozil ter bogato obložena zakuska.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
Vljudno vabljeni na predstavitev
KNJIŽNE ZBIRKE ZA LETO 2010
v ponedeljek, 23. novembra 2009, ob 17. uri
v galeriji Ars, Travnik 25, Gorica

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Vljudno vabljeni
na odprtje skupinske prodajne
razstave likovnih del
iz kolonije Sinji Vrh 2009
UMETNIKI ZA KARITAS
Razstavo bo predstavila
likovna kritičarka **Anamarija Stibilj Šajn**
Kulturni center Lojze Bratuž
Sreda, 2. decembra 2009, ob 18. uri

Obvestila

V petek, 20. novembra, bo ob 18. uri v cerkvi v Podgori maša ob 2. obletnici smrti Mirka Špacapana. **SDZPI vpisuje** na brezplačne tečaje: Uporaba načinov in obvladovanje orodij komunikacije (80 ur), Priprava turističnih paketov za čezmejno območje in njihova promocija (80 ur), Upravljanje informacijske varnosti (60 ur). Namenjeni so zaposlenim in brezposelnim z univerzitetno izobrazbo. Več informacij na SDZPI, korzo Verdi 51 tel. št. +39 0481 81826 ali go@sdzpi-irsip.it, www.sdzpi-irsip.it

Avdicija za sodelovanje v Čezmejnem Goriškem mešanem mladinskem zboru Primož Trubar, ki ga vodi David Bandelj, bo v petek, 20. novembra, od 16. ure dalje v Točki ZKD Nova Gorica. Včlanijo se lahko dekleta in fantje v starosti od 13. do 20. leta. Info: ZKD Nova Gorica +386 (0)5-333-0311, +386 (0)41-789-031 ali e-pošta: zkd.nova-gorica@guest.arnes.si. Več informacij na: www.zkdng.si

Darovi

Ob 3. obletnici smrti predragega brata inž. Janeza Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Čestitke

Na regijskem pevskem tekmovanju v Postojni so se trije naši zbori odlično uvrstili. Mešani pevski zbor Hrast je prejel zlato odličje s pohvalo, Dekliška in mladinska vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela je

prejela zlato odličje, mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice pa srebrno odličje. Zveza slovenske katoliške prosvete čestita omenjenim zborom za uspešne dosežke.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 20.11.2009 do 26.11.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored: **Petek, 20. novembra** (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila. **Sobota, 21. novembra** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 23. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila. **Torek, 24. novembra** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 25. novembra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ptice pri krmilnici - Izbor melodij. **Četrtek, 26. novembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Društvi JADRO in TRŽIČ

prirejata v spomin na **Bernardko Radetič**

ORGELSKI KONCERT

MIRKA BUTKOVIČA IN EVE DOLINŠEK

z violinsko spremljavo Ane Cotič

petek, 20. novembra, ob 20. uri
cerkev sv. Nedelje v Selcah

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2009

51. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori
iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije

posvečena je 50-letnici Zveze slovenske katoliške prosvete

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 21. novembra 2009, ob 20.30
nedelja, 22. novembra 2009, ob 17. uri

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

- 1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljcev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
- 2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
- 3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
- 4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
- 5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2009 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje"

Italo Montiglio izrazil željo o večjem sodelovanju dveh Goric Združenje Seghizzi se pripravlja na 90-letnico delovanja

V četrtek, 12. novembra, se je goriško združenje C. A. Seghizzi spomnilo svoje ustanovitve, do katere je prišlo na isti dan l. 1920. Na javnem slavlju v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je z veliko mero ustvarjalne svežine in zaupanja v prihodnost prikazalo bogato delovanje v zadnjem letu in nakazalo smernice za praznovanje 90-letnice v letu 2010. Ob tem pa je večer - zlasti zaradi prisotnosti novogoriškega župana in poslanca na DZ Mirka Brulca - izzvenel kot poziv k večjemu sodelovanju med dvema Goricama.

Kot se spodobi, je večer uvedla glasba, njegova protagonistka. Pevci zbora Seghizzi, zbora Lorenzo Perosi iz Fiumicella in zbora oglejske bazilike so pod taktirko Italo Montiglia skupno zapeli nekaj stavkov iz Händlovega oratorija Mesias ob klavirski spremljavi Davida Giovannija Leonardija. V drugem delu je predsednik in steber združenja, njegov "motor" in "duša", "maestro" Montiglio s pomočjo diapozitivov predstavil izbor pregleda tiska (v celoti šteje 560 strani), ki je poročal o opravljenem delu v zadnjem letu. Fotografije so pričale o razvejenem in pestrem delovanju, o gostovanjih zbora na tujem, o mednarodnih glasbenih natečajih za zbere in solopce itd., predsednik pa je še najbolj poudaril

Foto DPD

Cecilia Seghizzi

dočtenje je za nas dober rezultat". Njihov največji resurz je po njegovih besedah prav navdušenje amaterjev, ki imajo opraviti z glasbo iz predanosti do nje. Povedal je tudi, da imajo izredno bogat arhiv, ki ga postopoma digitalizirajo, tako da bo lahko vsem na razpolago na internetu. Prav ta je zanje najpomembnejši vir povezovanja in komuniciranja, saj je "zastoj in dinamičen, daje nam možnost, da smo ustvarjalni in

zastojnsko in navdušeno delo prostovoljcev, na rame njih katerih sloni breme organizacije številnih pobud: "Edino in največje zahtevanje je za nas dober rezultat". Njihov največji resurz je po njegovih besedah prav navdušenje amaterjev, ki imajo opraviti z glasbo iz predanosti do nje. Povedal je tudi, da imajo izredno bogat arhiv, ki ga postopoma digitalizirajo, tako da bo lahko vsem na razpolago na internetu. Prav ta je zanje najpomembnejši vir povezovanja in komuniciranja, saj je "zastoj in dinamičen, daje nam možnost, da smo ustvarjalni in

prisotni ter da nas lahko vsakdo najde, to je neskončna mreža, ki se neprenehoma širi in pleče". Poleg spletne strani (www.seghizzi.it) je združenje prisotno na Facebooku, ima pa tudi svoj blog. Dosti ne oglašajo po časopisih, je dejal, "saj nam najboljšo reklamo delajo zbori in pevci sami, ki prihajajo k nam in so z izkušnjo zadovoljni". Med drugim se je javno zahvalil publicistki Rossani Paliagi za zvesto poročanje o pobudah združenja, o katerem je tako lahko veliko izvedela tudi slovenska javnost. V sedanjem trenutku stojijo - kot večina kulturnih ustanov - pred finančnimi težavami, toda "preživeli smo drugo svetovno vojno, zato bomo prebredli tudi ta trenutek. Težav se ne bojimo, zato hodimo naprej s svojim ustvarjalnim zagonom". Za naslednje leto, ko bodo praznovali 90-letnico, imajo na sporedu veliko načrtov, pa tudi dosti dobre volje.

Odbornik Antonio Devetag v imenu občinske prave, odbornik Maurizio Salomoni v imenu pokrajinske uprave, župan Mirko Brulc kot posebni gost iz Nove Gorice in tajnik Fundacije Carigo Giuseppe Bragaglia so nato podelili članske izkaznice lepi skupini mlajših članov društva Seghizzi, častno članstvo pa so podelili članu umetniškega odbora zborovskega tekmovanja in pianistu Davidu Giovanniju Leonardiju ter Manuelli Quaranta vd. Špacapan, ki v spomin na moža Mirka namerava gmotno pod-

preti združenje. Po njem bodo namreč poimenovali nagrado v kategoriji polifonije z monografskim programom. Montiglio je izkoristil priložnost in zastopnikom javnih uprav povedal, da sanja večjo povezanost med Gorico in Novo Gorico. Devetag je orisal trud občine, ki želi še naprej podpirati vidnejše kulturne pobude. Brulc je zaželel združenju še vsaj 89 let in poudaril, da pevci na obeh straneh meje radi pojejo v prijateljskem krogu ob pomembnih življenjskih trenutkih; Mirko Špacapan pa, je rekel, ostaja živ v našem spominu. Salomoni se je zahvalil Montigliu za njegovo vizijo in zaželel, da bi v Gorici zavel nov veter sožitja na vseh ravneh. Bragaglia je povedal, da sedaj težki finančni trenutek žal onemogoča Fundaciji, da bi podpirala več pobud, vsekakor upa, da bo kriza kmalu mimo; dodal je željo, da bi dve Gorici čim bolj sodelovali. Montiglio se je zahvalil tudi drugim zaslužnim prijateljem in podpornikom, med katerimi je bil tudi navzoč slovenski dirigent Marko Munih. Na koncu je z neverjetno svežino in optimizmom spregovorila še 101 stara Cecilia Seghizzi. "Leta 1920 sem bila na prvem koncertu zbora Seghizzi", nato je pela tudi sama, še vedno spremlja zbor z neizmernim veseljem. Za vse to se je zahvalila Montigliu, "ki ni človek, ampak vulkan idej in projektov, pa tudi velik delavec".

Danijel Devetag

M. Salomoni, I. Montiglio, M. Brulc, A. Devetag, M. Quaranta

Tretja številka revije Pastirček Med zapisi tudi misel na rajne in zahvala Bogu

V otožnem novembru je iskric vesolja prižgala tretja številka Pastirčka, v kateri urednik Marjan Markežič opominja, naj mali in veliki bralci nikakor ne pozabijo na pomembne dneve v tem mesecu. Ti so prazniki Vseh svetih in vernih duš, zahvalna nedelja, ki vabi, naj se Stvarniku celo leto zahvaljujemo za prejete darove, pa tudi začetek adventnega časa, ki nas pripravljajo na Gospodovo rojstvo. K dragim rajnim, ki počivajo na pokopališčih, čakajoč vstajenja, se ozira pesmica Zore Saksida Na božji njivi. O novembrskem mrazu in hladu poje pesmica Novembrska izpod peresa Berte Golob; uglasbil jo je Dominik Krt, da jo bodo otroci lahko zapeli ob urah glasbene vzgoje. Jesenski nadih imata tudi dve strani, na katerih so kratke štirivrstične pesmice o živalih, ki jih je ljubko stkal V. T. Arhar, prirčne ilustracije pa jim je pridala Paola Bertolini Grudina, ki je v svoje značilne tople barve ovila tudi rubriko Potujimo po sveti deželi, ki z dopolnjevanjem prikazuje mesto Nazaret, v katerem je bil dom Svete Družine. Njen značilni likovni slog bogati tudi zapis Halo? Tukaj

Egipčani, v katerem je Nina Grudina opisala glavne podatke o tem narodu, ki nam je zapustil orjaške piramide, skrivnostne mumije in mnogo drugih zanimivosti. Bertolinijeva je tudi avtorica hudomušne križanke Križ-Kraž in stripa, ki v osmih sličicah, z besedilom Walterja Grudine, nevsiljivo navaja otroke k razmišljanju, katero obnašanje je v dani situaciji dobro, katero pa graje vredno. Besedilo vabi, naj se otroci o svojem počutju in pravi izbiri pogovorijo s starši. Zelo dobrodošle so v letošnjem, 64-letniku Pastirčka, ki ga izdaja Zadruga Goriška Mohorjeva v Gorici, rubrike, v katerih v simpatičnih verzih otroci spoznavajo slovenska jezikovna pravila. Barbara Rustja tokrat v rimani besedi predstavlja mamo Abecedo, ob srčkani ilustraciji male Svetlane Breclj in "domači vaji", ki bo gotovo pripomogla k boljšemu poznavanju slovenskih črk. Majda Artač, ob ilustraciji Danile Komjanc, prav tako v rimah daje zgled za žensko

bosta "šla v slast" strip, na katerem Fof spoznava gozdne živali, in pravljica zgodba Marize Perat o stari smreki, ki se je veselila gozdnega podmladka. Kako se je Miško popeljal v mesto Cvilicvil, pa bodo bralci izvedeli iz šegave pesmice V. T. Arharja Mišipesem.

Tudi v jeseni so izleti v naravo zelo lepi: stric Maks je nečaka Tjašo in Pastirčka, po nasvetu Marijana Markežiča, popeljal na vrh Kovk nad Ajdovščino, od koder so se razgledali proti Sinjemu vrhu, Čavnu, Trnovskemu gozdu, Javorniku, Nanosu in po Vipavski dolini. Tisti otroci, ki letos želijo imeti lastnoročno izdelane jaslice, bodo gotovo takoj segli po škatlicah, papirju, lepilu, škarnjah... in po nazornih navodilih Tatjane Ban se bodo prikazali Trije kralji, ki seveda ne smejo manjkati med figuricami jaslic. Kdor se pa rad mota po kuhinji, bo - morda z mamino pomočjo - pripravil sladki marmeladni zvitek. V jesensko idilo se je v svoji obupni spakendranščini zasanjal Pavec Walterja Grudine. V Pastirčkovi pošti so tokrat predvsem zapisi učencev OŠ J. Abram iz Pevme, ki so se razpisali o družinskih izletih, o svetu, ki si ga želijo, pa tudi o prijetnih doživljajih. Na Pastirčkovo uredništvo so prišli tudi lepi prispevki otrok, ki se po soli mudijo v Zavodu Sv. Družine v Gorici, kjer jim pri pisanju domačih nalog pomagajo vzgojiteljice Mirjam, Erika in Verena ter sestre Leonarda, Lucija in Alojzija. Sodeč po nasmejanih obrazih z barvne fotografije, ki so jo poslali Pastirčku, se imajo v Zavodu prav lušno!

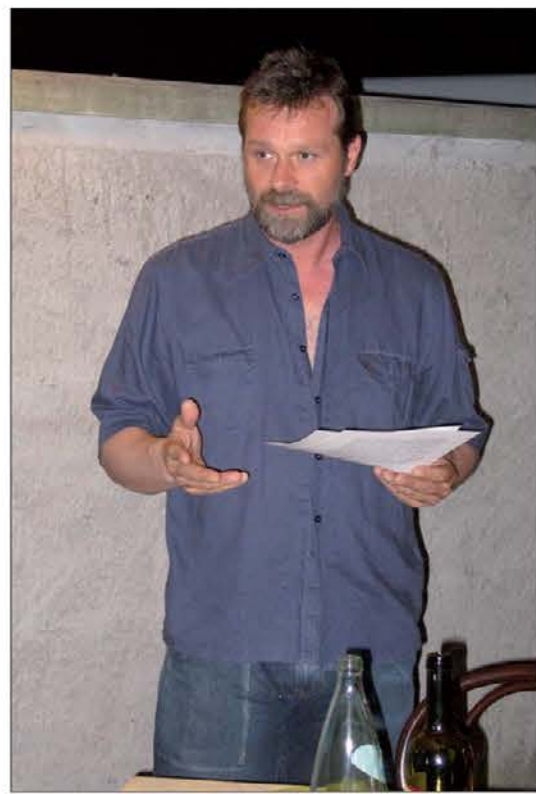
IK

V galeriji Artes v Novi Gorici Razstavlja Alfred de Locatelli

V galeriji Artes v Novi Gorici je do 30. novembra na ogled razstava slikarja Alfreda de Locatelli, z naslovom Med zmedo in upanjem. Avtor se predstavlja s serijo slik v mešani tehniki, kjer združuje abstrakcijo in figuraliko.

Serija platen je neke vrste kolaž, slike večjega formata so sestavljene iz manjših, med seboj različnih, združenih v celoto. Na podlagi, ki je poslikana z večinoma dvobarvnimi, abstraktnimi teksturami zemeljskih tonov, se pojavljajo napisi, tudi ironične narave, različni predmeti, izrezki iz časopisov ali revij, portreti. Delci realnosti, vsakdanjosti se brez navidezne povezeve prepletajo v zgodbo, ki jo de Locatelli pripoveduje na slikarski površini. Spominjajo na skupek misli in vtisov s potovanja ali sprehoda skozi urbano pokrajino, kjer se popotnik srečuje z najrazličnejšimi ljudmi in objekti, vpleten je v medijsko poročanje, srečuje se z umetniškimi deli, znajde se v situacijah, ki so na meji med realnostjo in domišljijo. V spomin se vtisnejo kot posamezni utrinki in se vpletejo v misli v pomešanem zaporedju. De Locatellijeva platna so sestavljena iz zgoščenih likovnih plasti z ritmizirano vrsto ponavljanj, v nenehnem nastajanju. Na teh abstraktnih teksturah ali v miselnih pokrajinah nastajajo, se nalagajo pripovedne plasti, njegov jezik ves čas namiguje na še nekaj. Predmeti, ki se pojavljajo, dobijo simboličen pomen, postanejo kodificiran jezik, včasih jih sestavlja v bizarne kombinacije. Umetniško ustvarjanje iz preteklosti postavi v

dialog z vsakdanjim potrošnim materialom, plastično igračo spremeni v neke vrste svetniški totem, ki bi rad bil veličasten, a je le ujet v svojo majhnost in poveča ironijo celotne inscenacije. Mogoče želi slikar opominjati na zmedo v današnjem gledanju na svet, kjer je lestvica vrednot obrnjena na glavo? Kjer ni več razlike med visoko umetnostjo in porabnimi predmeti? Gledalec se sprašuje o tem, kakšen je njegov odnos do človeka, kakšen do tehnologije in napredka.

Obenem lahko razmišlja o medijski manipulaciji v vsakdanjem poročanju.

Avtor je v okvir postavil tudi pisane metulje, ki razkazujejo svoja bogata krila, mogoče predstavljajo upanje, ki naj bi ga slikar iskal v zmedu vsakdanjega nalaganja informacij. Žal pa so tudi oni ujeti in negibni, zaprti so v prozorne škatle. Naj bo to opomin, da je treba v vsej zmedu prislusniti najprej sebi in tako poiskati svojo duhovno svobodo? Mogoče si je slikar zamislil drugačno zgodbo, predmeti in slike imajo lahko drugačne povezeve. Gledalec, ki se znajde pred njimi, pa si ustvari svojo interpretacijo o zmedu in upanju.

Katarina Brešan

Znanstveni sestanek v Kopru

V dneh 13. in 14. novembra je bil v Kopru v organizaciji Fakultete za humanistične študije in Znanstveno-raziskovalnega središča Univerze na Primorskem ter Vojaškega muzeja Slovenske vojske mednarodni znanstveni sestanek, ki so mu organizatorji dali posrečen naslov Tajno stoletje - obveščevalne in varnostne službe ter protiterorizem v 20. stoletju. Na posvetu je sodelovalo kar 26 uglednih zgodovinarjev, obramboslovcev in drugih strokovnjakov ter preučevalcev te vsekakor zanimive problematike. Organizator je posvet razdelil v štiri časovne oz. tematske sklope. Najprej so razpravljavci obdelali razmere na tem področju v obdobju po prvi svetovni vojni, zlasti v prvi Jugoslaviji pa tudi v Avstriji in drugod, obenem pa so bile prikazane usode nekaterih posameznikov in njihovo sodelovanje s tajnimi službami. Nato so se zvrstili referati na to temo v času druge svetovne vojne. V njih so poročevalci prikazali obveščevalni in policijski aparat sil osi, domobranstva, partizanov, zavezniških obveščevalnih služb, vlogo sovjetske tajne propagande. Tretji sklop simpozija je bil namenjen obdobju hladne vojne: povojnim napetostim, prvim organizacijam "Stay Behind", vlogi, ki so jo imeli NATO, OZNA, nato UDBA, razmeram v Titovi Jugoslaviji, paravojaškimi enotami Italijanske komunistične partije. Četrta sklop pa je bil namenjen obravnavi terorizma in protiterorizma, nekako vse do današnjih dni. Poleg slovenskih razpravljavcev so nastopili še strokovnjaki s tega področja iz Italije, Srbije, Avstrije, Hrvaške in Grčije. Ob tej priložnosti je izšla tudi 9. številka letošnjega Glasnika Znanstveno-raziskovalnega središča Koper, v katerem so objavljeni vsi podatki o posvetu ter izčrpnimi povzetki referatov v slovensščini in angleščini, ki so bili podani na simpoziju. Publikacijo je uredil dr. Gorazd Bajc, ki je med drugim prispeval tudi zanimivo razmišljanje ob odprtju simpozija. / (mab)

Tekmovanje v Postojni

Domači zbori so se izkazali

Zveza pevskih zborov Primorske je pod pokroviteljstvom Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti organizirala tekmovanje zborovskega petja, ki je steklo minuli konec tedna v prostorih glasbene šole v Postojni. Tudi letošnje izvedbo tekmovanja, ki se sicer odvija vsaki dve leti, je odlikovala

prisotnost številnih pevskih zborov in vokalnih skupin iz primorske regije, "zamejski" glas pa so v Postojno popeljali kar štirje pevski zbori iz naših krajev. To so bili dekliška vokalna skupina Bodeča Neža z Vrha Sv. Mihaela, ki jo vodi mlada zborovodkinja Mateja Černič, mešani pevski zbor Hrast pod izkušenim vodstvom zborovodje Hilarija Lavrenčiča, nabrežinska dekliška vokalna skupina Kraški slavček z zborovodjo Mirkom Ferlanom in mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice, ki ga vodi dirigent Bogdan Kralj. Tudi tokrat so domači zbori dokazali vso svojo profesionalnost in skrb za kvaliteto, kar ni ušlo očem letošnje komisije, ki so jo sestavljali Andraž Hauptman, Marco Sofianopulo in Karel Leskovec: MePZ Lojze Bratuž je namreč pripadlo srebrno priznanje, vokalna skupina Bodeča Neža je domov odnesla zlato priznanje, nabrežinski Kraški Slavček in MePZ Hrast pa sta si poleg zlatega priznanja prisluzila še odliko. / PJ

Ljubljana / V prostorih založbe Slovenska matica
Krstna predstavitev
Goriške knjige

Jutranje brnenje strojev na gradbišču bližnjega Kongresnega trga ni vplivalo na lepo predstavitev najnovejših knjig, ki jih je izdala Slovenska matica. Predstavitev je potekala v sproščenem vzdušju v Ljubljani v četrtek, 12. novembra, ob 11. uri v prostorih že omenjene založbe. Jutranja meglica se je že razblinila, pokukalo je sonce in že smo prisluhnili uvodnim besedam dr. Milčka Komelja, predsednika Slovenske matice. Spomnil nas je na preminulega Jožeta Mahniča, dolgoletnega sodelavca Slovenske matice. Dr. Komelj je predstavil zadnje delo velikega kulturnika. Gre za avtobiografsko delo pod naslovom Sence in luči z moje poti. Knjiga je razdeljena na dva dela, Spomine in Zapise. V njej piše o ljubezni do družine, umetnosti, kulture in slovenskega jezika, ki so ga doma gojili s posebno skrbjo.

G. Komelj je nato besedo predal prof. Lojzki Bratuž, ki je strnjeno orisala svoje delo z naslovom Goriška knjiga. Pesmi, zgodbe in pričevanja. Najprej se je zahvalila Slovenski matici za izdajo in Goriški Mohorjevi družbi za sodelovanje. Poudarila je pomen pozivanja Slovenije z za-

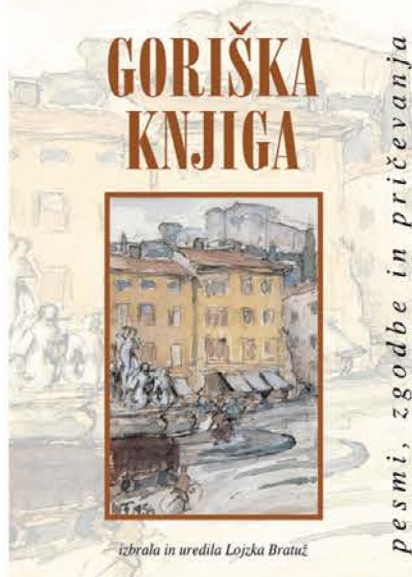
mejsko stvarnostjo. Besedila v knjigi so kronološko urejena. Od leta 1900 do Goriških grofov in naprej. Delo je dobro zastavljeno, saj je zamišljeno kot skupek besedil pomembnih ustvarjalcev, od poezije do proze, iz katerih lahko razberemo različne poglede na goriško stvarnost. Tu najde-

mo avtorje, kot so Župančič, Gregorčič in novejši, npr. Rebu-

vem mnenju predolgo čakali na prevod tega dela, ki je že več kot pol stoletja predmet nešteti razprav in različnih interpretacij. Zadnji nam je knjigo Judje na Slovenskem v srednjem veku predstavil g. Klemen Jelinčič Boeta. Kot sam pravi, je knjiga, kljub velikemu številu strani, le osnovni okvir za nadaljnje študije o Judih v slovenskem prostoru. G Jelinčič je s svojim či-

Avtorica Lojzka Bratuž in Milček Komelj

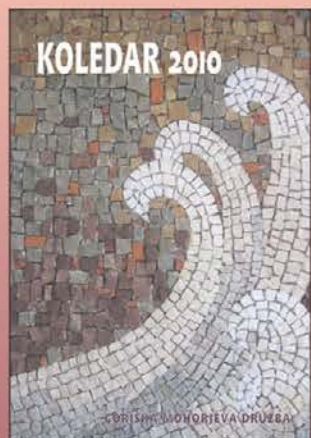
pesmi, zgodbe in pričevanja

la in Pahor. Knjiga bo neprecenljivo pripomogla k temu, da bodo ljudje iz zamejstva in matične domovine spoznali Goriško stvarnost v različni luči. Publikacija s privlačno naslovnico, akvareloom Maksa Fabianija, je še toliko pomembnejša, ker je izšla kot deveta knjiga v zbirki Knjige o mestih. Sledila je predstavitev Zatona Zahoda (I. del) Oswalda Spenglerja. Besedo je prevzel Iztok Simoniti. Z velikim navdušenjem je prisotne popeljal v Spenglerjev svet, saj smo po njego-

stim in prepričljivim glasom udeležence predstavitev popeljal v judovski svet in pri tem poudaril, da njegova knjiga podira vse tabuje, ki po nepotrebnem nastajajo že vrsto let na račun tega ljudstva. V delu namreč najdemo pripetne zgodbe o velikih judovskih družinah kot tudi o čisto preprostem vsakdanjem življenju Judov. Predstavitev se je končala v duhu pomenljivega sporočila: prebrati vsa ta bogata dela v bližajočem se zimskem času bo pravi užitek!
Matjaž Zorn

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Knjižna zbirka 2010

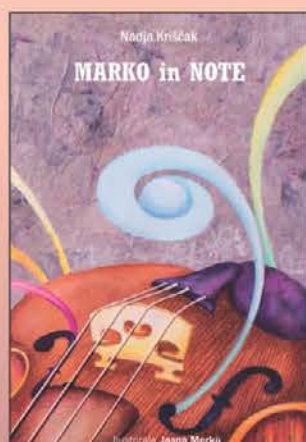
KOLEDAR 2010
Slikovne priloge
Megi Uršič Calzi

Martin Kuchling
UMOR V ZASPANEM
MESTU

Izven zbirke

Janko Žigon
INVENTURA

Nadja Kriščak
MARKO IN NOTE
Ilustrirala Jasna Merku

Predstavitve

V GORICI: v ponedeljek, 23. novembra 2009, ob 17. uri, Galerija Ars, Travnik 25

V LJUBLJANI: v četrtek, 26. novembra, ob 12. uri, Cankarjev dom, dvorana M 3/4

V TRSTU: v sredo, 2. decembra, ob 18. uri, Tržaška knjigarna, ul. Sv. Frančiška 20

Škrbina 2009

Za resnico, spravo,
delo za prihodnost

Občutena izvedba že 12. zaporedne slovesnosti v spomin na padle in pobite primorske padalce kaže, da se je njihova junaška in tragična zgodba zasedla med našimi ljudmi in da so njihovo domoljubje, idealizem in požrtvovalnost cenjene vrednote.

Za mnoge so primorski padalci paradigma narodne zavesti primorskih ljudi, a tudi zlorabe njihovega idealizma.

V Škrbini se je 11. novembra zbralo lepo število udeležencev, tudi iz Tržaške in Goriške. Jedro predstavljajo na našem koncu še živeča primorska padalca, svojci živih, pogrešanih in preminulih padalcev, njihovi vedno redkejši soborci prekomorci, domačini iz Škrbine in pobudnik prireditve John Earle s prijatelji. Občina Komen pa je že pred leti vključila slovesnost v koledar svojih rednih pobud, britansko veleposlaništvo v Ljubljani pa prisotnost v Škrbini v seznam svojih častnih obveznosti v Sloveniji.

Uro pred začetkom komemoracije pred Fakinovo domačijo, na pročelje katere je od leta 1994 pritrjena spominska plošča, je bila v cerkvi sv. Antona maša za vse padle, ki jo je daroval vojaški duhovnik, major Milan Pregelj. V pridigi se je vprašal, ali smo se kaj naučili iz zgodovine. Ta nas opozarja na osebno odgovornost za številna zla dejanja, na potrebno ponižnost, a tudi na trdne temelje, ki jih za pravo pot nudi Bog. Pred spomenik, ob katerem so stali častna straža Slovenske vojske in praporščaki nekdanjih borcev ter društva TIGR, so najprej položili

cvetje in vence ob zvokih flavtistke in vokalno instrumentalnega tria osnovne šole iz Komna, ki ga je vodila Andreja Rustja. Nato je povezovalka sporeda Ana Godnik predala besedo komenskemu županu Urošu Slamiču. Ob spominu na pogrešane padalce je znova javno postavil vprašanje, kje ležijo njihove kosti, in podčrtal, da je resnica pogoj za mir.

Slavnostni govornik je bil polbrat pogrešanega padalca, domačina Miloša Adamiča, prof. Stojan

Na levi Bob Plant

Fakin. Zelo občuteno je obnovil dolgoletno trpljenje Primorcev pod raznarodovalnim in nasilnim fašizmom. Vzbudilo je odpor tudi pri idealnih fantih, ki so stopili med padalce. "Zmrzaj me, če se spomnim, da so jih imeli do nedavnega za volune in sovražnike", je dejal, ko je spomnil na njihovo tragedijo in na prizadevanja za njihovo dobro ime ter častni spomin. "Iskra resnice ne ugasne v temi, počaka svoj čas in spet zažari", je še dodal in izrazil prepričanje, da nas te žrtve vabijo k spravi in edinosti med Slovenci ter k delu za prihodnost.

V zelo dobri slovenščini se je padalcem nato poklonil novi britanski veleposlanik v Sloveniji Andrew Page. Med drugim je poudaril, da se bojno sodelovanje med Britanci in Slovenci nadaljuje tudi danes v mirovni misli. Na to je v slovensko-angleškem govoru spomnil še odpravnik poslov na ameriškem veleposlaništvu v Ljubljani Bradley Freden, ki je dejal, da so padalci pripadali "najboljši generaciji".

Pobudnik srečanj v Škrbini, avtor knjige o britanskih misijah in primorskih padalcih Cena domoljubja John Earle iz Trsta je nato v slovenščini razmišljal o pomenu žrtve padalcev za nas. Opozoril je na njihov patriotizem, obenem pa na njihov boj proti nacionalizmu in zaslužnjevanju narodov. Gledali so v prihodnost. Danes bi mi morali premostiti stare spore in se posvetiti reševanju velikih problemov sedanjosti, kot so lakota v svetu in podnebne spremembe.

Na kratko sta se nato spomnila svojih prijateljev ter se zahvalila vsem, ki ohranjajo njihov spomin, preživela primorska padalca Stanko Simčič iz Bilj in Ciril Kobal iz Kopra. Tretji živi padalec je 90-letni Venceslav Ferjančič v Argentini. V Škrbini pa sta bila tudi letos preživeli slovenski padalec pri ameriški službi OSS Marjan Česnik iz Ljubljane in ameriško-hrvaški veteran OSS v Sloveniji Bob Plan iz Trsta. Ob koncu je v imenu vodstva Zveze združenj borcev spregovoril Bogo Gorjan, ki je poudaril, da so bili padalci med seboj različno usmerjeni, skupen pa jim je bil boj za svobodo. Tudi danes naj bi iskali skupne točke: dobro Slovenije, mir in sodelovanje med narodi. Udeleženci so se še dolgo zadržali na družabnosti, ki so jo domačini, tako kot prejšnja leta, pripravili v nekdanji Škrbinski šoli.

Ivo Jevnikar

Kratke

Pismo v pozdrav

Draga sestra Angelina!

Ko sem izvedela o Vašem odhodu, sem bila prav osupla. Nemogoče se mi je zdelo, da bo prišlo do tega. Saj ste Vi del nas in naše vasi. To so pač krivice, ki se dogajajo in mi jih nemočni sprejemamo. Ne ve se, kdo je tako določil. Ta ali ti se gotovo ne zavedajo, kako bomo vsi mi osiromašeni ob vašem odhodu! Kakšno gotovost sem čutila, ko sem slišala vašo zvenečo, ponosno slovensko besedo! Zdi se mi, kot da bi z Vašim, kar vem, prisilnim odhodom zanikali in zavrgli delo, požrtvovalnost in vdanost tej naši skupnosti zadnjih skoraj 50 let pokojnega in tako pogrešanega g. Kunčiča, sestre Celine in Vašega. Kako ste se trudili z našimi otroki. Koliko ste jim nudili. Vedite, da čeprav ne hodijo sedaj v cerkev, se vsi ti mladi spominjajo Vas in Vašega dela. Zato je bila naša vas bogatejša od vseh drugih vasi na Tržaškem in marsikdo nam je zavidal.

Draga sestra Angelina, kako bodo bolj puste naše vaške ulice brez Vas. Vi ste del našega življenja. Oseba, ki je s svojimi pametnimi nasveti in tudi konkretno marsikomu pomagala.

Moj najdražji spomin pa bo vedno na tisti dan, ko ste s sestro Celino in g. župnikom peljali strežnike, menda zadnjič, na Svete Višarje. Ko ste se zvečer vrnili na železniško postajo v Tržiču in ste izstopili z vlaka, z lonci in vso šaro. Vi tako zelo utrujeni in otroci tako zelo zadovoljni! Takrat je bil Matej z Vami. Ne spominjam se, koliko je bil star. In ko ste ga iskali po vasi, ker ni hodil na lekcije harmonike. Koliko truda ste vložili, sestra!

Draga sestra Angelina, vedite, da sva z možem zares hvaležna za vse, kar ste dobrega naredili za naša dva sinova. / Petrica, Marko in Ivo Ladi

Prvenstvo v atletiki za vse dijake tržaških šol

Šport je brez dvoma pomemben sestavni del našega življenja, ki bi mu moral vsakdo izmed nas odmeriti konkreten del svojega vsakdana. Šport namreč ni le predpostavka za dobro počutje, ampak je tudi pomemben vzgojni dejavnik, ki nas uči, da lahko

Foto Kroma

dosežemo neki cilj s trudom in vajo. Tudi šolska telesna vzgoja stremi k temu, da bi v dijakih vzbudila ljubezen do zdravega športnega udejstvovanja in da morda z njeno pomočjo spoznajo celo njegovo tekmovalno obliko. Prav zaradi tega sta se slovenski trgovski zavod Žiga Zois in strokovni zavod Jožef Štefan odločila, da organizirata prvenstvo v atletiki za vse višje šole na Tržaškem. Bilo je v soboto, 7. novembra, na stadionu G. Draghicchio na Koloniji. Poleg omenjenih zavodov so tekmovali tudi dijaki znanstvenega liceja France Prešeren in družboslovnega liceja A. M. Slomšek. V jutranjih urah se je tako zbralo okoli dvesto dijakov, da bi se preizkusili v različnih panogah: teku, suvanju kroglice in skoku v daljino, predviden je bil sicer tudi štafetni del šolskih reprezentanc, ki pa se zaradi pomanjkanja časa ni izteklo. Tekmovanje je trajalo vse do ure kosila, saj so dijaki tekmovali v dveh kategorijah - bieniju in trieniju, ločeno po spolu. Najprej je bil na vrsti tek na 100 m, sledila sta met kroglice in skok v daljino, na koncu pa so dijaki preizkušali svojo vzdržljivost v teku na 2400 m. Kljub dokaj vetrovnemu vremenu, ki je še dodatno oteževal tekovanje, se je le-tega udeležilo prav lepo število gledalcev, vsi dijaki pa so se odlično izkazali. Dijake, ki so se uvrstili na prva tri mesta, so ob koncu tudi nagradili. Bodisi organizatorji bodisi dijaki so bili z udeležbo in izvedbo tekovanja zadovoljni. / Patrizia Jurinc

Mednarodna glasbena prireditev v Zgoniku

V nedeljo, 22. novembra 2009, bo v Športni dvorani v Zgoniku zaživela mednarodna glasbena prireditev Denis Novato in Muzikantje Evrope s podnaslovom Polka in valček brez meja. Koncert, ki ga bo priredilo Glasbeno kulturno društvo DrugaMuzika, spada v niz festivala Glasba brez meja 2009.

Obeta se nepozaben dogodek za vse ljubitelje narodno-zabavne glasbe. Ob Denisu Novatu, gostitelju večera, bodo nastopili vrhunski izvajalci in skupine iz petih evropskih držav. Slovenske glasbenike bodo na koncertu zastopali Ansambel Lojzeta Slaka, harmonikar Jože Burnik ter mlada mojstra na diatonični harmoniki, Uroš Župančič in Tomaž Boškini. Iz Avstrije prihaja v goste legendarna skupina Goldfried Quintett, ki je na nemško govorečem področju poznana predvsem po uspešnici Der Paul und sein Gaul, ki je bila pred leti pravi evropski hit. Hrvaško bo na zgonskem koncertu zastopala mlada, a zelo obetavna skupina Krainer Quintett, ki izvaja poleg uspešnic iz zakladnice narodno-zabavne glasbe tudi avtorske skladbe v hrvaščini. Prava atrakcija večera pa bo nedvomno narodno-zabavna skupina Global Krainer Baby, ki prihaja iz Madžarske. Posebnost te skupine je izvajanje priredb mednarodnih uspešnic rock in pop glasbe (Abba, Madonna, Tom Jones) - člani skupine Krain Baby nadaljujejo glasbeno pot, ki jo je pred leti začrtala avstrijska skupina Global Krainer, izvirno pa je seveda petje v madžarščini. Iz zamejstva bo poleg Denisa Novata nastopila skupina Ano urc'o al pej dvej, ki izvaja izključno tržaške narodne pesmi. Večer bo povezoval televizijski voditelj in humorist Vinko Šimek. Začetek koncerta je predviden ob 18.00, vstopnice za koncert pa bodo na razpolago eno uro pred začetkom pri blagajni Športne dvorane v Zgoniku.

informacije: Glasbeno kulturno društvo DrugaMuzika, mail: glasbabrezmeja@gmail.com, tel ita: +39 346 5231127, tel slo: 031 718433

DOLGA KRONA 60-letnica MePZ Mačkolje

Predstavili so tudi ploščo z naslovom Izvir

Temnordeča vrtnica v svilenih odsevih blaga ženskega kroja mešanega pevskega zbora Mačkolje je v elegantni, dvobarvni kompoziciji zapečatila kot zaznamujoči element naslovnico nove cd plošče, koncertne liste, plakate, projekcije na dekorativnih panojih odrskega prostora prireditve ob šestdesetletnici delovanja. Praznovanje je potekalo v dvorani prodajno-razstavnega središča na Dolgi kroni s pokroviteljstvom občine Dolina, Slovenske prosvete in Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Zelo uspelo režijo dogodka pa so prevzeli jubilanti oz. člani Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje, ki so poskrbeli za slovesno, hkrati pa tekoče in prijetno prepletanje prazničnih trenutkov, med katerimi je imela glasba vedno glavno besedo. Pevcu so pod vodstvom zborovodkinje Andreje Štucin izvedli reprezentančno in obenem nenavadno zaporedje skladb, ki je poudarilo dvojno, po dolgoletni tradiciji cerkveno in prosvetno nara-

vo zbora, povezano s specifičnim okoljem na robu Istre, navezano na rodni kraj, a tudi čut pripadnosti celotni, deželni slovenski skupnosti, ne nazadnje še drugo stran zborovske identitete razmeroma mladega sestava, ki z veseljem po-

tažo in mastering pa je poskrbel Silvester Žnidaršič. Zamisel za grafično oblikovanje je podpisal Ilario Tul, za realizacijo in fotografsko opremo pa je vzorno poskrbel član zbora Aljoša Novak. Županja občine Dolina Fulvia Pre-

Foto Kroma

gleda tudi v mednarodni in zabavni zaklad. Pri izvedbi sentimentalno popevkarskih in bolj narodno-zabavno usmerjenih točk so se pevcem pridružili še skupina instrumentalistov, med katerimi so bili tudi avtor nekaterih priredb Iztok Cergol, harmonikar Marko Manin in mlada pevka Štefica Štepančič. Raznolikost programa zaznamuje tudi vsebine zanimive cd plošče Izvir, pri kateri je kot producentka sodelovala Tamara Stanese, za snemanje, mon-

molin je pohvalila poslanstvo zbora, ki je nositelj skupne zgodovine in tradicije, deželni svetnik Igor Gabrovec pa je poudaril plemenitost ljubiteljske kulture, ki je humor vsakega poklicnega udeještvovanja. Oba sta se dotaknila bistva nepridobitniškega in idealističnega naboja in specifično značaja zbora Mačkolje, ki je nastal leta 1949 iz okrepite vrst cerkvenega zbora in se v naslednjih letih širil dejavnost je na prosvetno in koncertno področje. Tri generacije

pevcov so oblikovale šestdesetletno zgodovino z neposrednim pre- dajanjem zaklada vrednot: ljubezen do petja, narodni ponos in brezpogojno, brezplačno sodelovanje za ohranitev in plodno nadaljevanje dolgoletne tradicije. Plemenito sporočilo je zgovorno prišlo do izraza v pozdravnem nagovoru podpredsednika Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje Nika Tula, za simbolično nagrado sedanjim nositeljem teh kulturnih, glasbenih, narodnostnih in družbenih vsebin pa je s posredovalno vlogo poskrbela Zveza cerkvenih pevskih zborov s

podelitvijo Galusovih značk za dolgoletno pevsko delovanje. Predsednik ZCPZ Marko Tavčar je dal uradnemu trenutku prisrčno in prijateljsko oznako, obenem je iskreno pohvalil vlogo zbora, ki je med včlanjenimi sestavi "eden od stebrov" zaradi nizke starosti članov, kvalitete delovanja in aktivnega sodelovanja pri skupnih pobudah. Pet pevcov je prejele bronasto značko za preko petletno delovanje, osem srebrno za preko petnajsetletno pevsko dobo, štiri pa so prejeli zlato za več kot petindvajsetletno sodelovanje. Med višjimi priznanji je bila tudi častna nagrada članu zbora Zorku Gorjanu za zaslužno, dolgoletno prostovoljno delo na področju ljubiteljske kulture.

PAL

DSI Petek in Zvonarjeva v Peterlinovi dvorani

Življenjska zgodba Mira Petka

Prerez slovenske družbe, politike, gospodarstva, stanje časnikarstva v Sloveniji, problematika lastninjenja in prodor tajkunov, učinkovitost sodstva in še veliko drugih tem je v Društvu slovenskih izobražencev v pogovoru z nekdanjo kolegico na Večeru Darko Zvoran Predan prerečeval nekdanji raziskovalni časnikar in zdajšnji poslanec Miro Petek.

Najprej sta se sogovornika zapletla v pogovor o zagonezni zgodbi poskusa umora, ki ga je Petek pred svojim domom doživel leta 2001, potem ko je v Večeru razkril sum pranja denarja pri lastninjenju banke Nove KBM na Koroškem. Trpka izkušnja še vedno živi v meni, je dejal Petek in napovedal, da namerava izdati tudi knjigo, ki bo celostno predstavila to zgodbo, v kateri so pretepači in njihovi na-

ročniki ostali nezakaznani, sodna obravnava pa je bila bolj podobna farsii.

Danes je v Sloveniji zelo aktualna tema o "berluskonizaciji", torej lastništvu medijev, je na vprašanje Zvonarjeve začel novo temo Petek. Vsi veliki mediji so v rokah dveh politično zelo prepoznavnih močev in je torej težko govoriti o pluralnosti. Slovenija zato potrebuje kvalificiranih lastnikov, tudi tujih, ki jim mediji niso orodje in ki imajo zanje dolgoročne načrte in vizije. Ob tem je Petek poudaril dejstvo, ki govori o pluralnosti sedanje vlade. Pred kratkim je bil odpuščen iz službe direktor Slovenske tiskovne agencije. "Ni bil prestavljen, bil je poslan na cesto, kar se že

doglo časa v Sloveniji ni zgodilo". V zadnjem letu pa je po raziskavi Mednarodne organizacije novinarjev brez meja Slovenija zdrknila s 30. na 37. mesto na lestvici za medijsko svobodo.

Petek je podčrtal tudi problem strankarsko-političnega delovanja časnikarjev, ki zganjajo politi-

Sloveniji ne razvija, prej nazaduje, je dodal Petek, ki se je zaustavil tudi ob odmevnejših aferah zadnjih let. Sprožajo jih točno določeni politični in časnikarski krogi, redno pa se izkažejo za brezpredmetne. Afera iz leta 2006 o namišljenih dogovarjanjih Janše in Sanaderja za incidente v Pi-

Foto IG

ko, sami pa nimajo toliko poguma, da bi na volitve tudi stopili. Drug problem je preiskovalno novinarstvo, ki se zadnja leta v

ranskem zalivu je izpuhtela, za tisto o Patrii pa ni še danes o Janševi korupciji nobenega materialnega dokaza.

Srečanje I. Gabrovca z zdravstvenimi delavci

Dostojni pogoji dela za slovensko javno službo!

Slovenski socio-psihopedagoški službi moramo zagotoviti dostojne pogoje življenja in dela, saj je trenutno stanje mestoma že nezdružljivo! Tako je poudaril deželni svetnik SSK Igor Gabrovec na sestanku, ki ga je imel z glavnim ravnateljem tržaškega podjetja za zdravstvene službe Francom Rotellijem in njegovima sodelavkama Mario Grazio Cogliati (ravnateljica 2. zdravstvenega okraja) in Danielo Vidoni (odgovorna za službe, namenjene otrokom in najstnikom). Povod za srečanje so da-

le uslužbenke same, ki so upravičeno zaskrbljene zaradi vsestranske negotovosti v zvezi s prihodnostjo same službe. Slednja lahko danes računa le na tri stalno zaposlene, vse ostale uslužbenke, ki krijejo najrazličnejše profesionalne profile (psihologinje, medicinske sestre, pedagoginja, logopedinja...), pa so zaposlene z začasnimi pogodbami. Tovrstno nestalno delovno razmerje v nekaterih primerih traja že petnajst in več let, kar je samo po sebi neverjetno. Slovenska socio-psihopedagoška služba je začasno tudi brez odgo-

vorne osebe-koordinatorke, ki bi obvladala slovenski jezik.

Deželni svetnik Gabrovec je direktorju Rotelliju in sodelavkama pojasnil, da odigrava služba zelo pomembno vlogo med storitvami, ki so namenjene slovensko govorečim otrokom in njihovim družinam. "Potrebno bo, da se tovrstna služba vsekakor razširi tudi na goriško pokrajino in v Špeter, saj mora spekter ponujenih storitev zaobjeti ves prostor, kjer so šole s slovenskim učnim jezikom in torej slovensko govoreči otroci. Službo kot tako gre okrepiti s stabiliziranjem, kjer je mogoče, dolgo let začasno zaposlenih kadrov in z vključitvijo mladih strokovnjakov in strokovnjakinj, ki naj zapolnijo že danes odkrite vrzeli", je še dejal Gabrovec.

Vodstvo tržaškega podjetja za zdravstvene službe je priznalo,

da je potrebno službo utrditi in istočasno razširiti njen delokrog na vso slovensko govorečo populacijo. To naj bi podjetje upoštevalo v procesu reorganizacije in modernizacije storitev, ki še poteka. V tem smislu je Rotelli pojasnil, da je v minulih letih že prišlo do stikov z zdravstvenim podjetjem na Goriškem, za kar si je svojčas prizadeval tudi pokojni Mirko Špacapan.

"Slovenska socio-psihopedagoška služba mora živeti in ohraniti potrebno avtonomijo, kvaliteta službe pa je bistvena tudi glede na dejstvo, da so storitve namenjene posameznikom in družinam, ki so itak v stiski in jih zato ne gre dodatno bremeniti", je še dejal Gabrovec in se z odgovornimi pri zdravstveni službi dogovoril za obisk sedeža v ulici Farneto in srečanje z vsemi nameščenkami in nameščeni.

OPČINE Finžgarjev dom

Otroške pripovedi Marice Nadlišek Bartol

V četrtek, 12. t. m., so v prostorih Finžgarjevega doma na Opčinah privedli literarni večer v spomin pisateljice Marice Nadlišek Bartol, katere življenje in stvaritve poznamo predvsem zaradi založbe Mladika, pri kateri je izšel njen roman Fata Morgana in njej posvečen roman Eveline Umek z naslovom Po sledih Fate Morgane. Četrtekovo srečanje je ob izidu zbirke otroških pripovedi z naslovom Amerika in druge zgodbe o mojih otrocih privedla prav založba Mladika na pobudo Lučke Susič. Uvodni pozdrav je imela urednica založbe Nadia Roncelli, večer pa sta oblikovali pisateljica Evelina Umek in literarna kritičarka prof. Vilma Purič.

Marica Nadlišek Bartol je zgodbe, namenjene otrokom, objavljala v ljubljanskih revijah, nihče pa

jih ni, do danes, zbral v zbirko. Za to je poskrbela pisateljica Evelina Umek, ki je novo knjigo vključila v sklop treh otroških knjig, med katere spadata tudi

Foto Kroma

Sprehod z baronom in Malka Gre v Trst. "Ti dve sta obravnavali pomembne slovenske osebnosti in življenje preprostih obrtnikov,

ki so nekoč živeli v Trstu: s pripovedmi Marice Nadlišek Bartol pa imamo možnost spoznati tudi življenje preproste družine, ki je živela v predmestju Trsta", je Eve-

lina Umek razložila na četrtkovi predstavitvi. Zgodovinski pomen zgodbic je poudarila tudi literarna kritičarka, prof. Vilma Purič,

Patrizia Jurinč

ki je v svoji predstavitvi prikazala tudi vzgojno stran le-teh. Pripovedi prikazujejo otroške igre in želje, njihov vsakdan in navade, v vsaki izmed njih pa je v ospredju tudi materina misel, ki otroke navaja na trdo življenje. Nova zbirka je odlična priložnost, da spoznamo materinsko plat pisateljice, ki se je odpovedala pisateljevanju prav zaradi skrbi za družino. "Prav tragičnost njene odpovedi je bil moj vzgib za pripravo zbirke", je še povedala Evelina Umek. "V pripovedih je namreč čutiti izpolnitev nje-nega materinstva in toplino, zaradi česar je tragika njene odpovedi nekoliko omiljena". Čeprav so hrepenenja in želje nekdanjih otrok različna in se morda današnji otroci v njih ne bodo prepoznali, so zgodbe Marice Nadlišek Bartol še vedno aktualne: "Vsak otrok ima namreč svojo Ameriko, ki jo z odrasčanjem odkriva", je pojasnila Evelina Umek. Pred koncem so prisotni prisluhli dvema odlomkoma iz nove zbirke Amerika, ki so ju prebrali člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba.

Patrizia Jurinč

Cena domoljubja / Predstavitev knjige v Štanjelu Tedanjega zločina ne gre zamolčati!

Po krstni predstavitvi v tržaški kavarni Tommaseo so knjigo Johna Earla, ki se v slovenskem prevodu glasi Cena domoljubja (Mladika), predstavili še v osrčju slovenskega Krasa.

Vinoteka štanjelskega gradu je bila namreč pretresna, da bi lahko sprejela tako številno občinstvo, ki je v petek, 6. novembra, zavzeto spremljalo besede nekdanjega časnikarja in pripadnika britanskih tajnih služb in avtorja knjige Johna Earla, prevajalke iz angleškega izvirnika, Nataše Stanič, in nekdanjega veleposlanika Velike Britanije v Sloveniji Davida Lloyda. Mnogo je bilo tudi svojcev nekdanjih padalcev - radiotelegrafistov, ki so v povojnih režimskih okoliščinah izginili v neznanu, ker so jih jugoslovanske oblasti imele zgolj za vohune zahodnih tajnih služb. Njihovo junastvo se je v uradni zgodovini razblinilo, telo pa je v srčih sorodnikov, ki so šele po osamosvojitvi matične domovine doživeli popolno rehabilitacijo (čeprav po smrti) njihovih dragih.

Povezovalac dogodka, novinar Ivo Jevnikar, zelo dober poznavalec tematike knjige - o usodi slovenskih padalcev, ki so jih angle-

ške tajne službe med drugo svetovno vojno spustile na slovenska tla, da bi podkrepili vezi med partizani in zavezniki, je mnogo pisal v reviji Mladika in v drugem tisku -, je besedo najprej predal komesnemu županu Urošu Slamiču, ki je prevod knjige pozdra-

Z leve: David Lloyd, Nataša Stanič, John Earle, Ivo Jevnikar in Uroš Slamič (foto IG)

vil predvsem zato, "ker bo slovenska javnost dokončno seznanjena s to zamolčano stranjo svoje preteklosti. Le resnica bo spravila narod v sožitje". Nekdanji ambasador David Lloyd, ki je

bil vedno zvest spremljevalec vsakoletne spominske svečanosti za slovenske padalce v Škrbini bodisi v obdobju diplomatskega službovanja bodisi kasneje, je Earlovo delo uvrstil med redka strokovna dela v anglosaškem miljeju,

ki obravnavajo zgodovino tega ozemlja v času druge svetovne vojne: "Knjiga bi morala postati obvezno šolsko čtivo za slovenske dijake", je dodal Lloyd. Prevajalka Nataša Stanič, ki je vrsto let poučevala na londonski univerzi, je bila in je še danes referentka za

nala, pa jo je popeljal novinar Ivo Jevnikar.

Avtor John Earle, ki ga je življenjska pot konec osemdesetih let dokončno popeljala do nastanitve v Trstu, je občinstvu predstavil vsebino knjige, moralno težo dela pa povzel z mislijo: "Kar se je s temi slovenskimi fanti po vojni zgodilo, je bil zločin. Majhen v primerjavi z zločini, ki so se dogajali med vojno v mnogih predelih Evrope in Daljnega vzhoda, vendar je bil to zločin in zato ga ne smemo pozabiti!"

Po predstavitvi so se iz občinstva

poučevanje slovenskega jezika za britansko diplomatsko oseboje v Sloveniji, pa je opisala dokaj slučajen splet okoliščin, ki je botroval slovenskemu prevodu, v srčiko tematike, ki je sploh ni poz-

oglasili nekateri svojci padalcev in poudarili, kako je bilo nekoč v Sloveniji težko izvedeti kaj o tej boleči tematiki, ker ni bilo o tem v bistvu nič objavljenega.

IG

Obvestila

Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor v sodelovanju z zadrugo La Quercia vabijo na delavnice za starejše osebe, družine in zainteresirane na temo Pomagajmo si pri ohranjanju dobrega počutja v Kamnarski hiši v Nabrežini od 17. do 19. ure. Prvo srečanje bo v četrtek, 12. novembra, z muzikoterapevko S. Mazziero na temo Zapešimo, da se bomo bolje počutili, nato sledijo: Spomin in tehnike izboljšanja spomina z zdravnikom D. Žerjal in psihoterapevko M. Bagolin (18. november); Naučimo se pravilnega gibanja s fizioterapevko K. Vitez (25. november); Barvani popoldan: delavnica likovnega izražanja s psihologinjo J. Pečar (9. december); Interaktivne igre za boljše počutje s psihoterapevko A. Celea in psihologinjo R. Sulčić (17. december). Delavnice so

brezplačne, zaželen je predpis na telefonske številke 0402907151, 3456552673 ali 3492809846.

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje vabi v petek, 20. novembra 2009, ob 20.30 v Torklju v pritličju Srenjske hiše v Mačkoljah na odprtje razstave fotografij Petra Cvelbarja Brezmejni študijski dnevi-Tri desetletja izrazov Drage. O fotografu in študijskih dneh bo spregovoril Saša Martelanc, za glasbeni utrinek bo poskrbel MePZ Mačkolje.

Mladinski dom Boljunc sporoča, da bo Miklavževa delavnica za otroke iz vrta in osnovne šole ob sobotah, od 15. do 18. ure. Delavnica pod mentorstvom Barbare Gropajc se bo nadaljevala tudi v mesecu decembru kot priprava na Božičnico. Miklavževanje bo v soboto, 5. decembra, ob 16.30 v prostorih Mladinskega doma. Za informacije Albert, tel. +393358045700.

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji

vijudno vabi na predstavitev

Zbornika slovenskega športa v Italiji 2009

(avtor Branko Lakovič)

in nagrajevanje najboljših prispevkov literarnega in likovnega natečaja 2009

"Drobc iz športnega sveta"

v petek 20. novembra 2009 ob 18.30,

v dvorani ŠKD Slavko Škamperle

na Stadionu 1. maja,

Vrdelska cesta (Str. di Guardiella) 7 v Trstu

4. Natečaj za zborovske skladbe I. Ota Podelitev nagrad in priznanj

Zveza slovenskih kulturnih društev prireja večer nagrajevanja in podelitve posebnih priznanj 4. Natečaja za zborovske skladbe za nagrado Ignacij Ota, na katerem so letos sodelovali skladatelji s Tržaškega, z Goriškega, Videmskega in iz Slovenije. Strokovna komisija, ki so jo sestavljali predsednik Adi Danev, prof. Tomaž Habe in prof. Martina Batič, je podelila prvo nagrado za najboljšo skladbo za mladinski zbor Mauriziu Marchesichu iz Trsta za skladbo Dežela iz sonca in morja, posebno priznanje v isti kategoriji pa Tržačanu Aljoši

Tavčarju za skladbo Dežuje. Prva nagrada za najboljšo skladbo za mešani zbor je bila dodeljena Andreju Makorju iz Kopra za skladbo Istrska reštica; avtor prejme tudi posebno priznanje za mlade skladatelje. V kategoriji skladb za mešane zборе prejme posebno priznanje Aljoša Tavčar za skladbo Kraški akvarel.

Podelitev nagrad in priznanj bo potekala v petek, 20. novembra 2009, ob 18. uri v galeriji Narodnega doma v Trstu (ul. Filzi 14). Glasbeni program bo oblikoval lonjerski Pevski zbor Tončka Čok pod vodstvom zborovodje Manuela Purgerja.

NOVINARSKI KROŽEK Zgodovina

Veliko zanimanje za Pirjevčevo knjigo o fojbah

V Trstu je v torek, 10. novembra, vladalo veliko zanimanje za predstavitev najnovejše knjige zgodovinarja Jožeta Pirjevca s Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem z naslovom Fojbe, italijanska zgodba, v italijanskem izvirniku Foibe, Una storia d'Italia, ki so jo predstavili v prostorih Novinarskega krožka.

V knjigi - kot poroča Slovenska tiskovna agencija-, ki je izšla pri znani italijanski založbi Einaudi, Pirjevca in drugi soavtorji - na torkovi predstavitvi sta bila prisotna tudi Pirjevčev kolega s koprskemu fakultete Gorazd Bajc in

Guido Franzinetti z Univerze severnega Piemonta iz Alessandrie - obravnavajo pojav pobojev - fojbe ob koncu druge svetovne vojne na Primorskem, ob upoštevanju širšega zgodovinskega okvira odnosov med Italijani, Slovenci in Hrvati na severnem Jadranu, pri čemer so črpali tudi iz novih arhivskih virov, prav tako pa se dotikajo tudi ustvarjanja mita o genocidu italijanskega prebivalstva na obmejnem območju, ki je prišlo do izraza v Italiji v povojnem času, nove razsežnosti pa je dobilo po razpadu Jugoslavije.

Po uvodnem pozdravu predsednika tržaškega Novinarskega

krožka Fabia Amodè je splošen oris knjige prikazala zgodovinarica Marina Rossi z Deželne

inštituta za zgodovino osvobodilnega gibanja iz Furlanije Julijske krajine, ki je opozorila na novosti, ki jih vsebuje Pirjevčevo delo, kot so na primer črpanje snovi iz novih britanskih, slovenskih in hrvaških arhivskih virov, zgodovinski oris italijansko-slovensko-hrvaških odnosov in opozarjanje na razlike med dogajanjem v Trstu in tistim v Istri. Poudarila je, da se motijo tisti, ki mislijo, da knjiga priznava kak popust jugoslovanskemu komunizmu.

Pirjevcu se je zdelo primerno, da pojasni, kako to, da je krajevno omejen pojav dobil v Italiji vsedržavni pomen, je dejal na predstavitvi. Knjiga je nastala iz razmišljanja o sobivanju etnij na severnem Jadranu, ki je po Pomladu narodov l. 1848 pridobilo drugačno razsežnost kot v preteklosti, saj so Slovenci in Hrvati začeli iskati svoj prostor pod soncem, čemur je nasprotovala ita-

lijansko meščanstvo. To je treba upoštevati pri obravnavanju dimenzije druge svetovne vojne v naših krajih, je dejal Pirjavec, ki je opozoril na razliko med poboji v Istri ob razpadu Italije leta 1943 in tistimi na Tržaškem in Goriškem ob koncu druge svetovne vojne leta 1945. Prvi so bili spontan izraz ljudske jeze in občutka zmagoslavja ter sprostitve večstoletnih napetosti, medtem ko je v drugem primeru šlo za željo po odstranitvi vseh tistih, ki bi lahko nasprotovali jugoslovanski oziroma slovenski priključitvi teh krajev. Vsega skupaj je to prizadelo kakih 1600 oseb, katerim je treba dodati še okoli 400 do 500 oseb, ki so izgubile življenje v Istri v pobojih leta 1943.

Zgodba, je dejal Pirjavec, se nadaljuje z izkoriščanjem teh smrti v propagandne namene, s katerim so začeli že nemški okupatorji leta 1943, italijanska stran pa je to nadaljevala v povojnem

času in med hladno vojno, čeprav se je po razkolu med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo leta 1948 ta propaganda omejila po večini na krajevno raven. Razširila pa se je po razpadu Jugoslavije, tematike fojbe pa sta se polastili tako italijanska desnica kot levica, kar je po Pirjevčevih besedah unikum v povojni Evropi, vse to pa z namenom otežiti odnose z novimi državami, ki so nastale na pogorišču Jugoslavije. Bajc je spregovoril o zadržanosti anglo-ameriških zaveznikov do vprašanja pobojev, pri čemer je opozoril na različno zadržanje zavezniških vrhov in lokalnih poveljstev; Franzinetti pa se je zaustavil predvsem pri obravnavanju tematike fojbe v Italiji, ki je po razpadu Jugoslavije prešla na vsedržavno raven, kar je po Franzinettijevih besedah povezano s politično operacijo medsebojnega priznanja med italijansko skrajno levico in desnico.

POGOVOR Erika Cotič o Mladinskem filharmoničnem orkestru Alpe Adria

Orkester, ki združuje najboljše mlade evropske glasbenike

Mladinski filharmonični orkester Alpe Adria iz Gorice sestavljajo mladi glasbeniki od 18. do 25. leta starosti, ki prihajajo iz različnih držav te makroregije v osrčju naše celine, večinoma iz Avstrije, Hrvaške, Slovenije in Italije, pa tudi iz Nemčije, Madžarske, Srbije, Črne gore, Moldavije in Albanije. V izvornem, eksperimentalnem zametku je nastal l. 1986, svojo identiteto pa je dobil l. 2000, ko je njegov umetniški vodja postal ustanovitelj Luigi Pistore. Tedaj je tudi nastalo društvo, ki spodbuja mladinske glasbene dejavnosti in organizira projekte mladega orkestra. L. 2001 je postal predsednik Središča za glasbena srečanja Alpe Adria (Centro Incontri Musicali Alpe Adria) Alessandro Arbo, ki je začel vzpostavljati stike z glasbenimi šolami in akademijami, z italijanskimi in tujimi konservatoriji. S pomočjo avstrijskega violinista Helfrieda Fisterja je društvo tedaj priredilo prvi stage za formiranje orkestra, ki so se ga udeležili obetavni glasbeniki iz vse Evrope in nagradi solisti na uglednih mednarodnih natečajih. Po stage-u so imeli niz izredno uspešnih koncertov v Italiji in tujini, nekaj podobnega se je zgodilo tudi leto kasneje. Leta 2003 je orkester imel kar deset koncertov po Italiji, Sloveniji in Avstriji. Leta 2004 se je orkestrske delavnice kot sodelujoči mentor udeležil tudi korejski violinist Saewon Suh. L. 2006 je stage prvič potekal na dveh različnih mestih, v Gorici in na Dunaju. Obenem je začela delovati - vzporedno - tudi komorna zasedba, godalni kvartet Alpe Adria. Orkester, ki povezuje mlade talente iz vse Evrope prek glasbe, ki ne pozna meja in je privilegirano sredstvo za rast v vzajemnem poznavanju, prijateljstvu in bratstvu, je pred nekaj meseci posnel svojo zgoščenko v 1500 izvodih, ki so kmalu pošli. Novo vodstvo

društva, ki ga od poletja dalje vodi Mauro Favari, si prizadeva, da bi glasbeno telo še naprej raslo in se razvijalo v vedno bolj kakovosten orkester. Čez nekaj tednov se bo začel nov stage orkestrske formacije, o čemer smo se pogovorili z mlado organizacijsko tajnico orkestra Eriko Cotič.

Orkester je v bistvu v desetem letu delovanja. Kaj je zanj najbolj značilno?

Orkester združuje mlade glasbenike iz vse Evrope, tokrat pa bo v njegovih vrstah po vsej verjetnosti igrala tudi glasbenica iz Kazakstana. Sestava deluje na zelo visoki ravni, to je zanj najbolj značilno. Študente izbiramo na podlagi študija kurikulumov. Glede dejavnosti imamo različne projekte. Za naslednje leto npr. načrtujemo turnejo po Južni Ameriki, na kar se že pripravljamo. Sedaj je pred nami peti stage, ki bo potekal v Gorici meseca decembra. Gre za pobudo, ki poteka vsakih nekaj let. Glasbeniki se med sabo v glavnem že poznajo in se vedno veselijo skupnega igranja. Orkester se sicer stalno spreminja; če nekateri elementi ne morejo priti, poiščemo druge, vedno med najboljšimi. Pod vodstvom Luigija Pistoreja bodo vadili in imeli nekaj koncertov. Tokrat bodo od 11. do 14. decembra nastopili v Dvorani Tripovich v Trstu, v gledališču Verdi v Štarancu, v Auditoriumu furlanske kulture v ul. Roma v Gorici in v gledališču Verdi v Pordenonu. Zadnji izmed koncertov bo tudi posnet na

CD-ploščo.

Godala bodo začela vaditi že prej, 5. decembra, ostali se jim bodo pridružili v naslednjih dneh, pač glede na to, kako bo dirigent odločil.

Kje bodo vadili? Vaje bodo potekale v različnih krajih: v Kulturnem centru Lojze Bratuž, v Štarancu in drugod, vsekakor v goriški pokrajini. Projekt dobro napreduje. Išče mo še nekaj glasbenikov. Veliko stikov imam te dni s Slovenci. Če je le mogoče, jih skušamo najti čim bliže, da se lahko premikajo s svojimi sredstvi.

Največ glasbenikov iz naše dežele prihaja iz Goriške; med temi jih je razmeroma malo iz mesta, več iz drugih občin. Kar nekaj jih je iz Veneta. Točnega števila Slovencev še nimamo, Madžarov bi moralo biti pet.

Kje ima orkester sedež? Urad imamo na Korzu Verdi 51 v Gorici. Jaz sem tam zaposlena tri mesece, izključno za ta projekt.

Kako ohranjate stike z glasbeniki v različnih državah? Imamo gosto mrežo kontaktov s posamezniki. Dirigent pozna veliko glasbenikov daleč naokrog. Če mu zmanjka npr. en violinist, že ve, koga vprašati, da najde nekoga, ki ga vredno nadomesti. Ker se dobro poznajo, jamčijo za kakovost drug drugega.

Za najrazličnejše kulturne ustanove je sedanji čas zaradi finančne krize precej negotov...

Krizo občutimo, skušamo pa iti naprej s pomočjo krajevnih javnih uprav in sponzorjev, ki nas podpirajo. / DD

Erika Cotič

Predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik

Priznanje šefu koroške vojske Spathu za pomembno gesto zblíževanja

Komandant koroške vojske, brigadir Gunther Spath, je v odprtem pismu kritiziral predsednika koroških brambovcv Fritza Schretterja zaradi agresivnih izjav proti slovenski narodni skupnosti in proti Republikli Sloveniji. Vse priznanje za pogum in za besede zblíževanja izreka predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik brigadirju Guntherju Spathu, ki je ostro in kritično osvetlil zadnje napade šefa brambovcv na koroške Slovence in Slovenijo. Izrecno je Spath tudi najavil, da se zaradi takih izpadov koroška vojska ne namerava več udeleževati proslav ob 10. oktobru, ki jih prireja KAB (zveza brambovcv). "Ta dežela se bo le takrat lahko razvijala produktivno in v

prihodnost usmerjeno, če bodo prenehali s sovražno in nestvarnimi napadi na narodno skupnost in drugače misleče in

ko bosta namesto ščuvanja in maščevanja stopili sprava in stvarno ovrednotenje zgodovinskih dejstev", meni predsednik EL Smrtnik.

Komandant koroške vojske Spath je z jasnimi besedami prispeval pomemben delež k ohranjanju demokratične diskusijske kulture v deželi in mu zato velja naša zahvala in naše priznanje. Predsednik EL Vladimir Smrtnik tudi predlaga, da bi se začelo tesnejše sodelovanje vojaških godb iz Slovenije in Koroške in da bi prav v jubilejnem letu 2010 prišlo do skupnih koncertov, kar bi bila še posebno simpatična gesta zblíževanja.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Osebe iz tiskanega sveta in tiste iz mesa in krvi

Morda se Vam je že dogodilo. Ali pa ne. Morda ne še. Prebirati literarno delo in ob branju razmišljati, da bi skoraj vsaka stran, vsak polet misli, vsako dejanje, vsaka odločitev in vsaka solza lahko bila tvoja. Tako zelo se lahko približa tvoji duši, da se ti dozdeva, da sta z avtorjem ali avtorico morda duši dvojčici, ki sta se nekje na življenjski poti ali pred njo ločili in nadaljevali svojo pot vsaka zase. Pred kratkim se mi je dogodilo namreč ravno tole. Ne bom hlinila kakega naključja, navsezadnje sem knjigo izbrskala v diskontni knjigarni v Sloveniji na kupu del, ki verjetno ne gredo dobro v prodajo in pritegnila me je ravno zaradi besed na ovitku. Nekoč je Alessandro Baricco dejal, da se mu ti stavki zde popolnoma odvečni in da je avtorjev največji luksuz imeti v rokah svojo, povsem minimalistično oblikovano knjigo: bela platnica, samo ime avtorja in naslov. Nobenega ovitka, nobenega dodatnega stavka o vsebini ali biografiji avtorja. Evo, ravno to, kar mene odbija. Morda sem preveč vizualni človek, pritegne me platnica, pritegne me tistih nekaj stavkov na hrbtni strani, besede, ki bi te rade uvedle v svet, ki ga (še) ne poznaš, morda sama potrebujem petje teh muz, da me zvabijo vanj. Tako je bilo tudi tokrat.

Sledila sem besedam na ovitku in takoj vedela, da bo razmišljanje te ženske, ki piše v prvi osebi o lastni poti, podobno mojemu. Ko sem tej ženski sledila čisto do zadnje strani, sem se počutila zelo čudno. Jasno, da osebe, ki imajo podobne izkušnje, razmišljajo podobno, morda so njihova spoznanja slična, morda se v čem razhajajo, kljub temu pa je verjetno celotni potek razmišljanja zelo sličen. Vse to vem.

Ob tem pa tudi podzavestno čutim, kako zelo smo si med sabo, v vsakdanjem življenju oseb iz mesa in krvi, daleč. Kako je lahko deliti lastno razmišljanje, strahove in občutek osamljenosti z nekom daleč, ki obstaja v stavkih, ki jih goltaš, pa čeprav so ti stavki lastni živeči osebi, ki piše o lastni izkušnji. Ta oseba pa vseeno ni "realna". Zaskeli me misel, da to "razumevanje" iščem v nekem drugem svetu, ki morda ni realen ali vsaj ni tisti vsakdanji svet, na katerega lahko računaš denimo, ko se znajdeš v bolnišnici.

Zaskeli me, ko razmišljam o tem, da je včasih tako težko krajsati razdaljo med osebami iz mesa in krvi, da bi končno lahko doživeli nekaj vsaj nekoliko podobnega občutku "razumevanja" v pogovoru. Kdaj si imel zadnji občutek, da te je prijatelj resnično razumel? Kdaj si pa ti resnično razumel njegovo bolelost, kdaj smo se resnično približali drug drugemu na tem kontinuumu, na katerem smo vsi? Seveda zveni izjemno retorično, vendar v resnici smo se drug od drugega

tako zelo oddaljili, da nam je stopiti za hip v kožo druge osebe zelo težko. Saj je tako vedno bilo, to je jasno. V današnjem svetu pa smo tako zelo usidrani v našem pridnem sosledju etap "dobrega življenja" - študij, služba, samostojno življenje, zaroka, kariera, hiša, poroka, prvi otrok, zatem še drugi, njuna rast, zatem vnuki itd. itd. - po možnosti vse to v tem zaporedju, da enostavno ne vemo, kako izstopiti iz kroga osredotočenosti nase. Zato je tudi stavek "kdaj si imel zadnji občutek, da te je prijatelj resnično razumel?" opomin vsakega, tudi meni, navsezadnje so vsi naši človeški stiki srečanja. Srečanje pa že samo po sebi pomeni dve enoti, ki se za določen čas združita, zato je odvisno od mene in tebe, da do te združitve resnično pride.

VIDEM Nenavadna pobuda mladega avtorja

Neobičajna Pepelka in namigi za boljše pisanje

Kaj bi se zgodilo, če Pepelka ne bi bila Pepelka, pač pa Popelka? Če bi se v njeno ime namesto črke e prikradla črka o? To se sprašuje Davide Nonino, avtor knjige Chi ha visto Cenerentola? Gre za priročnik praktičnih nasvetov za pisanje, namenjenih, kot sam pravi, bralcem, starih od 9 do 99 let. Kaj bi se torej zgodilo, če Pepelka ne bi bila lepa in prijazna, pač pa debela in zadirčna in tako neprijazna, da bi spravila v bes celo princa? Vsak si jo predstavlja na svoj način in

rostnih mej. Davide Nonino je devetindvajsetletni Videmčan, po izobrazbi strojnik, a v srcu pisatelj. Za pisanje se je navdušil pri petnajstih letih, nato se je udeleževal delavnic kreativnega pisanja in kritičnega branja, dokler ni leta 2007 izdal svojega prvenca, zbirke kratkih zgodb La nostra occasione (Naša priložnost). Zbirko je predstavil na najrazličnejših krajih: v knjigarnah, na knjižnem sejmu v Turinu, v vinski kleti in celo v slaščičarni. Davide namreč zelo rad išče nove

seveda Davide, ki je s kupom letakov v rokah prepričeval mimoidoče, naj se zaustavijo, pogledajo plesni spektakel in vstopijo v knjigarno ter poiščejo izgubljeno Cenerentolo. Nekaj dni kasneje je Davide v svojem spletnem dnevniku izkušnjo oddajanja letakov označil za vedno bolj tragično. Ljudje so se ga izogibali, hodili s pogledom uprtim v tla, k sreči pa je bilo veliko dedkov, babic in otrok, ki so mu namenili nekaj pozornosti, zato je bil mladi avtor navsezadnje zadovoljen z uspehom pobude. Mladi plesalki sta bili naravnost očarljivi. S svojimi gibi sta prikazali iskanje izgubljene dekleta in s svojim početjem pritegnili pozornost mimoidočih, ki so se med plesno točko zelo radi zaustavili. Iskanje izgubljene Cenerentole

se je končalo v neposredni bližini knjigarne. Plesalki sta sestavili puzzle z njeno podobo in povabili prisotne, naj vendarle vstopijo v knjigarno in si knjigo ogledajo. Davide Nonino je od nekdaj navdušen nad prostovoljstvom. Veliko let je namreč bil voditelj pri videmskih skavtih.

Odkar se posveča pisanju, je našel tudi različne načine pomoči bližnjemu. Ravno tako kot prvenec je tudi ta knjiga povezana s Fundacijo Francesca Rava. Del dobička je namreč namenjen otrokom iz Haitija. Avtor je za svojo humanitarno pomoč izbral točno določen projekt, ker je želel biti gotov, da bo denar šel res tja, kamor je namenjen. Več o avtorju lahko preberete na njegovi spletni strani www.lanostraoccasione.it. Davide je zelo komunikativen, zato mu lahko tudi pišete, saj vam bo z veseljem odgovoril. Slavica Radinja

Določitev meje s Hrvaško še buri duhove

Nejasna usoda arbitražnega sporazuma

V Sloveniji se premier Borut Pahor, vlada, stranke in politiki zmeraj bolj ukvarjajo z arbitražnim sporazumom o določitvi meje s Hrvaško kot pa s perečimi problemi v državi. Premier skuša poenostaviti in skrajšati postopek potrditve sporazuma, sklenjenega s predsednico hrvaške vlade Jadranko Kosor, kar mora opraviti parlament. Toda skrajni rok potrditve arbitražnega sporazuma, ki naj bi bil konec decembra, bo pri nas zagotovo podaljšan. Zapletlo se je namreč na vseh najpomembnejših ravneh, ki bodisi odločajo ali soodločajo o temi, ki je za nekatere zgodovinskega pomena, za opozicijo pa zgolj način izsiljevanja Slovenije, ki ji domnevno grozi oduzemanje dela ozemlja in morja. Če bo vlada arbitražni sporazum predložila v presojo ustavnemu sodišču, nato pa bi o njem izrekli mnenje še volilci na predhodnem posvetovalnem ali na naknadnem zakonodajnem referendumu, o čemer se zdaj Borut Pahor mrzlično dogovarja s strankami opozicije, bi postopek potrjevanja ali zavrnitve arbitražnega sporazuma lahko trajal celo eno leto ali dlje. Odnosi med strankami koalicijske in tistimi v opoziciji so se poslabšali in napetosti med njimi povečale tudi zato, ker predsednik vlade pogovore s hrvaško premierko vodi sam, saj je obšel Državni zbor in zlasti opozicijo. Opazno je tudi, da vsi časniki, radijske postaje in deli televizijske mreže, ki so pod vplivom vlade, sodelujejo pri utemeljevanju teze Boruta Pahorja, da je arbitražni sporazum s

Hrvaško zgodovinskega pomena za Slovenijo in zato zanj tuji jamči.

Zgodilo pa se je nekaj drugih pomembnih dejanj. Premier je bil na obisku v Libiji, kjer ga je spremljala večja skupina gospodarstvenikov. Borut Pahor je povedal, da si bodo slovenska podjetja, predvsem gradbena, v Libiji lahko pridobila naročila v vrednosti milijarde dolarjev. V javnosti pa je bolj odmevala vest, da je premier Pahor libijskemu voditelju podaril konja lipicanca, Moamer Gadafi pa njemu dve kameli. Dolgoročnega pomena za Slovenijo naj bi bil sporazum o gradnji plinovoda Južni tok, pri katerem bo imela največji delež Rusija. Sporazum sta pred kratkim podpisala predsednik ruske vlade Vladimir Putin in slovenski premier Pahor. Plinovod Južni tok bi začeli graditi čez nekaj let; mešano rusko-slovensko podjetje, ki bo izvajalo projekt, bo imelo sedež v Sloveniji, iz plinovoda pa bo plin dobivala tudi Slovenija. Nov plinovod bo potekal po Sloveniji, domnevno na območju Nove Gorice ali Šempetra pri Gorici prečkal državno mejo in se nadaljeval v Italijo.

Pomembna je bila v prejšnjih dneh tudi kronika domačih dogodkov, od katerih imajo nekateri tudi mednarodno obsežje. Evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Joaquín Almunia je Slovenijo znova opozoril, da mora ugotoviti, ali izboljšati kakovost javnih financ. Zdaj ima Slovenija čezmerno javnofinančni primanjkljaj in vse višji javni dolg. V novi številki Demokracije je

ekonomist Bernard Brščič zapisal, "da si Slovenija upošteva ocene evropske komisije za službi oznako evropskega bolnika. Možen je gospodarski zlom države. Dvomim, da bi lahko Slovenci preživeli še tri ponovitve leta 2009".

Javnost je zaskrbljena zaradi eksplozije v hiši sodnice Katarine Turk-Leban v Radovljici, ki je skoraj povzročila smrt njene mladoletne

Škof dr. Gregorij Rožman

hčerke. Storičar ali storičev še niso odkrili, okrožno državno sodnico pa varujejo policisti. Domnevajo, da je eksplozijo povzročil nekdo, ki ni bil dovoljen s kakšno od mnogih sodb, ki jih je razglasila Katarina Turk-Leban. Ministrica za kulturo Majda Širca je predstavila predlog novega zakona o RTV Sloveniji, ki pa je vzbudil tudi kritike in nezadovoljstvo. Direktor TV Slovenija Jože Možina je razočaran, "predvsem, ker so obljubljali, da se bo politika umaknila s televizije in da bo več civilne družbe, zgodilo pa

se je ravno nasprotno. Vodstvo RTV na ta osnutek novega zakona ni imelo nobenega vpliva, medtem ko ga je imel član uprave oz. tretji človek komercialne TV. On je bil namreč v skupini strokovnjakov, ki so pripravili predlog novega zakona o RTV Slovenija".

Počastitve in spominske prireditve ob 50-letnici smrti ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana

V Ljubljani pa tudi drugod v Sloveniji potekajo žalne slovesnosti, s katerimi zaznamujejo 50-letnico smrti ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Umril je v izgnanstvu 16. novembra v Clevelandu, pokopan pa je na frančiškanskem pokopališču v Lemontu pri Clevelandu v ZDA. V tedniku Družina, ki je visokemu cerkvenemu dostojanstveniku namenil veliko prostora, so zapisali, "da je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman svojo službo opravljal v času, ko je bil slovenski narod zaradi okupacije, vojne in komunistične revolucije v svoji novejši zgodovini najbolj prizadet. Med drugo svetovno vojno in po njej, vse do danes, je ena od najbolj napadanih osebnosti na Slovenskem s strani (post) komunistov, čeprav je vse svoje besede in dejanja namenil temu, kar je od nje zahtevala škofovska služba, veri in varnosti svojih vernikov". Peter Urbanc, rojak iz Kanade, pa meni, "da pustiti našega velikega škofa, da bi za vse večne čase ležal pokopan v tujini, šest tisoč kilometrov daleč od domovine, je nedopustno in več kot neprimerno. S pokopom dr. Gregorija Rožmana na Žalah v Ljubljani bi naša katoliška Cerkev pridobila prestiž. Slišati je izgovor, da še ni prišel pravi čas. Ravno narobe. Ljudje imajo radi odprto, pogumno Cerkev. Časi, ko si moral molčati in tiho trpeti, so minili".

Marijan Drož

Kratke

Predstava KD Brce v Dekanah

V soboto, 21. novembra, bo ob 19. uri v Kulturnem domu v Dekanah gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo M. Tassare Amour, amore, Liebe... na trnek se lovijo ribe! v prevodu, priredbi in režiji Sergeja Verča ter jezikovni obdelavi režijske pomočnice Minu Kjuder.

V Sloveniji je le odstotek zasebnih šol

Janez Mežan, predsednik strokovnega sveta Slovenije za splošno izobraževanje, je v pogovoru za verski tednik Družina opozoril na premajhno število zasebnih šol v državi. Šol s takim statusom je zgolj

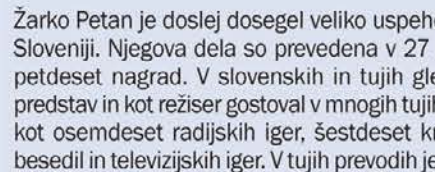
en odstotek, kar je najnižje število v Evropi. Po njegovem prepričanju zasebne šole nikakor ne morejo ogroziti javne šole. Kljub temu pa država izvaja razlikovanje pri financiranju, to je diskriminacijo med šolami, tako da nekaj zasebnih šol financira 100-odstotno, druge pa 85-odstotno. Predsednik strokovnega sveta Slovenije za splošno izobraževanje meni, da bi izobraževalni sistem lahko izboljšali tudi s pomočjo zasebne izobraževalne pobude. Pri tem pa poudarja, "da je kakovost znanja v izobraževalnih osnovnih šolah dobra. Res pa je, da učenci še vedno dosegajo boljše rezultate v količini informacij kot pa v povezovanju znanja, sklepanju in pri samostojnem delu. To kažejo tudi nacionalna preverjanja znanja v devetletni osnovni šoli".

Pomembna dogodka ob 20-letnici konca komunističnih diktatur

Inštitut dr. Jožeta Pučnika, ki je predvsem ustanova civilne družbe, pripravlja mednarodno konferenco in slavnostno akademijo z naslovom Dvajset let pozneje. Oba dogodka bosta potekala 26. in 27. novembra v Grand hotelu Union v Ljubljani, namenjena pa bosta dogajanjem v zgodovinskem letu 1989. Tedaj je bilo konec komunističnih režimov in diktatur v Evropi, kar je omogočilo začetek procesov demokratizacije, ki v nekdanjih tako imenovanih socialističnih državah še trajajo. Na Inštitutu dr. Jožeta Pučnika so v vabilu za udeležbo zapisali za tisto obdobje napisane Pučnikove misli: "Volilcem je treba povedati, da hoče slovenska opozicija Demos napraviti to, kar jaz imenujem kulturni premik, premik v slovenskem političnem sistemu. Odpraviti moramo enopartijski sistem in uvesti pluralistični, demokratični in večstrankarski sistem in odločno spremeniti položaj Slovenije v Jugoslaviji. V tem smislu, da ponovno in povsem jasno določimo pravila igre, po katerih bomo skupaj živeli. Če to ne bo mogoče, moramo iskati samostojno pot, neodvisno Slovenijo". In neodvisno državo smo si Slovenci tudi priborili.

Nova nagrada za Žarko Petana

Žarko Petan, ta čas morda najbolj plodovit slovenski umetnik in kulturni ustvarjalec, je prejel novo nagrado. Tokrat mu jo je podelilo srbsko združenje aforistov. Aforizem pomeni kleno izražen rek, duhovito izraženo misel, domislica, ali pa resnico v jedrnatih oblikah. V teh vrstah izražanja in ustvarjanja je Žarko Petan nenadkriljiv mojster.

Žarko Petan je doslej dosegel veliko uspehov, ki nimajo primerov v Sloveniji. Njegova dela so prevedena v 27 jezikov, dobil je več kot petdeset nagrad. V slovenskih in tujih gledališčih je režiral 120 predstav in kot režiser gostoval v mnogih tujih državah. Napisal je več kot osemdeset radijskih iger, šestdeset knjig, dvajset gledaliških besedil in televizijskih iger. V tujih prevodih je izšlo štirideset njegovih knjig, zastopan je v več kot šestdesetih tujih antologijah proze, poezije, dramskih iger in aforizmov.

Demonstracije v Ljubljani v soboto, 28. novembra

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije in tudi v manjših sindikalnih centralah vabijo člane sindikatov in tudi druge državljane, naj se množično oz. v čim večjem številu udeležijo demonstracij, ki bodo v soboto, 28. novembra, v Ljubljani. Udeležbo so že zagotovili tudi predstavniki ali delegacije sindikatov iz sosednjih držav, med njimi iz Italije. Demonstracije bodo uperjene zoper krivice in ponižanja, ki jih kapital in vlada povzročata delavcem in drugim zaposlenim. Sindikati že dalj časa zahtevajo, naj delodajalci najnižjo plačo v državi povišajo na 600 evrov mesečno, čemur pa se slednji zelo upirajo. Udeleženci bodo zahtevali tudi spremembe predloga novega pokojninskega zakona, ki je po mnenju sindikatov krivičen za nove generacije slovenskih upokojenčev. Starost, potrebna za upokožitev, naj bi pri moških in ženskah znašala 65 let. Pritisk delodajalcev, poslovnežev in tudi kapitala na delavce je tolikšen, da se mnogi bojijo posledic, če bi se udeležili demonstracij. Sindikalistka Jožica Bratanič iz veletrgovskega podjetja Mercator je na posvetu zaupnikov svobodnih sindikatov v Zasavju opozorila, "da so številni trgovci tako prestrašeni, da si ne bodo upali priti v Ljubljano. V Brezicah bodo zato odpotovali na demonstracije največ trije delavci Mercatorja".

Iz nove številke mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo, Ampak

Kritično o razmerah v slovenski družbi in državi

Skladno z uredniško in vsebinsko usmeritvijo mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo, Ampak, je tudi v novi dvojni številki (za meseca september in oktober) objavljenih veliko prispevkov o aktualnih temah in vprašanjih, ki povzročajo največkrat odmeve ter imajo globlje razsežnosti v slovenski družbi in državi. Uvodnik z naslovom Civilna družba, inteligenca in etika je napisal Jure Zupan, minister v prejšnji, Janše-

med 450. in 500. mestom na svetu oz. med 162. in 200. mestom na evropski lestvici uspeh. Vendar ko gledamo različne evropske statistike, nam zagotovo ni vseeno, če med prvimi 162. razvrščenimi po kakovosti ni vsaj enega slovenskega mesta. In če je to lestvica kakovosti univerz, je toliko bolj čudno. Morali bi vedeti, da položaj slovenske univerze med 162. in 200. mestom ni uspeh, ampak polomija. Resnično zaskrbljujoče pa je dejstvo, da so

mesečnik za kulturo, politiko in gospodarstvo

vodstev so na dlani. Edino, kar manjka, je potrditev, da univerze v Sloveniji in vlado vodijo resnične elite".

Gre za kritična mnenja in ugotovitve, ki bodo zagotovo vzbudile odgovore, nemara tudi kritike in nasprotovanja drugih poznavalcev univerzitetnega izobraževanja.

Kje je izhod na odprto morje? pa je naslov prispevka, ki ga je napisal Niko Grafenauer, vesetranski kulturni ustvarjalec ter ustanovitelj in direktor založbe Nova revija. Zapisal je, "da se Slovenci z vsemi pripadajočimi ustanovami še vedno dogajamo kot gibanje, ki države še ni zares vzelo nase, torej kot subjektivno nedovršena nacija in družba, ki se mora zavedati, kaj je njen temeljni nacionalni interes. Zdaj pa vsak, ki se čuti poklicanega, da govori o njem, nacionalni interes razlaga po svoje, z vidika lastnih interesov. Pod nacionalni interes pa dejansko spadajo demokracija, pluralizem interesov, duhovna prostost, konkurenčno gospodarstvo, socialna varnost, pravna država in še marsikaj vsega tistega, kar zagotavlja vitalnost in tvorno perspektivo moderne države".

Eden najbolj znanih slovenskih intelektualcev, Niko Grafenauer, nadalje poudarja: "V tranzicijskih razmerah, v katerih se košatijo turbokapitalisti, menedžerji, psevdoliberalci, politični povzpnetniki in klikaši, finančni

lobiji, birokrati in še kdo, ki se dobro znajde v ozračju etične poljubnosti in samovolje, me nič ne preseneča, da se marsikomu od njihovih žrtev toži po starih časih in diktaturi. Kdaj pa je že bilo stanje duha in kulture kot sestavine družbenega obstoja in delovanja tako na tleh, kot je danes".

V novi številki mesečnika Ampak, ki obsega sto strani, je objavljenih še veliko drugih tudi aktualnih prispevkov s področij kulture, politike in gospodarstva. Omenjeno publikacijo izdaja Založba Nova revija, njen odgovorni urednik pa je Jože Možina. Mesečnik Ampak izhaja tudi s finančno podporo Ministrstva za kulturo Slovenije.

M.

FESTIVAL ŠNOPCA IN JOTE 2009

TEKMOVANJE V KUHANJU TROPINOVCA

PETEK, 20. november ob 20. uri ob prihodu podarimo žganjico

INSTINKT, BED RELIGION cover band ANA PUPEDAN DUBLE TRUBLE

SOBOTA, 21. november ob 20. uri ob prihodu podarimo žganjico

KORADO & BRENDI

NEDELJA, 22. november ob 12. uri

GORSKI CVET

VELIKE ŽABLJE POD ŠOTOROM

obujamo stare običaje Vipavske doline

Ministrstvo za zdravje opozarja, prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju.

Organizator prireditve: Fonzi & Ličen, Vojko Ličen s.p.

Berlin / 20-letnica padca zidu

Prihodnost skozi normalnosti vsakdana

“In kdaj naj bi ta ukrep stopil v veljavo”, je 9. novembra 1989 ob 18.53 med tiskovnim srečanjem vprašal Riccardo Ehrman, dopi-

Schabowski je zato odvrnil: “Kolikor vem, ima ta sklep takojšnjo veljavo”. Član partije je s temi besedami zagnal kolesje dogodkov s silo, ki

nimi in evropskimi političnimi kolegi nemško združitev zagovarjal v luči evropskega integracijskega procesa: komunistična ureditev, ki je do tedaj delila

celo za pravega režiserja padca Berlinskega zidu (bil je tudi med prvimi, ki je priznal samostojnost Slovenije), sta se v novem političnem ozračju med drugim pogajala s Sovjeti tudi o denarni protivrednosti, s katero bi si Nemci zagotovili privoljenje iz Moskve za spojitve dveh enot v eno samo

Slavje pred Brandenburškimi vrati

Tudi pisana domina, simbol nekdanjega zidu, je padla!

snik italijanske tiskovne agencije ANSA v Berlinu, odgovornega za propagando Nemške demokratične republike Guntherja Schabowskega. Ta je bil do pred nedavnim na dopustu in ni bil seznanjen s točnimi podatki glede nove direktive, ki naj bi dopuščala prebivalcem NDR potovanje v Zahodno Nemčijo in tujino s plogom brez posebnih pogojev.

je presunila tudi najbolj zagrižene optimiste. Slednje zgodovinsko pomembnih etap je bilo tako urno, da je v enem samem letu iz dveh Nemčij nastala ena sama država, iz dveh Evrop v nekaj letih pa ena sama celina. Nekdanji kancler Zahodne Nemčije in pravi politični maček (v najzlahnejšem pomenu besede) Helmut Kohl je pred svetov-

razklala svet na dva bloka, je razpadala pod lastno težo: kaj boljšega torej od trdne in skupne evropske podlage? Ameriški predsednik George Bush starejši si je tačas v Beli hiši mel pesti (njegov predhodnik Reagan je s svojo politiko odločno prispeval k padcu komunizma, med Bushovo administracijo pa je potekal neposreden propad le-tega). Med evropskimi državniki, ki so šele pred nekaj desetletji okusili na lastni koži silo tevtonskega jarma, so se kresala mnenja: francoski predsednik Mitterand je bil glede združevalnega postopka Zvezne republike Nemčije in NDR zmeren optimist, britanska železna lady Margaret Thatcher pa je ihtavo govorila celo o novem Anshlusu... Sovjetska zveza, z Mihailom Gorbačovom na čelu, pri vsem tem ni imela druge izbire: Nemcem je morala prepuštili, da suvereno odločajo o svoji prihodnosti. Ta poteza je navsezadnje sodila v Gorbačovovo politiko popuščenja napetosti, hkrati pa je bila tudi izraz realne politike, ki naj bi SZ z odpravo svojega 'satelitskega imperija' omogočila prihranek znatne vsote finančnih sredstev, ki bi pripela k izboljšanju lastnega ustroja (sicer že brezupno načetege). Helmut Kohl in njegov zunanji minister Hans-Dietrich Genscher, ki ga nekateri imajo

"Gorbi" na berlinskem zidu vozi proti zahodu...

Spomenik zedinjenemu mestu, v ozadju cerkev Kaiserja Wilhelma

državno telo (ta vsota je ostala še do danes skrivnostna). Od takratnih državnih voditeljev je edino zadnji generalni tajnik komunistične stranke Sovjetske zveze natanko po dvajsetih letih, 9. novembra 2009, stal pred Brandenburškimi vrati, da bi z nekdanjim sogovornikom Genscherjem (Kohl se slovesnosti ni udeležil) baje zaradi zdravstvenih težav, saj se zadnje čase premika na vozičku) in sedanji voditelj (francoskim predsednikom Nicolajem Sarkozyjem, britanskim premierjem Gordonom Brownom, ruskim predsednikom Dimitrijem Medvedjevom, državno sekretarko ZDA Hillary Clinton - na video posnetku se je oglašil predsednik Barack Obama,

po Reichtagu nadaljevala vzdolž reke Spree, nato pa na njen drug breg: prireditelji osrednje spominke slovesnosti so na tak način na novo postavili in kmalu zatem podrli pregrado ravno na mestu, kjer je nekoč stal zloglasni zid. Simbolika dogodka je bila res enkratna zlasti zato, ker sta padec domine poglajala na enem koncu nekdanji voditelj poljskega gibanja Solidarnost Lech Walensa, na drugi strani pa sedanji vodja evropske komisije Juan Manuel Barroso. Preteklost in sedanost, torej: vmes pa Berlin, mesto prihodnosti, kraj, ki je v dveh desetletjih z odgovornostjo do lastne preteklosti znal premostiti stare pregrade in strahove ter se navzven pre-

starejše, kot sem jaz, pa je tu preveč gneče, preveč vsega. Še to vam povem. Ko se kdo preseli v Berlin, mora najprej poiskati šolo za svoje otroke. Šele nato lahko začne iskati stanovanje". Kako to mislite? "Nekateri predeli v Berlinu so namreč tako nasičeni s priseljenci, da... - saj veste no; da o kriminalu sploh ne govorimo: Rusi in azijski priseljenci med sabo obračunavajo kot v filmih..." Podobno kot v drugih velemestih... "V Nemčiji pa zlasti v Berlinu"! Kje ste bili pred dvajsetimi leti? "Bil sem doma in vse to dogajanje spremljal z določeno distanco..."

/ dalje
Stran pripravil
Igor Gregori

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v tujini in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. novembra, ob 14. uri.

Za mlade Berlinčane je bila obletnica predvsem zabava

V spomin Tomažu Humarju

Gora je terjala življenje

Tomaž Humar, njegov nasmeš, njegove živahne oči in beli himalajski vrhovi v ozadju mi v teh temnih, meglenih dneh ne gredo iz glave. Včasih umre človek, ki ga sploh nismo poznali, ki o njem vemo bore malo, a vseeno nam je, kot bi umrl del nas, kot bi nekdo podrli naše sanje, kot bi nam ponosna gora za vedno vzela nekaj, kar je bilo tudi del našega življenja.

O Tomažu se je v teh dneh razpisal ves svetovni tisk. O človeku, ki ga ni bilo strah in je zadihal šele na pet tisoč metrih nadmorske višine so pisali vsi italijanski časopisi, ki niso pozabili omeniti visokih priznanj, katera je Humar prejel za svoje življenjsko delo, med drugim encijan za življenjsko delo v Trentu. Le-ta je bil podeljen še Reinholdu Messnerju in Edmond Hillaryju.

O enem izmed največjih imen v svetovni zgodovini alpinizma sta spregovorila tudi BBC in The Guardian, NY Times pa je lepo zapisal, da je Slovenija alpinistična država in da je slovenski narod budno spremljal reševanje priljubljenega plezalca, v žalno knjigo na Facebooku pa se je že v nekaj pičlih urah vpisalo skoraj 50.000 ljudi.

Reševanje Tomaža na gori Langtang Lirung sem vse dni spremljala tudi sama in v petek zvečer sem zaspala z upanjem v srcu. Na sobotno jutro sem v dnevni sobi

najprej vključila televizor in z ne- mirom v srcu pritisnila na gumb teleteksta. Sporočilo je bilo jasno: zgodilo se je to, za kar smo žal v podzavesti vsi že dolgo vedeli, a si nihče, prav nihče ni upal omeniti niti z besedo: snežnobela odeja je prekrila sanje štiridesetletnega moža in sanje naroda, ki se zna še vedno molče zazreti v gozdne dobrave in v zasnežene vrhove, ki kot stražarji večnosti kraljujejo nad našo malo, lepo deželico.

Ob Humarjevi smrti mi je živo ostalo v spominu, kar je na nekem blogu zapisala mlajše dekle. Ko sledim političnemu dogajanju doma in po svetu, je zapisala, me je največkrat sram, sram, da sem Slovenka in da sem človek. Ob Tomaževem življenju pa me ni nikoli sram, je bila odkrita, ko pomislim nanj, sem ponosna, srečna, da sem Slovenka in da sem človek.

Res, o Tomažu bi lahko tudi sama povedala isto. Včasih res ne morem verjeti, kako daleč je zašla naša družba in kaj vse se dogaja okoli nas. Vsak skrbno pobira in pospravlja, sebičnost in požrešnost nas pestita, časa ni več, niti za nas niti za prijatelje, potrošniška miselnost pa nas stalno sila, da kupujemo in hlepimo po denarju. Tomažev svet je bil drugačen. Njega so klicale stene, znal je pogledati izjavo v oči, v zasneženih višinah je iskal tisto, česar tu, v našem bednem vsakdanu ni več

lahko najti: stik z Njim, z Najvišjim. Spominjam se, da sva bila o Božiču z možem v Trstu, pri moji materi, pa sva šla tja k polnočnici. In bilo mi je tesno tudi tam, v cerkvi. Tako tesno kot v kakem trgovskem središču, kajti duhovnikovih besed ni bilo slišati, saj so bile dame v krznih okoli mene preglasne. Pa tudi preveč nadišavljene so bile, da bi zaznala vonj po svetem, po kadilu. Zato se tudi sama najraje zatekam v samotno goro, kjer so vse te posvete

drobnarje tako daleč spodaj, zavite v megle. In je meja med večnostjo in vsakdanom tako tenka, skoraj nedorečena. S Tomažem sva imela marsikaj skupnega. Poguma ne, kajti sama se bojim že nekoliko bolj prepadne zavarovane poti. Vendar sem vse svoje pomembne življenjske odločitve sprejemala na kakem samotnem vršcu, medtem ko sem s pogledom sledila oblakom in udjam na nebu. Kolikokrat sem tudi sama iskala tisto samoto in tiste višine, kjer meja med večnim

in zemeljskim ni več tako izrazita. In je lažje najti odgovore. In verjetno tudi biti človek. Kolikokrat sem premočena in premraženava v vetru in snegu prisopihala sama ali v družbi psa na kak vrh in razumela, da je to resnična sreča, da se za te trenutke splača živeti. Ljudje, ki ljubimo gore, naravo, pa tudi morje, kajti vrhovi in valovi predstavljajo pravzaprav podoben izziv, imamo nekaj skupnega. Vez, ki nas povezuje, je močna, ne potrebujemo besed in zdi se nam, da

je bil vzpon na Nanga Parbat po Rupalski steni zadnji javni podvig in zadnja novica na Tomaževi spletni strani. Kaže, da o nadaljnjih plezanjih, tudi o zadnjem, ni več javno govoril in poročal, niti svojih najbližjih ni več obveščal. Kot ni več maral plezati v navezi, potem ko je leta 1997 sunek vetra odpihnil z vrha Nuptseja prijatelja in dolgoletnega soplezalca Janeza Jegliča. Mor-da je bil ravno ta dogodek, poleg izrednih alpinističnih spretnosti, tisti, ki je Humarja še bolj zblížal z alpinistom Messnerjem, ki je tudi sam v objemu himalajskih lednikov izgubil brata. To, da vidiš umirati človeka, ki ti je blizu in mu ne moreš pomagati, boli, tako neznansko boli, da se je od tedaj Tomaž najraje podajal v steno sam. In v zadnjih letih tudi brez vsake medijske pozornosti. Samo plezati je hotel, samo to, kot je tudi napisal na svoji spletni strani. Kljub temu pa je pustil v vseh nas neizbrisni spomin, tudi Nepal žaluje za njim, za njegovim nasmehom in krepkim, poštenim stiskom roke, ki se ga šerpe tako radi spominjajo. Za človekom, ki je ljubil gore Himalaje bolj kot sama sebe, pa ostajata velika zamisel o bolnišnici v vasi Tasherang pod južno steno Nange Parbat in prijateljstvo, ki ga je povezovalo s tukajšnjimi ljudmi.

Nekaj jih je vendar bilo, ki so v raznih klepetalnicah zapisali, da jim je žal denarja, ki je bil izdan za reševanje, pa tudi to so zapisali, naj bi Tomaž raje ostal doma na zapecku. Ampak, na srečo, vsi nismo rojeni za to, da bi gledi kavče in posedali ob mizi. Vem, da bi bilo večkrat tudi tistim, ki so na oblasti, najbolj prav, da bi bilo tako. Da bi se vsi ljudje mirno in ponižno utirili v vsakdan ter se poznamo od nekaj. Tomaž je uredničeval sanje, ki jih sanjamo tudi mi. Tomaž je bežal pred praznino, ki ji včasih mi ne moremo uiti. In dajal je vsebino svojemu in našemu življenju. Zato mu bom vedno hvaležna. Tudi zaradi tega, ker je v svet ponesel bistvo slovenske duše, kajti Slovenci smo z gorami in naravo povezani od nekaj. Kljub temu je že ob prvem Tomaževem reševanju leta 2005 letelo na njegov račun veliko kritik. Po vsej verjetnosti je to razlog, da

je bil vzpon na Nanga Parbat po Rupalski steni zadnji javni podvig in zadnja novica na Tomaževi spletni strani. Kaže, da o nadaljnjih plezanjih, tudi o zadnjem, ni več javno govoril in poročal, niti svojih najbližjih ni več obveščal. Kot ni več maral plezati v navezi, potem ko je leta 1997 sunek vetra odpihnil z vrha Nuptseja prijatelja in dolgoletnega soplezalca Janeza Jegliča. Mor-da je bil ravno ta dogodek, poleg izrednih alpinističnih spretnosti, tisti, ki je Humarja še bolj zblížal z alpinistom Messnerjem, ki je tudi sam v objemu himalajskih lednikov izgubil brata. To, da vidiš umirati človeka, ki ti je blizu in mu ne moreš pomagati, boli, tako neznansko boli, da se je od tedaj Tomaž najraje podajal v steno sam. In v zadnjih letih tudi brez vsake medijske pozornosti. Samo plezati je hotel, samo to, kot je tudi napisal na svoji spletni strani. Kljub temu pa je pustil v vseh nas neizbrisni spomin, tudi Nepal žaluje za njim, za njegovim nasmehom in krepkim, poštenim stiskom roke, ki se ga šerpe tako radi spominjajo. Za človekom, ki je ljubil gore Himalaje bolj kot sama sebe, pa ostajata velika zamisel o bolnišnici v vasi Tasherang pod južno steno Nange Parbat in prijateljstvo, ki ga je povezovalo s tukajšnjimi ljudmi. Nekaj jih je vendar bilo, ki so v raznih klepetalnicah zapisali, da jim je žal denarja, ki je bil izdan za reševanje, pa tudi to so zapisali, naj bi Tomaž raje ostal doma na zapecku. Ampak, na srečo, vsi nismo rojeni za to, da bi gledi kavče in posedali ob mizi. Vem, da bi bilo večkrat tudi tistim, ki so na oblasti, najbolj prav, da bi bilo tako. Da bi se vsi ljudje mirno in ponižno utirili v vsakdan ter

proizvajali, trosili in molčali. Nekateri pa smo rojeni drugačni, po tirnicah enostavno ne moremo. Eni pa povzročijo še izbirajo zah-tevne, nevarne poti. In ravno oni so tisti, ki spreminjajo svet in z veliko začetnico pišejo v zgodovino besedo Človek. V vednost tistim, ki prehitro in nepremišljeno sodijo, pa naj povem, da si je Tomaž, vsekakor, reševanje plačal sam.

Tudi če bi sama prispevala k plačevanju reševalne akcije, bi mi ne bilo žal. Saj gre za človeka. Saj plačujemo tudi za tiste, ki se vozijo s hitrostjo 150 km na uro in čez, za tiste, ki pokadijo po več paketov cigaret na dan, ne da bi se zmenili za svoje zdravje in za zdravje najbližjih, za tiste, ki sedajo pijani za volan. Plačujemo tudi za poto-vanja politikov, za drage proslave, za najem nogometasov. Konec koncev nihče izmed nas ni brez krivde. Jaz si ne upam soditi, tudi prvega kamna ne bom zalučala. Za Tomaža pa vem in bom vedno z gotovostjo in ponosom rekla, da je bil velik človek.

Tudi zadnja steno, ki ga je v življenju poklicala, je Tomaž preplezal in dosegel je 7227 m visoki vrh Langtanga Lirunga. Kaj se je zgodilo potem, ne bomo izvedeli nikoli. Zasnežene višine nam zmogovitega plezalca niso hotele vrniti. Čeprav je bil za to pri svojih štiridesetih letih premlad, so ga tokrat za večno poklicale k sebi in ga pridržale v svojem objemu, kamor se je "Gozdni Joža", kot je sam sebe imenoval, tako rad zatekal pred vrvežem in naglico vsakdanjega življenja. Naj mu bo zemlja, domača ali himalajska, lahka, nam pa naj ostane vedno v srcu kot človek, ki je bil pogumen do skrajnosti, a tudi pošten, do se-be in drugih.

Suzi Pertot

PD Štandrež / Abonma Štandrež 2009

Ko se vraževernost vthotapi v dušo...

V župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu se z velikim uspehom nadaljuje program letošnje abonmajske ponudbe predstav ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2009, ki je tu pri nas edina tovrstna priložnost za vse tiste gledalce, ki radi spremljajo plodovito odsko ustvarjanje amaterskih gledaliških skupin. Le-te prihajajo v

občinstvu predstavili igralci Gledališkega društva Kontrada iz Kanala, ki imajo že vrsto let prijazne stike s Štandreškimi komedijanti in so že večkrat nastopili pri nas. Tokrat so uprizorili delo na italijanskih odrih zelo znanega igralca in dramaturga Peppina De Filippa (1903-1980). Ni res, pa le verjamem (Non e' vero ma ci credo). Po vraževernem neapeljskem okolju je

povzroči vrsto reakcij in situacij, kar je tipično za tovrsten humor, v katerem je čutiti rahlo otožnost s komično-patetičnimi primesmi. Publika se je zabavala ob vraževernosti De Filippovih likov, ki so bili dobro prikazani, vendar po mnenju nekaterih gledalcev je predstavi manjkalo malce več južnjaške živosti, vročernosti in gestikulacijske nezadržanosti, s katerimi so začinjena dela neapeljskih ustvarjalcev. Ker je bila nedelja, 8. t. m., tudi Martinova nedelja, so člani PD Štandrež povabili gledalce na kozarček novega vina, ki ga je vlikodušno

Foto DP

prijazno obsoško vas v goste h gledališkimi kolegom iz bližnjih, pa tudi bolj oddaljenih krajev naše lepe domovine in vsakič jih hvaležna publika, ki je tudi letos množično sprejela vabilo k vpisu abonmaja, obsuje s prisrčnim ploskanjem, tako da nastopajoči občutijo toplino primorskega srca. Tako lepo vzdušje je kljub žalostnemu deževnemu popoldnevu v štandreški dvorani v nedeljo, 8. novembra, ko so se

Kanalčane režijsko vodil Stane Leban, upokojeni igralec, ki je ustvaril ničkoliko enkratnih vlog in še zmeraj kot gost občasno nastopa v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Vsebinska dela, v katerem se zrcalijo tipično južnjaško mišljenje, življenjska filozofija, pa tudi vselej prisotna vraževernost, se suče okoli grbavca, ki se pojavi v družini in seveda s svojo grbo, - izkaže se sicer, da je lažna -,

ponudil vinogradnik Silvan Primožič; rujna kapljica se je čudovito ujela s pečenim kostanjem, tako da se je družabnost kar zavlekla v večer. Prihodnja predstava abonmaja Štandrež 2009 bo v nedeljo, 13. decembra, ob 17. uri, in sicer komedija Georgesa Feydeaua Poroka Štefa Vampiča. Odigralo jo bo KD Gledališče Belansko iz Bohinjske Bele.

IK

JURIJ PAJJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

13

Ne vem, če ste se te dni spraševali, kje ste bili, ko se je rušil Berlinski zid, tisti zid, med Vzhodnim in Zahodnim Berlinom, ki so ga komunisti postavili, da ljudje iz nekdanje DDR ne bi bežali v Zahodno Nemčijo, in ga danes pišemo lahko tudi v slovenskem jeziku z veliko začetnico, ker pomeni več kot le navaden zid. Jaz sem se. Tudi minuli teden, ko je prišel v uredništvo prijatelj Davorin Devetak, s katerim sva v študentskem domu v Trstu in na univerzi delila čase in družbo, o katerih je danes težko govoriti. Preprosto zato, ker tisti, ki jih ni doživel, ne razume, a še najbolj žalostno je to, kar mi je med kosilom rekel Davorin: "Prenehaj sem govoriti o teh stvareh, ker ti sogovorniki nočejo verjeti!" In mi je povedal, kako se je pred dnevi zagovoril z znanci v Trstu o tem, kako je prišel k meni na obisk domov na Vipavsko, videl, kako me je takratna "notranja" odpeljala na zaslisanje, in me tudi videl, šest ur kasneje, kakšnega so me pripeljali domov. Bila sva mlada, a že dovolj stara, da sva vedela, kje sva, če pa tega kot mladeniča nisva hotela še vedeti, so nama, obema, meni bolj neposredno, njemu pa posredno, pripadniki tedanje "notranje" povedali.

"Preprosto mi niso hoteli verjeti!" je bil lakoničen Davorin in dodal je še: "In sem sklenil, da o teh stvareh ne bom več govoril, ker nima smisla! Ti pa le napiši nekaj o Berlinskem zidu! Predvsem zato, ker moraš nekaj napisati!" Tudi Davorin je, čeprav velik ljubitelj filma in gibljive slike nasploh, prepričan, da so imeli stari Latinci prav, ko so trdili, da le pisana beseda ostane. Spravil me je v nelagodno položaj, a sem mu vseeno obljubil, da bom napisal samo misel o tem, kaj je za vse nas pomenil Berlinski zid. Čeprav sem se otepal, da bi o tem napisal v rubriko Kaj sploh počnem tukaj, je to zahteval: "Radi beremo te stvari, ker so človeške in tople, tega nam vsem manjka!" Jaz pa sem mu razlagal, kako bi rad napisal daljši tekst o meji in takratnih časih, Berlinskem zidu seveda. A mi je še enkrat izrazil svoje razočaranje, vdan, resigniran, a tudi žalosten, čeprav si žalosti petdesetletniki ne privoščimo več v javnosti, morda zato, ker mislimo, da moramo biti zreli in odrasli, morda pa zato, ker smo mnenja, da se žalosti enostavno ne sme kazati v javnosti: "Ti rečem, niso mi verjeti! Kot da bi govoril o izmišljenih stvareh, kot da bi si stvari izmišljal, neverjetno!" In sva se spomnila, jaz sem to potegnul na dan, kako je prijatelj Ivo Jevnikar doživel "notranjo" na meji

v Rožni Dolini, ko me je peljal domov na Vipavsko s soprogo, danes pokojno, a tudi meni ljubo Nadjo Maganjo (kako lepo sva debatirala in se seveda, kot se za prave prijatelje spodobi!!!, tudi pošteno večkrat skregala o pomembnih stvareh! Draga Nadja, kako te ne bi pogrešal!), niti ne vem, če sta bila že poročena takrat ali pa sta bila še fant in punca, mladi smo bili. Vse je bilo na meji lepo in prav, dokler nisem jaz potegnil na dan rdečega potnega lista in se je začelo... Spominjam se bledeh obrazov Nadje in Iva, dolgotrajnega pregleda avta, neprikri-tega grobega ustrahovanja prijateljev, ki sta sicer imela italijanska potna lista, a vseeno! Naslednji dan so me prišli iskat. Kot mladenič, ki se je dobro ukoreninil v slovenski stvarnosti v Trstu, bi bil dober ovaduh, kar pa nisem hotel nikdar biti in nisem bil. Nobeno herojsko dejanje ni bilo to, v tisti družbeni sistem nisem verjel, ga nisem sprejemal,

tega grobega ustrahovanja prijateljev, ki sta sicer imela italijanska potna lista, a vseeno! Naslednji dan so me prišli iskat. Kot mladenič, ki se je dobro ukoreninil v slovenski stvarnosti v Trstu, bi bil dober ovaduh, kar pa nisem hotel nikdar biti in nisem bil. Nobeno herojsko dejanje ni bilo to, v tisti družbeni sistem nisem verjel, ga nisem sprejemal,

v malem semenišču sem bil zato brez socialnega zavarovanja, brez potnega lista in še bi lahko našteval. V življenju je treba reči odločni NE tudi takrat, ko se to ne izplača! Italijanski državi je v času fašizma rešilo čast samo ducat univerzitetnih profesorjev, ki niso vstopili v fašistično stranko, rekli so NE. Kakšno ceno sem za to plačal, vem sam in tisti, ki so mi blizu, iz tega nisem in ne bom delal nobenih "velikih stvari", kot si tudi ne bom obešal sam medalj, a zase in za sebi enake zahtevam pravico, da drugi, ki tega niso doživeli, vsaj molčijo o teh stvareh, če že verjeti nočejo.

"Ja, saj to vem, a dejstvo je, da tega noče nihče verjeti danes!" mi je rekel Davorin in sem se spomnil slovitnega pisatelja Johna le Carre'ja, ki je napisal več uspešnic o vohunih iz časov, ko je še trdno stal Berlinski zid, gotovo je najbolj poznana njegova knjiga Vohun (The Spy Who Came in From the Cold, La spia che venne dal freddo). Prebral sem vse in včasih jih še vzamem v roke. Predvsem zato, ker je v njih ogromno človečnosti, tudi usmiljenja, nobene solzavosti, usmiljenja pa veliko, do vohunov, žrtev seveda predvsem, a tudi krvnikov. Vsega tega tudi mi Slovenci potrebujemo! Danes še posebej, če že takrat, ko je trdno stal Berlinski zid, tega nismo imeli. Ne eni in ne drugi.

"Daljši tekst bi moral napisati o tem, Davorin!" sem prijatelju rekel ob slovesu.

"Za sedaj pa vsaj nekaj napiši v rubriko!" mi je odvrnil.

Prijatelju ne moreš (vedno) reči ne.

Zamenjave trenerjev

Nogometna moda se je oprijela še drugih športov

Tudi letos se je po turobnem času okoli dneva mrtvih po približno mesecu dni ligaških tekmovalnih vrtil tudi v naš šport zloglasen pojav zamenjav trenerjev. Od dneva, ko je bil ta prispevek napisan, se je

ska in odbojkarjev novega društva Trieste Volley 2010 Televita. Vodstvo svetoivanskega kluba je sporazumno s trenerjem Andreo Mura sklenilo le-tega nadomestiti (9.11.), v taboru novonastale tržaške odbojkarjske enote pa so

bolj neučakane nogometaše, pri katerih so zlasti v Italiji odstrelili trenerjev (ki ne jedo pregovornega panettona) zelo pogosti, če ne celo prava moda.

Zamenjava trenerja je sicer skrajno neprijeten sklep, ki pa ima v vsakem primeru za sabo in v sebi določeno logično razlago, da ne rečemo filozofijo. V sezoni, ko se začetni načrti ne uresničujejo, pač ni mogoče korenito poseči v sestavo ekipe (kvečjemu lahko koga odpošljejo oziroma registrirajo enega ali dva nova posameznika), saj deset, enajst ali dvanajst članov postave ni moč kar tako zamenjati. Zato praviloma v ob-

dobjih hude krize – včasih tudi že celo ob prvih znakih razrajanja sistema – plača za vse ubogi trener, sprememba katerega je sicer boleča (najpogosteje pomeni poraz za vse, od uprave

do tehničnega vodstva pa do igralcev), toda torej bolj praktična in nedvomno najlaže izvedljiva. Z zamenjavo za krmilom ekipe si odbori po navadi želijo na neki način stresti igralski kader, ga postaviti pred lastne odgovornosti in obenem preveriti, ali mogoče lahko s katero drugo osebnostjo v vlogi vodje morebiti zna poskrbeti za pozitiven zasuk v dotlej neuspešnem prvenstvu. Četudi potekajo seveda v ljubiteljskem športu medosebni odnosi na dosti bolj prijateljski kot na poklicni ravni, je ta ideja v bistvu skupna obema stvarnostma. Vodstva društev tako večkrat zvalijo na trenerja krivdo za svoje napačne poletne izbire, za neprijetno načrtovanje, sploh za napačne, za katere često sam strateg sploh ni odgovoren, ker ni sodeloval pri njih, pač pa je moral delati s tem, kar mu je bilo pač ponujeno. Po drugi strani pa odbori odgovarjajo pred javnostjo, članstvom, pokrovitelji, tako da je tudi njihova naloga, da zavzamejo določeno stališče in v skraj-

nih primerih tudi še tako radikalen ukrep, kakršna je zamenjava na klopi.

Za letošnjo sezono seveda še ne razpolagamo z odgovorom, kako so se tovrstne odločitve obnesle oziroma kako se je položaj neke ekipe spremenil po odsložitvi starega in nastopu novega krmarja. V športu sicer velja nenapisano pravilo, da ob zamenjavi moštva navadno pozitivno reagirajo in prvo tekmo praviloma zmagajo. V nekaterih primerih – zlasti, ko se športniki niso razumeli s prejšnjim trenerjem in so, kot se temu reče, celo igrali proti njemu – stvari tudi dolgoročno uredijo in se sezona v skladu s postavljenimi cilji da rešiti. Največkrat pa res pride do določene reakcije po šok terapiji samega potresa v ekipi, s časom pa že znane globlje težave ponovno privrejo na površje in se bistvo v resnici ne spremeni. Le vprašajte vročega predsednika Palerma Zamparinija, ki je zamenjal že preko trideset trenerjev, kako je s tem.

HC

Edi Bosich (foto Kroma)

Andrea Mura

mogoče dodal še kak primer (dežurnim krmarjem, pa tudi klubom, iskreno voščimo, da ne!), v naši javnosti pa sta doslej najbolj odmevali spremembi na klopih košarkarjev Bora Raden-

morali sprejeti nepreklicen odstop stratega Edija Bosicha (10.11.). Ukrepa sta nekoliko nenavadna zlasti zaradi tega, ker so v dvoranskih športih v letošnji sezoni pri nas prehiteli navadno

dobjih hude krize – včasih tudi že celo ob prvih znakih razrajanja sistema – plača za vse ubogi trener, sprememba katerega je sicer boleča (najpogosteje pomeni poraz za vse, od uprave

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet Kwins – Civitavecchia 4:4

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Kras – Eppan 3:3

Moška B2 liga: Settimo – Kras 5:2

NOGOMET

Elitna liga: Fontanafredda – Kras 1:2

Promocijska liga: Sovodnje – Juventina 1:3

1. amaterska liga: Primorec – Turriaco 3:1

2. amaterska liga: Zorja/Gaja – Breg 1:0, Esperia – Primorje 3:1

3. amaterska liga: Mladost – Aurisina 0:2

KOŠARKA

C1 liga: Jadran – San Daniele 60:71

C2 liga: Cervignano – Breg 80:88, Bor – UBC 49:63

D liga: Basket Time – Kontovel 67:57

ODBOJKA

Moška C liga: Soča – Olympia 3:0, Basiliano – Val 1:3, Buia – Sloga 3:0

Ženska C liga: Sloga – Volleybas 3:2, Bor/Breg – Millennium 1:3

Moška D liga: Naš Prapor – San Sergio 3:0

Ženska D liga: Gemona – Kontovel 2:3, Gavalley – Carnia 0:3

BALINANJE

C liga: Gaja – Triestina 8:12

Goriški lok

Goriški župan Ettore Romoli je bil minul teden prvi gost klepetalnice Goriškega loka. Z njim se je pogovarjal Livio Semolič, ki je poudaril, da je namen srečanj v konstruktivnem pristopu do odprtih vprašanj. Govor je bil o Gorici in Goriški, o njeni sedanosti, predvsem pa prihodnosti, o načrtih občinske uprave, ki bo decembra na polovici mandata. Veliko smo dali na ureditev zgodovinskega mestnega jedra, je povedal župan. V mestu je veliko število odprtih gradbišč, ko bodo dela zaključena, bo mesto imelo nov videz. Nadalje je tu prisotnost univerze, ki je za posoško mesto temeljnega pomena in pri tem gre podčrtati pomemben dosežek, in sicer sedež fakultete za arhitekturo, pa tudi uspeh, ki ga beleži fakulteta DAMS. Veliko je načrtov, da bi mesto tako preuredili, da bi bilo zanimivo tudi za turizem. Kot šibkost pa vidi župan predvsem padec industrijske proizvodnje in zaprtje številnih obratov, pa tudi posledice, ki smo jih utrpeli ob vstopu Slovenije v EU, ker ni bilo od centralnih oblasti primerne pozornosti. Kaj pa glede odnosov med desno sredino in manjšino? Odnosi so precej pozitivni, v zadnjih letih, predvsem zaradi pomembnih zgodovinskih premikov, so se precej normalizirali, v prihodnje pa se mora pot normalizacije še okrepiti, je zaključil župan. Dne 26. t. m. bo gost Goriškega loka župan Mirko Brulc.

Nedeljska gledališka srečanja

Nušićeva komedija in slastni štandreški "vržoti"

Za Nedeljska gledališka srečanja, abonmajski program ljubiteljskih gledališč, ki ga prireja Slovensko narodno gledališče Nova Gorica in Zveza kulturnih društev oz. Gledališče na vrhvi (duša vsega je režiser Emil Aberšek), je v letošnji jubilejni, deseti sezoni, ki poteka pod geslom Ne ostanite zunaj!, vpisalo abonma več kot tristo gledalcev, ki imajo radi predstave ljubiteljskih skupin, saj iz njih vselej vejeta velika predanost gledališču in iskrena želja podariti publiki urico ali več pristnega odrskega užitka. Drugo letošnje srečanje z ljubiteljsko gledališko umetnostjo, v nedeljo, 15. novembra, je našlo okrog štiristo gledalcev, ki so z nav-

Gorica, saj so na njem nastopili že nekajkrat. Ob koncu komedije, v kateri Nušić v humornem ključu pokaže, kam lahko pripelje vsiljivo vmešavanje ljudi v mirno življenje srečne družine, je občinstvo s toplim, skandiranim ploskanjem izkazalo naklonjenost in hvaležnost igralcem, ki so kar v kostumih pospremili gledalce iz dvorane in jim v predverju prijazno postregli s štandreškimi kulinaricnimi dobrotami, z okusnim praženim krompirjem, slastnimi "vržoti", klobasami, pečnim kostanjem ter sladkim moštom. Udeleženci predstave so čestitali nastopajočim, s njimi sproščeno pokramljali in se seveda rade volje zaustavili ob ko-

Božidar Tabaj in Nikol Kerpan v predstavi Kaj bodo rekli ljudje...? (foto DP)

dušenostjo in s smehom na ustih spremljali komedijo Branislava Nušića Kaj bodo rekli ljudje...?, v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež. Štandreški igralci so jo postavili na oder v lansk sezoni v režiji Jožeta Hrovata in jo ponovili že na marsikaterem odru. Z njo so popolnoma osvojili tudi novogoriške gledalce, ki so se o njih izrazili izredno pohvalno. Štandreški komedijanti so že čisto domači na velikem odru SNG Nova

zarčku in lepo dišečih jedeh, ki jih je pripravil Jordan Mučič, pred leti še sam igralec dramskega odseka, sedaj pa zelo spreten kuhar. Člani dramskega odseka PD Štandrež so tako prišli k dolgemu seznamu uspešnih gostovanj še eno. Naj povemo, da so v drugem tednu meseca novembra zabeležili trideseto ponovitev Goldonijeve komedije Primorske zdrave. Imenitno, le tako naprej!

IK

Vrhovni predstojnik Družbe Jezusove p. Adolfo Nicolás ob 40-letnici slovenske province Jezuitski "general" pozval slovenske sobrate v Ljubljani k srčnosti in sočutju

P. Adolfo Nicolás in ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran (foto rkc)

Ob 40-letnici samostojne slovenske province Družbe Jezusove je od petka, 6., do nedelje, 8. novembra, bil na obisku v Sloveniji vrhovni predstojnik jezuitov p. Adolfo Nicolás. Po pristanku na ronškem letališču je prišel v Dravljje v petek zvečer; dan kasneje si je ogledal župnijsko cerkev sv. Jakoba, kjer so jezuiti po svojem prihodu po letu 1597 ob cerkvi zgradili kolegij, in so s tem tudi začetniki visokošolskega študija v Ljubljani. Kot poroča spletna stran slovenske Cerkve (rkc.si), se je p. Nicolás nato srečal z ljubljanskim nadškofom msgr. Alojzom Uranom ter apostolskim nuncijem msgr. Santosom Abrilom v Castellom. Pri Sv. Jožefu na Poljanah se je nato srečal še z jezuiti, ki delujejo v Sloveniji; nekaj jih je na srečanje prišlo tudi iz tujine. Zraven je prišla tudi delegacija jezuitov iz Hrvaške. P. Nicolás je slovenskemu novinarju povedal, da je "vesel srečanja s skupino jezuitov, ki šele 40 let samostojno delajo in zrejo v prihodnost z velikimi načrti".

Praznovanje se je popoldne nadaljevalo v cerkvi Kristusovega učlovečenja v Dravljah s slovesno mašo, med njo pa so trije patri (p. Ivan Herceg, p. Miodrag Kekić in p. Jože Poljanšek) izrekli svoje zadnje zaobljube. Vrhovni predstojnik je slovenske jezuite, "može srca", pozval k sočutju: "Jezuitsko poslanstvo je delo sočutja. Dober duhovnik je tisti, ki čuti z ljudmi. Sv. Ignacij nas v duhovnih vajah vabi, da gledamo na svet, kot gleda Bog". Maši je sledil program, pri katerem je p. Franc Cerar v verzih podal 40-letni pogled na provinco, nato pa so si prisotni lahko ogledali videofilmski poslanstvu slovenskih jezuitov z naslovom *Ogenj, ki prižiga druge ognje*, ki so ga predstavili skupaj z zbornikom z naslovom *Luč se od luči prižiga* ob obletnici slovenske province DJ. V nedeljo zjutraj se je p. Nicolás na poti proti letališču v Ronkah ustavil na mejnem prehodu Štandrež-Vrtojba, kjer ga je pričakal predstojnik goriške jezuitske skupnosti p. Gi-

P. Adolfo Nicolás (na sredi) na goriškem mejnem prehodu

no Dalla Vecchia. Predstojnik draveljske skupnosti p. Robin Schweiger, ki ga je spremljal in je pred 20 leti služboval tudi v

Gorici, mu je orisal zgodovino naše zemlje in pastoralno izkušnjo, ki jo je DJ tedaj vodil na Goriškem.

Od sv. Ignacija do p. Nicolás

Družbo Jezusovo je v 16. stoletju ustanovil sv. Ignacij Lojolski. Njeno poslanstvo, kot ga je lani potrdila 35. generalna kongregacija reda, je služba veri, ki je neločljivo povezana s prizadevanjem za pravičnost Božjega kraljestva, ki ga je oznanjal Jezus Kristus. Pri tem sta inkulturacija evangelija in dialog z drugimi verskimi izročili bistveni prvini v jezuitskem načinu ravnanja. Poslanstvo določa različne vrste apostolata, od intelektualnega do socialnega. Na začetku letošnjega leta je bilo v red vključenih 18.516 jezuitov. V samostojni slovenski provinci DJ je 58 članov, med katerimi jih 37 živi in deluje v Sloveniji, 21 pa po svetu. Vrhovni predstojniki so jezuiti v Sloveniji doslej obiskali šestkrat: dvakrat p. Pedro Arrupe (1907-1991) in štirikrat p. Peter Hans Kolvenbach (1928).

P. Nicolás, po rodu Španec, je bil za "jezuitskega generala" izvoljen 19. januarja 2008. Nasledil je Nizozemca p. Kolvenbacha in je 29. naslednik sv. Ignacija. Rodil se je leta 1936 v Palencii v Španiji, kjer je septembra 1953 vstopil v noviciat. Od 1958 do 1960 je v Alcali in Madridu pripravil magisterij iz filozofije. Od 1964 do 1968 je študiral teologijo v Tokiu na Japonskem. Marca 1967 je bil tam posvečen v duhovnika. Od 1968 do 1971 je na papeški univerzi Gregoriana v Rimu pripravil magisterij iz teologije. Od leta 1971 je bil profesor sistematike teologije na jezuitski univerzi Sophia v Tokiu. Od 1978 do 1984 je bil direktor pastoralnega inštituta v Manili na Filipinih, od 1991 do 1993 rektor jezuitskega sholastikata (vzgojne ustanove za jezuitske bogoslovce) v Tokiu. Od 1993 do 1999 je bil provincial japonske province DJ. Od 2004 do 2007 je bil predsednik Konference višjih predstojnikov Vzhodne Azije in Oceanije. Razume in govori pet jezikov: špansko, japonsko, angleško, francosko in italijansko.